

Helsinki

Oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutukset

Tarkastusviraston arviointimuistio 2025

Oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutukset

Julkaisija

Helsingin kaupunki / Tarkastusvirasto

Tekijät

kaupunkitarkastajat Elina Vismanen ja Kalle Puttonen

Julkaisuvuosi

2026

Sisällys

1	Arviointikysymykset ja johtopäätökset.....	4
1.1	Arvioinnin tavoite ja laajuus.....	4
1.2	Arviointikysymykset ja kriteerit	4
1.3	Arviointiaineisto ja menetelmät.....	5
1.4	Johtopäätökset.....	6
2	Tausta.....	11
2.1	Lainsäädäntö ja kaupunkistrategia.....	11
3	Havainnot.....	13
3.1	Oppivelvollisuuden suorittaminen ja toisen asteen koulutukseen osallistuminen Helsingissä.....	13
3.1.1	Oppivelvollisuuden suorittaminen	13
3.1.2	16-vuotiaista 98 prosenttia suorittaa oppivelvollisuutta	17
3.1.3	Toisen asteen koulutuksessa on yli 85 prosenttia 16–18-vuotiaista	22
3.1.4	Vieraskieliset oppivelvolliset ovat useammin toisen asteen koulutuksen ulkopuolella	26
3.1.5	Lukiokoulutuksen aloituspaikkamäärä on noussut ikäluokan kasvaessa	33
3.1.6	Toisen asteen tuen ja ohjauksen henkilöstöresurssit ovat hieman lisääntyneet.....	37
3.2	Oppivelvollisten ohjaus ja oppivelvollisuuden suorittamisen valvonta	39
3.2.1	Oppivelvollisuuden seurantamenettelyt koetaan onnistuneeksi	39
3.2.2	Oppivelvollisuuden valvontaprosessia toteutetaan systemaattisesti	43
3.2.3	Oppivelvollisuuden tuen palvelut vastaavat asuinkunnan ohjauksesta	50
3.2.4	Opintoihin kiinnittyminen on ollut vahvinta tutkintokoulutuksessa	58
3.3	Toisen asteen koulutuksen vaikuttavuus	63
3.3.1	Opiskelijoiden kokemus ohjauksesta hyvällä tasolla	63
3.3.2	Toisen asteen koulutuksen vaikuttavuus parantunut osittain.....	69
	Lähteet.....	72

1 Arviointikysymykset ja johtopäätökset

1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus

Arvioinnin tavoitteena oli arvioida oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutuksia ja toimenpiteitä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan toisella asteella. Arviointi kohdistui siirtymään perusopetuksesta toiselle asteelle. Arvioinnissa tarkasteltiin kaupungin suomenkielistä lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta sekä ilman opiskelupaikkaa olevia oppivelvollisia asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuun näkökulmasta. Perusopetusta ja muita kaupungin palveluita tarkasteltiin siltä osin kuin ne liittyivät perusopetuksen jälkeiseen nivelvaiheeseen ja oppivelvollisuuden laajentumisen toimenpiteisiin. Arviointi kohdistui kaupungin omiin palveluihin ja Helsingissä toimivat yksityiset tai valtion oppilaitokset rajattiin arvioinnin ulkopuolelle. Arviointi käsittelee pääasiassa helsinkiläisiä, mutta osa tiedoista koskee myös vieraspaikkakuntalaisia opiskelijoita, koska tiedot eivät ole erotettavissa.

Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä vuonna 2021 oppivelvollisuus jatkuu siihen asti, että nuori täyttää 18 vuotta tai suorittaa ylioppilas- tai ammatillisen koulutuksen tutkinnon. Oppivelvollisuutta voi Helsingissä suorittaa perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, tutkintoon valmentavassa koulutuksessa (TUVA), aikuisten perusopetuksessa sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa (TELMA) sekä kansanopistojen oppivelvollisille järjestämässä koulutuksessa. Kaupungin ohella myös yksityiset ja valtion oppilaitokset järjestävät toisen asteen koulutusta Helsingissä.

1.2 Arviointikysymykset ja kriteerit

Tässä osiossa esitetään arviointikysymykset ja -kriteerit, sekä lyhyet vastaukset arviointikysymyksiin. Tarkemmat vastaukset perusteluineen esitetään johtopäätösluvussa 1.4.

Pääkysymys

Ovatko oppivelvollisuuden laajentumisen tavoitteet toteutuneet? **Pääosin kyllä**

Osakysymykset

1. Onko oppivelvollisten hakeutumista ja pääsyä koulutukseen edistetty? **Kyllä**
2. Onko oppivelvollisten ohjausta ja toisen asteen koulutukseen kiinnittymistä vahvistettu? **Pääosin kyllä**
3. Onko oppivelvollisuuden valvontaa ja seurantaa parannettu? **Kyllä**

4. Onko toisen asteen koulutuksen vaikuttavuutta edistetty? **Pääosin kyllä**

Arviointikriteerit

Osakysymyksen 1 kriteerinä oli, että helsinkiläisten oppivelvollisen ikäluokan hakeutuminen ja pääsy toisen asteen koulutukseen on parantunut 2021–2025.

Osakysymyksen 2 kriteerinä oli, että oppivelvollisten opinto-ohjausta ja muuta tukea on vahvistettu ja että koulutuksen ulkopuolella olevien määrä on vähentynyt 2021–2025.

Osakysymyksen 3 kriteerinä oli, että oppivelvollisuuden valvontaan on luotu asianmukaiset rakenteet ja systemaattinen seuranta.

Osakysymyksen 4 kriteerinä oli, että oppivelvollisuusikäisten toisen asteen opiskelijoiden kokemus ohjauksesta on parantunut ja hyvinvointi vahvistunut Helsingissä. Lisäksi kriteerinä oli, että oppivelvollisen ikäluokan osallistuminen toisen asteen koulutukseen on parantunut, koulutuksen ulkopuolella olevien osuus on laskenut ja lukion läpäisyaste on parantunut Helsingissä 2021–2025.

Vaikuttavuudella tarkoitetaan tässä arvioinnissa sitä, missä määrin toisen asteen koulutuksen osallistumisasteessa ja läpäisyssä, sekä opiskelijoiden ohjauksessa ja hyvinvoinnissa on tapahtunut myönteistä kehitystä oppivelvollisuuden laajentamisen jälkeen. Vaikuttavuutta tarkasteltiin usean toimenpiteen muodostamana kokonaisuutena.

1.3 Arviointiaineisto ja menetelmät

Arvioinnin aineistona hyödynnettiin haastatteluita ja tiedusteluita aihetta tunteville asiantuntijoille kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla. Arvioinnissa hyödynnettiin myös aihetta koskevia tilastoaineistoja, Kouluterveyskyselyn ja ammatillisen koulutuksen opiskelijapalautteen tuloksia sekä asiakirja-aineistoa, kuten kaupungin toisen asteen koulutuksen oppivelvollisuutta koskevia toimintaohjeita ja aloituspaikkamääräpäätöksiä. Aineisto on kerätty pääosin syksyn 2025 aikana.

1.4 Johtopäätökset

Arviointihavaintojen mukaan oppivelvollisuuden laajentumisen tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Oppivelvollisuuden valvontaan on luotu toimivat rakenteet ja systemaattinen seuranta. Oppivelvollisten hakeutumisessa ja pääsyssä toisen asteen koulutukseen on tapahtunut hieman parannusta vuosina 2021–2025, mutta kotimaankielisten ja vieraskielisten välillä on eroja perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen siirtymisessä ja siihen osallistumisessa. Oppivelvollisten ohjausta ja tukea on vahvistettu, mutta myös opiskelijoiden tuen tarpeet ovat kasvaneet. Lukion läpäisyaste on parantunut lievästi ja opiskelijoiden kokemus ohjauksesta on hyvällä tasolla. Uudistuksen vaikutusta kehitykseen on kuitenkin vaikea erottaa muista tekijöistä. Koulutuksen ulkopuolella olevien osuudesta saatiin arvioinnista kahdenlaista tietoa. Laajennettu oppivelvollisuus tuli voimaan elokuussa 2021, ja oppivelvollisuuteen liittyvä hakeutumiselvollisuus vuoden alussa.

Helsingiläisistä 16-vuotiaista 98 prosenttia suorittaa oppivelvollisuutta

Arviointihavaintojen mukaan oppivelvollisuutta suorittavien 16-vuotiaiden määrä on kasvanut vuosina 2021–2025 lähes 1 000 nuorella Helsingissä. Myös 17-vuotiaiden oppivelvollisuutta suorittavien määrä on noussut runsaalla 800 nuorella vuoteen 2022 verrattuna. Syksyllä 2025 noin 6 400 16-vuotiasta ja 6 300 17-vuotiaista helsinkiläisnuorta suoritti oppivelvollisuutta. Oppivelvollisuutta suorittavien helsinkiläisnuorten osuus on pysynyt samalla tasolla 2021–2025. Helsingiläisistä 16-vuotiaista 98 prosenttia ja 17-vuotiaista 96 prosenttia suoritti oppivelvollisuutta sekä vuonna 2021 että 2025.

Arviointiin saatiin kahdenlaista tietoa peruskoulun jälkeisen koulutuksen ulkopuolella olevien 16-vuotiaiden määrästä ja osuudesta. Opetushallinnon tilastossa oppivelvollisten tilannetta on tarkasteltu vuosittain lokakuussa vuodesta 2021 lähtien, jolloin laajennettu oppivelvollisuus astui voimaan. Tämän tilaston perusteella oppivelvollisuutta suorittamattomia 16-vuotiaita helsinkiläisiä on 1,9 prosenttia ikäluokasta eikä osuus ole merkittävästi muuttunut vuosina 2021–2025.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala seuraa niiden peruskoulun päättäneiden osuutta, jotka eivät ole elokuun loppuun mennessä aloittaneet peruskoulun jälkeisessä koulutuksessa. Koulutuksessa aloittamattomien määrää verrataan edellisyksyn ennusteeseen perusopetuksen päättävien nuorten määrästä Helsingissä. Näin tarkasteltuna perusopetuksen jälkeisen koulutuksen ulkopuolella olevien osuus on vähentynyt viidestä prosentista yhteen prosenttiin verrattaessa vuosia 2019 ja 2025. Sen sijaan verrattaessa vuosia 2021 ja 2025 koulutuksen ulkopuolella olevien osuus on vähentynyt 0,8 prosenttiyksikköä.

Arvioinnissa tehdyn päätelmän mukaan merkittävin vähennys perusopetuksen jälkeisen koulutuksen ulkopuolella olevien 16-vuotiaiden osuudessa on tapahtunut vuosien 2019–2021 välillä, jolloin oppivelvollisuuden laajentumisen uudistusta valmisteltiin. Laajennetun oppivelvollisuuden astuttua voimaan vuonna 2021 osuus on pysynyt 1–2 prosentissa. Tilastot ennen vuoden 2021 uudistusta ja sen jälkeen eivät ole täysin vertailukelpoisia, mikä tulee huomioida tulkinnassa.

Peruskoulun päättävien helsinkiläisten osallistuminen lukio- tai ammatilliseen koulutukseen päättövuo­den syksynä on laskenut verrattaessa vuosia 2019 ja 2025. Vuonna 2019 peruskoulun päättäneestä ikäluokasta 88 prosenttia jatkoi lukio- tai ammatilliseen koulutukseen päättövuonna, kun vuonna 2025 osuus oli laskenut 79 prosenttiin. Samalla ajanjaksolla näyttää perusasteen ja toisen asteen nivelvaihekoulutuksiin osallistuminen yleistyneen. Syksyllä 2019 peruskoulun päättäneistä kuusi prosenttia jatkoi opintoja peruskoulun lisäopetuksessa tai valmistavassa koulutuksessa. Syksyllä 2025 lähes joka viides (19 %) 16-vuotiaista opiskeli aikuisten perusopetuksessa tai tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa. Tiedot eivät kuitenkaan ole keskenään täysin vertailukelpoisia, sillä tilastointi perustuu eri lähteisiin ja nivelvaihekoulutusta on uudistettu oppivelvollisuuden laajentamisen myötä.

Vieraskielisillä oppivelvollisuuden suorittamattomuus on yleisempää ja siirtymä toiselle asteelle pidempi

Arviointihavaintojen perusteella oppivelvollisuutta suorittamattomien 16–17-vuotiaiden osuus on pysynyt lähes samalla tasolla Helsingissä oppivelvollisuuden laajentamisen jälkeen. Ryhmässä kuitenkin korostuvat vieraskieliset nuoret. Opetushallinnon tilaston mukaan vieraskielisistä 16-vuotiaista viisi prosenttia ja 17-vuotiaista kuusi prosenttia ei suorittanut oppivelvollisuutta syksyllä 2025, kun kotimaankielisillä osuudet olivat yksi prosentti ja kolme prosenttia. Vaikka vieraskielisten 16–17-vuotiaiden oppivelvollisuutta suorittamattomien osuudessa on tapahtunut pientä laskua, näyttäytyvät erot melko pysyvinä. Lisäksi vieraskielisten siirtymä perusasteelta toiselle asteelle on keskimäärin hitaampi kuin kotimaankielisillä.

Arviointihavaintojen perusteella suurin osa helsinkiläisistä oppivelvollisista jatkaa opintojaan toiselle asteelle, ja näin oli myös ennen uudistusta. Uudistuksen myötä koulutuksen piiriin saadaan kuitenkin kattavammin myös ne nuoret, joiden opinpolku päättyi aiemmin peruskouluun. Peruskoulun ja toisen asteen välistä nivelvaiheen koulutusta on uudistettu, ja nuorten koulutukseen kiinnittymistä ja poissaoloja seurataan aiempaa systemaattisemmin. Ilman opiskelupaikkaa olevat tavoitetaan ja tarvittaessa heille osoitetaan opiskelupaikka. Seurannasta ja tukitoimenpiteistä huolimatta osa oppivelvollisista ei kiinnity toisen asteen opintoihin. Vaikeudet kiinnittyä opintoihin koskevat erityisesti nivelvaiheen koulutuksia ja vieraskielisiä oppivelvollisia, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ei ole riittävää. Arvioinnissa nousi esiin, että yhä useampi 16–17-vuotias joutuu täydentämään perusasteen opintojaan aikuisten perusopetuksessa. Myös tutkintoon valmentavan koulutuksen (TUVA) kautta toisen asteen opintoihin siirtyminen on yleistynyt. Nivelvaiheen koulutuksiin osallistuminen on yleistynyt erityisesti vieraskielisillä oppivelvollisilla.

Lähes kaikki oppivelvolliset tavoitetaan oppivelvollisuuden valvonnalla

Oppilaitokset seuraavat opiskelijoiden opintoihin kiinnittymistä ja opintojen etenemistä aiempaa systemaattisemmin. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on luotu seuranta- ja toimintaprosessit tilanteisiin, joissa opiskelijan opinnot eivät etene suunnitellusti. Toimialan oppivelvollisuuden valvonnan tehtävänä on selvittää niiden oppivelvollisten tilanne, jotka järjestelmätietojen mukaan ovat vailla opiskelupaikkaa. Helsingin oppivelvollisuustiimi puolestaan vastaa ilman opiskelupaikkaa olevien oppivelvollisten opintoihin ohjauksesta. Arviointihavaintojen perusteella oppivelvollisuuden valvontaprosessi on systemaattinen ja vastaa lainsäädännöllisiin vaatimuksiin.

Lähes kaikki oppivelvolliset tavoitetaan oppivelvollisuuden valvonnan ja oppivelvollisuustiimin suorittaman seurannan avulla. Vuosittain elokuussa noin 60–70 perusopetuksen keväällä päättäneitä nuorta on ilman opiskelupaikkaa. Lisäksi osa oppivelvollisista keskeyttää myöhemmin vuoden aikana toisen asteen opintonsa. Nuoret, jotka eivät suorita oppivelvollisuutta, ovat arvioinnissa saatujen tietojen mukaan usein huonokuntoisia ja heidän opiskelu kykyään joudutaan arvioimaan.

Helsinkiiläisille oppivelvollisille pyritään takaamaan toisen asteen opiskelupaikka Helsingissä

Arviointihavaintojen mukaan perusopetuksen päättävillä helsinkiiläisille oppivelvollisille näyttäisi olevan riittävästi toisen asteen opiskelupaikkoja kotikaupungissa. Vähintään 60 prosentille perusopetuksen päättävistä helsinkiiläisnuorista on pyritty takaamaan aloituspaikka Helsingissä sijaitsevassa lukiossa vuosina 2022–2025. Vastaavasti vähintään 40 prosentille ikäluokasta on pyritty takaamaan aloituspaikka kaupungin järjestämässä ammatillisessa koulutuksessa ja TUVA-koulutuksessa. Osuutta on myös nostettu ylöspäin vuosina 2024–2025: lukiokoulutuksessa 62–63 prosenttiin ja ammatillisessa koulutuksessa 43–45 prosenttiin. Lisäksi vuoden 2025 ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja koskevaan kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätökseen on kirjattu aloituspaikkamäärän nousevan tarveharkintaisesti ylöspäin, jotta kaikki oppivelvolliset ja alle 18-vuotiaat saavat opiskelupaikan.

Opiskelijoiden tuen tarpeet ovat kasvaneet ja moninaistuneet

Arviointihavaintojen perusteella ohjauksen resurssit kaupungin ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa eivät lisätyistä opinto-ohjaajien ja erityisopettajien vakanssimääristä huolimatta ole tarpeisiin nähden riittävät. Opiskelijoiden tuen tarpeet ovat kasvaneet ja perustaidot yleisesti heikentyneet. Osalla nuorista on puutteita myös opetuskielen hallinnassa tai opiskelumotivaatiossa. Oppilaitosten välillä on kuitenkin eroavaisuuksia, sillä osa oppilaitoksista ja aloista on suositumpia ja niihin on enemmän hakijoita. Näissä oppilaitoksissa opiskelijat ovat lähtökohtaisesti motivoituneimpia ja ongelmat näyttäytyvät erilaisina kuin sellaisissa oppilaitoksissa, joihin opiskelijat kokevat joutuneensa. Oppilaitoksissa yhteistyö huoltajien kanssa koetaan pääosin toimivaksi, mutta vieraskielisten perheiden kanssa työskennellessä korostuu tarve yksilölliselle työlle, mikä vaatii enemmän henkilöstöresurssia. Oppimateriaalien maksuttomuus arvioitiin arvioinnissa haastateltujen mukaan kokonaisuutena hyväksi uudistukseksi ja vähentäneen perheiden taloudellista taakkaa. Maksuttomuus on kuitenkin lisännyt oppilaitosten hallinnollista työtä.

Arvioinnissa nousi esiin tarve sairaalaopetukselle myös toisella asteella. Toistaiseksi sairaalakoulua järjestetään vain perusopetusikäisille Helsingissä. Monesti nuoren kognitiiviset taidot¹ voisivat mahdollistaa opiskelun, ja opinnot voisivat tukea kuntoutumista esimerkiksi psykiatrisen osastohoidon aikana. Kuntaliitto on käynnistämässä oman selvitystyön kuntouttavasta opetuksesta ammatillisessa koulutuksessa kevään 2026 aikana.

---

¹ Kognitiivisilla taidoilla tarkoitetaan tiedon käsittelyyn liittyviä toimintoja, kuten oppimista, havaitsemista, ajattelua ja muistamista. Lähde: https://neuroliitto.fi/wp-content/uploads/Kognitiiviset-oireet-tyoelamassa_Opas_web.pdf. Luettu 10.2.2026.

Arviointihavaintojen perusteella perusopetuksen ja toisen asteen välistä pedagogisten tietojen siirtoa on kehitetty, mutta siinä esiintyy vielä puutteita etenkin opiskelijan siirtyessä yksityisestä oppilaitoksesta tai ulkopaikkakunnalta kaupungin oppilaitokseen. Tiedonsiirto-ongelmat ovat lisänneet erityisesti erityisopettajien ja opinto-ohjaajien työkuormaa. Lisäksi opiskeluhuollollisen tiedon siirtymisessä on havaittu epäkohtia, jotka vaikeuttavat opiskelijoiden kokonaisvaltaista seuraamista toisinaan.

Toisen asteen opiskelijoiden mielen hyvinvoinnissa parannusta ja kokemus tuesta on hyvällä tasolla

Arviointihavaintojen perusteella toisen asteen koulutuksen vaikuttavuus on parantunut. Uudistuksen vaikutusta kehitykseen on kuitenkin vaikea arvioida ja erottaa muista tekijöistä. Oppivelvollisiin ja toisen asteen koulutuksen toimintaympäristöön on vaikuttanut 2020-luvulla oppivelvollisuuden laajentamisen ohella myös muun muassa korkeakoulujen haku-uudistus, koronapandemia sekä nuorten heikentyneet perustaidot ja opiskeluvalmiudet.

Toisen asteen opiskelijoiden tuen saannissa ja mielen hyvinvoinnissa havaittiin myönteistä kehitystä vuosina 2021–2025 erityisesti lukiolaisilla. Kokemus yksinäisyydestä on lähes puolittunut vuodesta 2021 sekä lukiolaisilla, että ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla, mutta koronapandemian hiipuminen selittää myönteistä kehitystä. Lukio-opiskelijoista 90 prosenttia koki saavansa tukea luokanvalvojalta ja opinto-ohjaajalta sekä 80 prosenttia erityisopettajalta. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 90 prosenttia koki saavansa tukea luokanvalvojalta sekä 80 prosenttia erityisopettajalta ja opinto-ohjaajalta. Lukion läpäisyaste on myös hieman parantunut.

2 Tausta

2.1 Lainsäädäntö ja kaupunkistrategia

Laajennettu oppivelvollisuuslaki astui voimaan 1.8.2021². Lain mukaan oppivelvollisuuden tavoitteena on turvata elämässä ja yhteiskunnassa tarpeellinen perusosaaminen ja sivistys, edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti, nostaa koulutus- ja osaamistasoa, kaventaa oppimiseroja sekä lisätä koulutuksellista yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja lasten ja nuorten hyvinvointia.³

Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoite on, että jokainen peruskoulun päättävä nuori suorittaa toisen asteen koulutuksen. Tavoitteena on vahvistaa ohjausta ja oppilashuollon palveluita sekä peruskoulun mahdollisuuksia tarjota jokaiselle riittävät valmiudet suoriutua toisen asteen koulutuksesta. Lisäksi tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa kaikilla koulutusasteilla, kaventaa oppimiseroja sekä lisätä koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja lasten ja nuorten hyvinvointia.⁴

Oppivelvollisuus koskee kaikkia Suomessa vakinaisesti asuvia lapsia ja alkaa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta.⁵ Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä oppivelvollisuus jatkuu siihen asti, että nuori täyttää 18 vuotta tai suorittaa ylioppilas- tai ammatillisen koulutuksen tutkinnon.⁶ Perusopetuksen ja valmentavan koulutuksen päättävillä alle 18-vuotiailla on velvollisuus hakeutua opiskelemaan ammatilliseen koulutukseen, lukiokoulutukseen tai valmentavaan koulutukseen.⁷ Hakeutumisvelvollisuus astui voimaan vuoden 2021 alusta.⁸ Vaikka oppivelvollinen ei saisi tai vastaanottaisi opiskelupaikkaa, jatkuu hakeutumisvelvollisuus. Oppivelvollisella on oikeus saada riittävästi oppilaanohjausta tai opinto-ohjausta ja muuta ohjausta hakeutumisvelvoitteidensa täyttämiseksi.⁹ Opiskelumateriaalit ovat uudistuksen myötä pääosin maksuttomia sen vuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.¹⁰

---

² Oppivelvollisuuslain säännöksiä tarkennettiin toimeenpanossa havaittujen kehittämistarpeiden pohjalta ja muutokset astuivat voimaan 1.8.2022. Keskeisimmät muutokset liittyvät 17-vuotiaiden oppivelvollisten ja opiskelutarkoituksessa Suomeen tulevien alaikäisten asemaan, majoitus- ja matkakorvauksiin, kansanopistojen oppivelvollisuuskoulutuksen oppimateriaalisiin, siirtymävaiheen tiedonsaannin parantamiseen, opiskelupaikan osoittamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen määrän tallentamiseen eHOKS:iin. Lähde: <https://okm.fi/oppivelvollisuuden-laajentaminen>. Luettu 19.5.2025.

³ Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 1 §.

⁴ <https://okm.fi/oppivelvollisuuden-laajentaminen>. Luettu 13.11.2025.

⁵ Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 2 §.

⁶ Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 2 §.

⁷ Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 4 §, 10 §.

⁸ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstilunnonokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

⁹ Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 10 §; 11 §.

¹⁰ Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 16 §; 17 §.

Lain mukaan oppivelvollisuus voidaan keskeyttää määräajaksi tai toistaiseksi. Päätöksen oppivelvollisuuden keskeyttämisestä tekee koulutuksen järjestäjä tai asuinkunta, jos oppivelvollinen ei ole minkään koulutuksen järjestäjän kirjoilla. Oppivelvollisuus voidaan keskeyttää oppivelvollisen tai huoltajan hakemuksesta pitkäaikaisen sairauden tai vamman vuoksi, äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan ajaksi, vähintään kuukauden kestävän tilapäisen ulkomailla oleskelun vuoksi, jos oppivelvollinen osallistuu oppivelvollisuuden suorittamista vastaavaan koulutukseen ulkomailla tai hänen muuten voidaan katsoa suorittavan oppivelvollisuutta ulkomailla oleskelun aikana, tai muun painavan elämäntilanteeseen liittyvän syyn vuoksi. Lähtökohtaisesti oppivelvollisuus keskeytetään määräajaksi. Oppivelvollisuus voidaan keskeyttää toistaiseksi, jos oppivelvollisuuden suorittamisen estävä sairaus tai vamma on luonteeltaan pysyvä eikä oppivelvollisuuden suorittaminen ole oppivelvollisuusiän aikana mahdollista.¹¹

Kaupunkistrategia

Kaupunkistrategian 2021–2025 mukaan Helsingin tavoitteena on sujuva polku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja toiselle asteelle. Laadukas koulutus ja opetus nähdään toimivan kaupungin ja hyvän elämän perustana. Strategiassa todetaan, että Helsinki toimeenpanee oppivelvollisuuden laajentamisen ja toimii toisen asteen koulutuksen eheän peruskoulutuspolun ja oppivelvollisuuden aktiivisena kehittäjänä. Kaupunki tukee vieraskielisten lasten ja nuorten opintopolkua ja tekee yhteistyötä valtion kanssa, jotta helsinkiläisille nuorille riittää eri alojen opiskelupaikkoja kotikaupungissa. Lisäksi strategian mukaan lukiokoulutuksen saatavuutta ja saavutettavuutta lisätään ja ammatillisten opintojen lähiopetusta ja ohjausta vahvistetaan. Opiskelijoiden yksilöllistä tukea ja mahdollisuuksia oppisopimuskoulutukseen kehitetään.¹²

Kaupunkistrategian 2025–2029 mukaan kaupunki varmistaa, että ammatillisessa koulutuksessa opiskelevilla oppivelvollisilla toteutuvat riittävä lähiopetus, opiskelun tuki sekä riittävät yleissivistävät opinnot. Lukiopaikkojen tarpeen kasvua ennakoidaan ja lukiopaikkojen riittävydestä huolehditaan.¹³ Lisäksi strategiassa todetaan, että erityistä huomiota vaativat ne nuoret, jotka ovat tai joilla on riski päätyä työn tai koulutuksen ulkopuolelle. Kaupunki toimii läpileikkaavasti nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi kohdentamalla laaja-alaisesti ennaltaehkäiseviä palveluita.¹⁴

---

¹¹ Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 7 §; <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ohjeita-lukiokoulutukseen-ja-ammattilliseen-koulutukseen>, luettu 10.11.2025.

¹² Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025, 8–9.

¹³ Helsingin kaupunkistrategia 2025–2029, 18.

¹⁴ Helsingin kaupunkistrategia 2025–2029, 14.

3 Havainnot

3.1 Oppivelvollisuuden suorittaminen ja toisen asteen koulutukseen osallistuminen Helsingissä

3.1.1 Oppivelvollisuuden suorittaminen

Oppivelvollisuutta voi Helsingissä suorittaa perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa (ml. oppisopimuskoulutus) ja enintään vuoden kestävässä tutkintoon valmentavassa koulutuksessa (TUVA¹⁵).¹⁶ Jos nuori ei saa peruskoulun päättötodistusta ennen peruskoulun päättymistä, voi oppivelvollisuutta suorittaa aikuisten perusopetuksessa. Oppivelvollisen vaihtoehtona on myös työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA¹⁷).¹⁸

Helsingin kaupungin suomenkielistä perusopetusta järjestää kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen palvelukokonaisuus. Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus vastaa suomenkielisen lukio- ja ammatillisen koulutuksen, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen ja aikuisten perusopetuksen järjestämisestä. Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus järjestää kaupungin ruotsinkielisen perusopetuksen, lukio- ja aikuislukiokoulutuksen sekä aikuisten perusopetuksen.¹⁹

---

¹⁵ Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) on tarkoitettu oppivelvollisille ja aikuisille, jotka tarvitsevat valmiuksia ja/tai ohjauksellista tukea siirtyäkseen lukio- tai ammatilliseen koulutukseen. Tavoitteena on saavuttaa opiskeluvälineet, joilla opiskelija voi hakeutua toisen asteen koulutukseen ja suoriutua opinnoista. Koulutuksen aikana voi korottaa perusopetuksen arvosanoja ja suorittaa toisen asteen opintoja. Lähde: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-tutkintokoulutukseen-valmentava-koulutus-tuva>. Luettu 15.4.2025.

¹⁶ <https://www.hel.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/yhteishaku>. Luettu 11.4.2025.

¹⁷ Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA-koulutus) on tarkoitettu erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle, jolla ei sairauden tai vamman vuoksi ole mahdollisuutta siirtyä tutkintotavoitteiseen koulutukseen. Koulutus kestää 1–3 vuotta, opetus suunnitellaan opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden ja valmiuksien mukaan. Lähde: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tyohon-ja-itsenaiseen-elamaan-valmentava-koulutus-telma>. Luettu 20.5.2025.

¹⁸ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁹ Helsingin kaupungin talousarvio 2025, 128; 130–131.

Syksyllä 2025 Helsingin kaupungilla oli 12 suomenkielistä ja kolme ruotsinkielistä lukiota.²⁰ Stadin ammattiopisto järjesti ammatillista koulutusta 14 toimipaikassa ja yhteensä 63 eri tutkintoon, joista 30 ovat oppivelvollisille soveltuvia perustutkintoja.²¹ Stadin ammattiopisto järjestää lisäksi suomenkielistä nuorten TUVA-koulutusta viidessä ja aikuisten TUVA-koulutusta kahdessa toimipaikassa.²² Ruotsinkielistä TUVA-koulutusta järjestää yksityinen oppilaitos Practicum yhdessä toimipaikassa.²³

Kaupungin oppilaitosten lisäksi Helsingissä toimii 23 yksityistä ja valtion lukiota, 10 yksityistä ammatillisen koulutuksen järjestäjää sekä kolme yksityistä ammatillista erityisoppilaitosta. Koulutusta järjestävät täten muutkin tahot kuin Helsingin kaupunki.²⁴ Kaupungin toisen asteen oppilaitoksissa opiskelee myös vieraskuntalaisia. Vastaavasti osa helsinkiläisistä oppivelvollisista suorittaa toisen asteen opintojaan muualla kuin Helsingissä sijaitsevassa oppilaitoksessa.²⁵

Oppivelvollisten tulee hakeutua perusopetuksen jälkeen opiskelemaan

Alle 18-vuotiailla²⁶ on oppivelvollisuuslain mukaan velvollisuus hakeutua perusopetuksen jälkeen opiskelemaan ammatilliseen koulutukseen, lukiokoulutukseen tai valmentavaan koulutukseen. Hakeutumisvelvollisuus jatkuu, vaikka nuori ei saisi tai vastaanottaisi opiskelupaikkaa.²⁷ Käytännössä valtaosa perusopetuksen päättävistä nuorista hakeutuu yhteishaun kautta toisen asteen opintoihin. Tämän lisäksi opintoihin voi hakea jatkuvan haun kautta.²⁸

---

²⁰ <https://www.hel.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/lukiokoulutus/hae-lukioon#helsingin-kaupungin-lukiot>. Luettu 13.11.2025.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden kommentit muistiolounnokseen 7.1.2026 ja arviointikertomustekstiluoennokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

²¹ <https://stadinao.hel.fi/tietoa-stadin-aosta/>. Luettu 13.11.2025.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden kommentit muistiolounnokseen 7.1.2026 ja arviointikertomustekstiluoennokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

²² <https://stadinao.hel.fi/hae-opiskelemaan/tuva/>. Luettu 13.11.2025.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden kommentit muistiolounnokseen 7.1.2026 ja arviointikertomustekstiluoennokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

²³ <https://practicum.fi/for-sokande/yrkesutbildning/hux/>. Luettu 13.11.2025.

²⁴ <https://www.hel.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/lukiokoulutus/lukiot>. Luettu 13.11.2025.; <https://nuorten.hel.fi/opiskelu-ja-tyo/mihin-peruskoulun-jalkeen/amatilliset-oppilaitokset/>. Luettu 13.11.2025.

²⁵ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan alkuhaastattelu 20.5.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstiluoennokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

²⁶ Oppivelvollisiksi katsotaan Suomessa vakinaisesti asuvat ja se edellyttää, että henkilöllä on kotikunta Suomessa. Kotikunnattomien 16–17-vuotiaiden joukkoon kuuluu vasta maahan muuttaneita nuoria, joilla oleskeluoikeuteen liittyvät prosessi on kesken tai jotka eivät ole hakeneet kotikuntaa itselleen. Vuoden 2024 aikana asuinkunnan ohjauksessa oli Helsingissä noin 70 kotikunnatonta alaikäistä nuorta ja vuonna 2025 noin 30. Lähde: Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti muistiolounnokseen 18.2.2026 ja arviointikertomustekstiluoennokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

²⁷ Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 10 §; 11§.

²⁸ <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2022/perusopetuksen-jalkeisten-koulutusten-yhteishaku-alkaa-22-helmikuuta>. Luettu 28.1.2026

Yhteishaku on valtakunnallinen hakujärjestelmä, jossa haetaan yhdellä hakulomakkeella useampaan eri oppilaitokseen. Toisen asteen yhteishaku on tarkoitettu peruskoulun päättäneille ja ilman tutkintoa oleville, ja siinä haetaan syksyllä alkaviin ammatillisiin ja lukiokoulutuksiin, TUVA- ja TELMA-koulutuksiin sekä kansanopistojen oppivelvollisille tarkoitettuun koulutukseen. Toisen asteen yhteishaku järjestetään vuosittain helmimaaliskuussa.²⁹ Yhteishaussa vapaaksi jääneille tai lukuvuoden aikana vapautuville opiskelupaikoille voi hakea jatkuvan haun kautta. Helsingin kaupungin järjestämän lukiokoulutuksen jatkuva haku järjestetään neljä kertaa vuodessa, ammatillisiin ja TUVA-opintoihin voi hakea ympäri vuoden.³⁰

Koulutuksen järjestäjällä on ohjaus- ja valvontavastuu oppivelvollisista

Huoltajan tulee huolehtia siitä, että huollettava suorittaa oppivelvollisuutensa.

Perusopetuksen järjestäjän tehtävänä on ohjata ja valvoa, että sen oppilaana olevat oppivelvolliset täyttävät hakeutumiselvelvollisuutensa. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää vuosittain ajankohdan, johon mennessä perusopetuksen järjestäjän tulee selvittää, ovatko oppivelvolliset aloittaneet koulutuksessa. Koulutuksen järjestäjä selvittää hakeutumista ja opintojen aloittamista koskevat tiedot valtakunnallisista rekistereistä ja tarvittaessa suoraan oppivelvolliselta. Jos oppivelvollinen ei ole ajankohtaan mennessä aloittanut koulutuksessa, on ohjaus- ja valvontavastuussa olevan tahon ilmoitettava asiasta asuinkunnalle ja huoltajalle. Perusopetuksen ohjaus- ja valvontavastuu päättyy, kun oppivelvollinen aloittaa perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa tai viimeistään opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittain päättämänä ajankohtana.³¹

Perusopetuksen jälkeisen koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu alkaa, kun oppivelvollinen on aloittanut opintonsa koulutuksen järjestäjän opiskelijana. Oppivelvollisen opintojen edistymistä on seurattava, ja huoltajalle on ilmoitettava, jos oppivelvollinen ei suorita opintojaan opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu päättyy, kun oppivelvollisen opiskeluoikeus tai oppivelvollisuus päättyy (Kuvio 1).³²

---

²⁹ <https://www.nuortennetti.fi/koulu-ja-tyo/peruskoulun-jalkeen/yhteishaku/#toisen-asteen-yhteishaku>. Luettu 19.11.2025.

³⁰ <https://www.hel.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/perusopetus/opiskelu-peruskoulun-jalkeen>. Luettu 14.4.2025.

³¹ Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 9 §, 11 §.

³² Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 12 §.

Peruskoulun päättävät nuoret saavat ohjausta yhteishakua varten oman koulunsa opinto-ohjaajalta ja opettajilta. Jos oppivelvollisella nuorella ei ole koulu- tai opiskelupaikkaa, on asuinkunnalla vastuu valvoa oppivelvollisuuden suorittamista. Helsingissä kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa asuinkunnalle määritellyistä tehtävistä.³³ Asuinkunnan näkökulmasta koulutuksen järjestäjällä on ensisijainen ja asuinkunnalla toissijainen ohjaus- ja valvontavastuu. Asuinkunnan ohjaus- ja neuvontavastuu on toimintona uusi, ja sitä on rakennettu laajennetun oppivelvollisuuden valmistelun myötä toimialalla vuodesta 2020 lähtien.³⁴

Nuoret, jotka eivät ole kirjoilla missään oppilaitoksessa, voivat saada ohjausta ja apua asuinkunnan oppivelvollisuustiimiltä.³⁵ Tiimin tehtävänä on ottaa yhteyttä 15–17-vuotiaisiin oppivelvollisiin, jotka ovat ilman opiskelupaikkaa ja auttaa heitä jatko-opintoihin hakeutumisessa sekä tarvittaessa ohjata muihin palveluihin. Koulut ja oppilaitokset ilmoittavat nuoren tiedot oppivelvollisuustiimille, kun nuori ei ole saanut opiskelupaikkaa tai aloittanut opintojaan, tai kun oppivelvollinen nuori on katsottu eronneeksi oppilaitoksen päätöksellä. Nuori voi ottaa myös itse huoltajansa kanssa yhteyttä oppivelvollisuustiimiin.³⁶ Oppivelvollisuuden suorittamisen seurannan ja valvonnan keskeisenä tehtävänä on tuottaa tietoa oppivelvollisuuden toteutumisesta Helsingissä ja selvittää niiden oppivelvollisten tilanne, jotka näyttävät olevan ilman opiskelupaikkaa. Tuloksista raportoidaan säännöllisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialan johdolle.³⁷ (Kuvio 1). Oppivelvollisuuden valvonnan tehtäviä on kuvattu tarkemmin luvussa 3.2.2 ja oppivelvollisuustiimin tehtäviä luvussa 3.2.3.

---

³³ Intra: <https://helsinginkaupunki.sharepoint.com/sites/Kasko-Perusopetus/SitePages/Oppivelvollisuus.aspx> Luettu 14.4.2025.

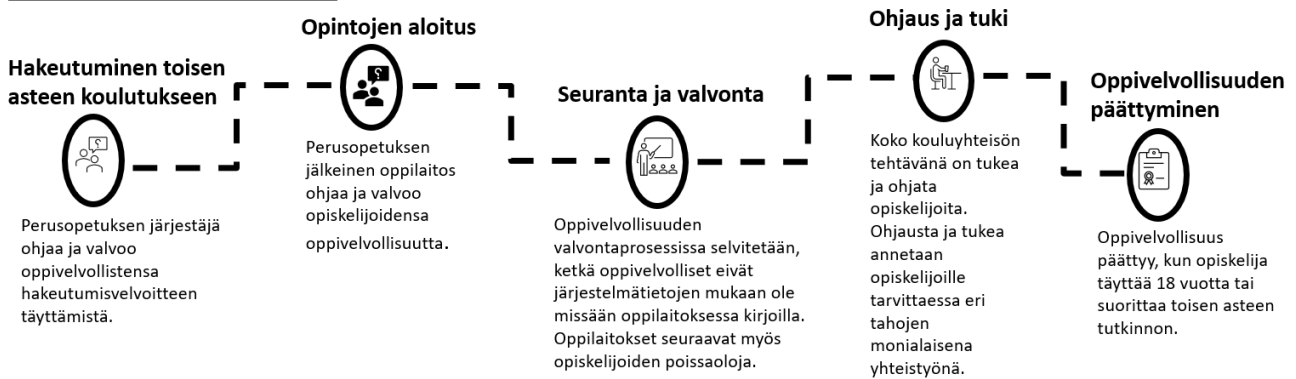
³⁴ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan alkuhaastattelu 20.5.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstiluoennokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

³⁵ <https://www.hel.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/perusopetus/opiskelu-peruskoulun-jalkeen>. Luettu 14.4.2025.

³⁶ <https://nuorten.hel.fi/opiskelu-ja-tyo/ohjaamo/oppivelvollisuustiimi/>. Luettu 13.11.2025.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden kommentit muistioloennokseen 7.1.2026 ja arviointikertomustekstiluoennokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

³⁷ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden haastattelu (2 henkilöä) 5.11.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Koulutuksen järjestäjän tehtävät

Asuinkunnan tehtävät

Asuinkunnan tehtävänä on perusopetuksen järjestäjän tekemän ilmoituksen perusteella selvittää niiden perusopetuksen keväällä päättäneiden nuorten tilanne, jotka vielä syksyllä ovat ilman opiskelupaikkaa. Ohjaus- ja valvontavastuu jää asuinkunnalle, jos osoitettu oppivelvollinen ei tosiasiassa aloita opintojaan. Tarvittaessa osoitetaan nuorelle opiskelupaikka.

Asuinkunnan näkökulmasta koulutuksen järjestäjällä on ensisijainen ja asuinkunnalla toissijainen ohjaus- ja valvontavastuu. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden tuen palvelut tekevät tiivistä yhteistyötä oppilaitosten kanssa, jos tarve vaatii.

Huoltajan tehtävät

Oppivelvollisen nuoren huoltajan tai muun laillisen edustajan tulee huolehtia siitä, että nuori suorittaa oppivelvollisuuden.

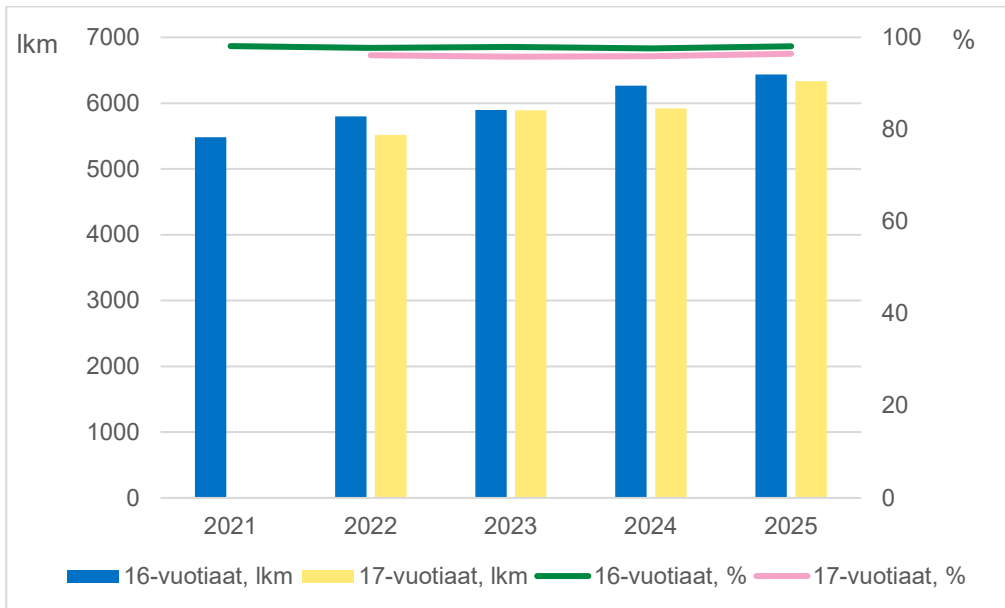
Kuvio 1. Oppivelvollisuuden suorittaminen kaupungin toiseen asteen oppilaitoksissa.³⁸

3.1.2 16-vuotiaista 98 prosenttia suorittaa oppivelvollisuutta

Kaikkiaan 6 438 16-vuotiaista ja 6 336 17-vuotiaista helsinkiläisistä suoritti oppivelvollisuutta³⁹ lokakuussa 2025. Oppivelvollisuutta suorittavien 16-vuotiaiden määrä on kasvanut vuodesta 2021 lähes 1 000 nuorella. Myös 17-vuotiaiden oppivelvollisuutta suorittavien määrä on noussut runsaalla 800 nuorella vuoteen 2022 verrattuna. Oppivelvollisuutta suorittavien 16–17-vuotiaiden osuus ikäluokasta on pysynyt samalla tasolla ajanjaksolla 2021–2025. Helsinkiläisistä 16-vuotiaista 98 prosenttia suoritti oppivelvollisuutta 2021–2025. Vuosina 2022–2025 96 prosenttia 17-vuotiaista suoritti oppivelvollisuutta (Kuvio 2).⁴⁰

³⁸ Kuvion tiedot koottu seuraavista lähteistä: Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden (2 henkilöä) haastattelu 5.11.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstiluoennokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön päällikön ja asiantuntijan haastattelu 10.9.2025; Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle 12.12.2025.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan haastattelu 9.9.2025, tietohallintopalvelut.

³⁹ Oppivelvollisiksi katsotaan Suomessa vakinaisesti asuvat ja se edellyttää, että henkilöllä on kotikunta Suomessa. Lähde: Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti muistioloennokseen 18.2.2026, Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstiluoennokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Oppivelvollisuuden suorittajiin sisältyy lukio- tai ammatillisessa koulutuksessa olevat, perusopetuksen oppimäärää suorittavat ja tutkintoon johtamattoman koulutuksen, joka hyväksytään oppivelvollisuuden suorittamiseen (esim. tutkintokoulutukseen valmentava koulutus TUVA, työhön ja itsenäiseen elämään

Kuvio 2. Oppivelvollisuutta suorittavien 16- ja 17-vuotiaiden helsinkiläisten lukumäärä ja prosenttiosuus ikäluokasta 1.10 tilanteen mukaan, 2021–2025.⁴¹

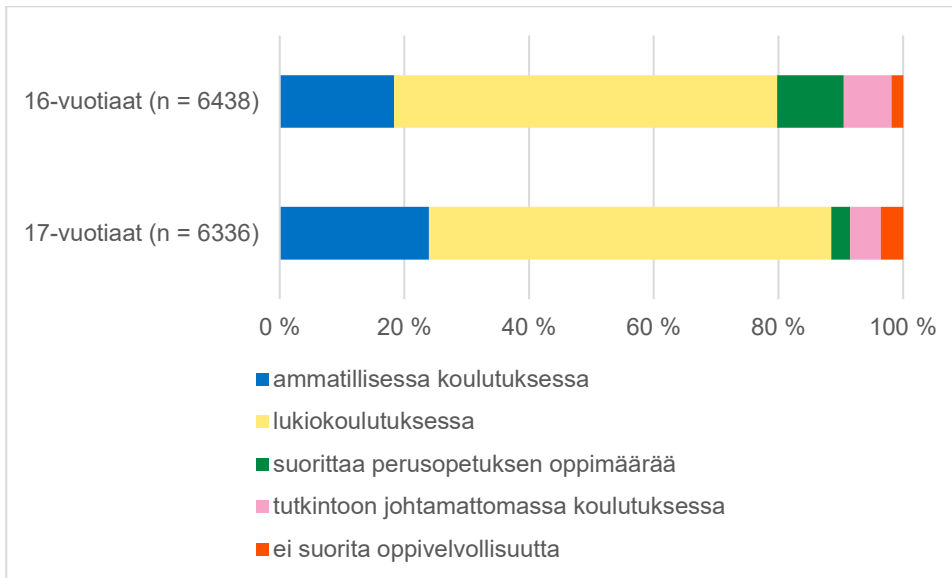
Lokakuussa 2025 valtaosa 16- ja 17-vuotiaista helsinkiläisnuorista osallistui lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. Lukiokoulutuksessa opiskeli 61 prosenttia 16-vuotiaista ja 18 prosenttia ammatillisessa koulutuksessa. Lukiokoulutuksessa oli 65 prosenttia 17-vuotiaista nuorista ja 24 prosenttia ammatillisessa koulutuksessa. Perusopetuksen oppimäärää suoritti 11 prosenttia 16-vuotiaista (702 henkilöä) ja tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa oli kahdeksan prosenttia (501 henkilöä) ikäryhmästä. Kolme prosenttia 17-vuotiaista (201 henkilöä) suoritti perusopetusta ja tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa oli viisi prosenttia (324 henkilöä). Oppivelvollisuutta suorittamattomien osuus oli 17-vuotiaiden ikäryhmässä lähes kaksinkertainen verrattuna 16-vuotiaisiin. Helsinkiläisistä 16-vuotiaista 1,9 prosenttia (123 henkilöä) ja 17-vuotiaista 3,6 prosenttia (234 henkilöä) ei suorittanut oppivelvollisuutta. (Kuvio 3).⁴²

valmentava koulutus TELMA, Kansanopistojen oppivelvollisille suunnattu koulutus). Lähde: <https://www.oph.fi/fi/kansainvalisyys/perustietoa-oppivelvollisuuden-laajentamisesta>. Luettu 7.11.2025.

⁴⁰ Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

⁴¹ Oppivelvollisten toiminta esitetään 1.10.2025 tilanteen mukaan. Tiedot esitetään 16- ja 17-vuotta tilastovuoden aikana täyttävien ikäluokista. Ikä tarkoittaa ikää vuoden lopussa. Sisältää lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, perusopetuksen oppimäärän suorittamisen sekä sellaisen tutkintoon johtamattoman koulutuksen, joka kelpaa oppivelvollisuuden suorittamiseen. Lähde: Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

⁴² Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

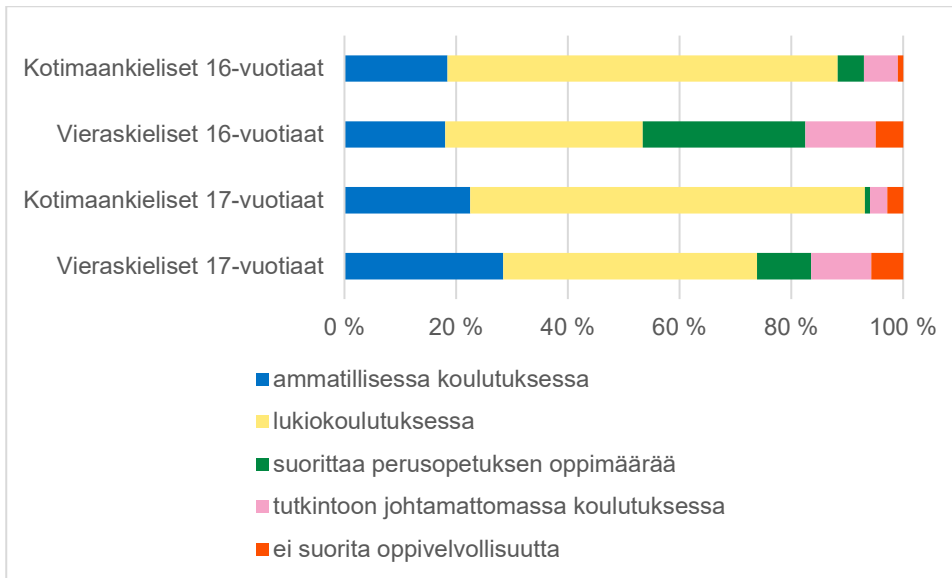

Kuvio 3. Helsinkiläisten 16- ja 17-vuotiaiden oppivelvollisuuden suorittaminen 1.10.2025 tilanteen mukaan, %⁴³

Kotimaankielisistä oppivelvollisista suurempi osuus kuin samanikäisistä vieraskielisistä osallistui lukiokoulutukseen lokakuussa 2025. Kotimaankielisistä 16–17-vuotiaista 70–71 prosenttia osallistui lukiokoulutukseen, kun vieraskielisillä 16-vuotiailla osuus oli 35 prosenttia ja 17-vuotiailla 45 prosenttia. Ammatilliseen koulutukseen osallistumisessa oli vähän eroa, sillä 18 prosenttia sekä kotimaan- että vieraskielisistä 16-vuotiaista osallistui ammatilliseen koulutukseen. Kotimaankielisistä 17-vuotiaista 23 prosenttia ja vieraskielisistä 28 prosenttia oli ammatillisessa koulutuksessa.⁴⁴ (Kuvio 4)

⁴³ Oppivelvollisten toiminta esitetään 1.10.2025 tilanteen mukaan. Tiedot esitetään 16- ja 17-vuotta tilastovuoden aikana täyttävien ikäluokista. Ikä tarkoittaa ikää vuoden lopussa. Sisältää lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, perusopetuksen oppimäärän suorittamisen sekä sellaisen tutkintoon johtamattoman koulutuksen, joka kelpaa oppivelvollisuuden suorittamiseen. Lähde: Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

⁴⁴ Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

Kuvio 4. Helsinkiläisten 16- ja 17-vuotiaiden kotimaankielisten ja vieraskielisten oppivelvollisuuden suorittaminen 1.10.2025 tilanteen mukaan, %⁴⁵

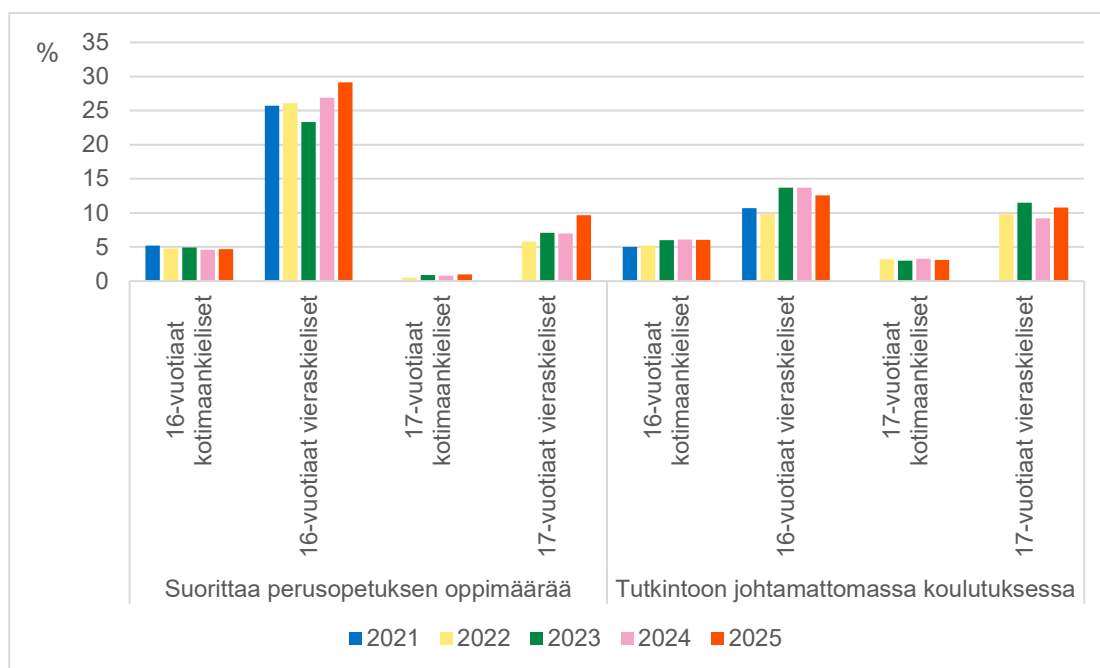
Vieraskielisten siirtymä perusasteelta toiselle asteelle näyttyy keskimäärin hitaampana kuin kotimaankielisillä. Lokakuussa 2025 perusopetuksen oppimäärää suoritti vieraskielisistä 16-vuotiaista lähes kolmannes ja 17-vuotiaista joka kymmenes. Kotimaankielisistä 16-vuotiaista viisi prosenttia ja 17-vuotiaista prosentti suoritti perusopetuksen oppimäärää. Tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa oli vieraskielisistä 16-vuotiaista 13 prosenttia ja 17-vuotiaista 11 prosenttia. Kotimaankielisistä 16-vuotiaista kuusi prosenttia oli tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa ja 17-vuotiaista kolme prosenttia. Suurempi osuus vieraskielisistä 16- ja 17-vuotiaista kuin kotimaankielisistä ei suorittanut oppivelvollisuutta⁴⁶. (Kuvio 5).⁴⁷

⁴⁵ Oppivelvollisten toiminta esitetään 1.10.2025 tilanteen mukaan. Tiedot esitetään 16- ja 17-vuotta tilastovuoden aikana täyttävien ikäluokista. Ikä tarkoittaa ikää vuoden lopussa. Lähde: Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

⁴⁶ "Ei suorita oppivelvollisuutta" sisältää oppivelvolliset, joilla on opiskeluoikeus, mutta joille on myönnetty määräaikainen keskeyttäminen sekä oppivelvolliset, joilla ei ole opiskeluoikeutta mihinkään oppilaitokseen eikä myöskään oppivelvollisuuden keskeytystä. Lähde: Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti muistiolounnokseen 18.2.2026, Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstilouunnokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

⁴⁷ Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

Perusopetusta suorittavien vieraskielisten 16- ja 17-vuotiaiden osuus on hieman kasvanut vuonna 2025 verrattuna vuoteen 2021 (0,4 prosenttiyksikköä). Myös kotimaankielisillä 17-vuotiailla perusopetusta suorittavien osuus on hieman noussut (0,5 prosenttiyksikköä). Sen sijaan kotimaankielisillä 16-vuotiailla perusopetusta suorittavien osuus on hieman laskenut (0,5 prosenttiyksikköä). Tutkintoon johtamatonta, oppivelvollisuuden suorittamiseen kelpaavaa, koulutusta suorittavien osuus on kasvanut sekä vieraskielisten että kotimaankielisten 16–17-vuotiaiden ikäryhmissä. Vieraskielisistä 16–17-vuotiaista kuitenkin selkeästi suurempi osuus kuin kotimaankielisistä on tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa. (Kuvio 4).⁴⁸ Koulutuksen ulkopuolella olevien oppivelvollisten määriä käsitellään tarkemmin luvussa 3.1.4.

Kuvio 5. Perusopetuksen oppimäärää suorittavat ja tutkintoon johtamattomassa koulutukseen osallistuvat helsinkiläiset kotimaankieliset ja vieraskieliset 16- ja 17-vuotiaat, 1.10. tilanteen mukaan, 2021–2025, %⁴⁹

⁴⁸ Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

⁴⁹ Oppivelvollisten toiminta esitetään 1.10.2025 tilanteen mukaan. Tiedot esitetään 16- ja 17-vuotta tilastovuoden aikana täyttävien ikäluokista. Ikä tarkoittaa ikää vuoden lopussa. Lähde: Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

3.1.3 Toisen asteen koulutuksessa on yli 85 prosenttia 16–18-vuotiaista

Helsingiläisistä 16–18-vuotiaista 86 prosenttia osallistui toisen asteen koulutukseen vuonna 2024. Vuosina 2015–2024 osallistumisaste on pysynyt lähes samalla tasolla, sillä vuonna 2015 ikäluokasta 88 prosenttia oli toisen asteen koulutuksessa. Tarkastelujaksolla 16–18-vuotiaiden helsinkiläisten osallistumisaste toisen asteen koulutukseen on ollut korkeimmillaan vuonna 2019, jolloin 89 prosenttia ikäluokasta suoritti lukio- tai ammatillista koulutusta (Kuvio 6).⁵⁰ Ajanjaksolla 2015–2024 16–18-vuotiaiden osallistuminen lukiokoulutukseen on noussut 62 prosentista 64 prosenttiin ja osallistuminen ammatilliseen koulutukseen laskenut 26 prosentista 22 prosenttiin.⁵¹

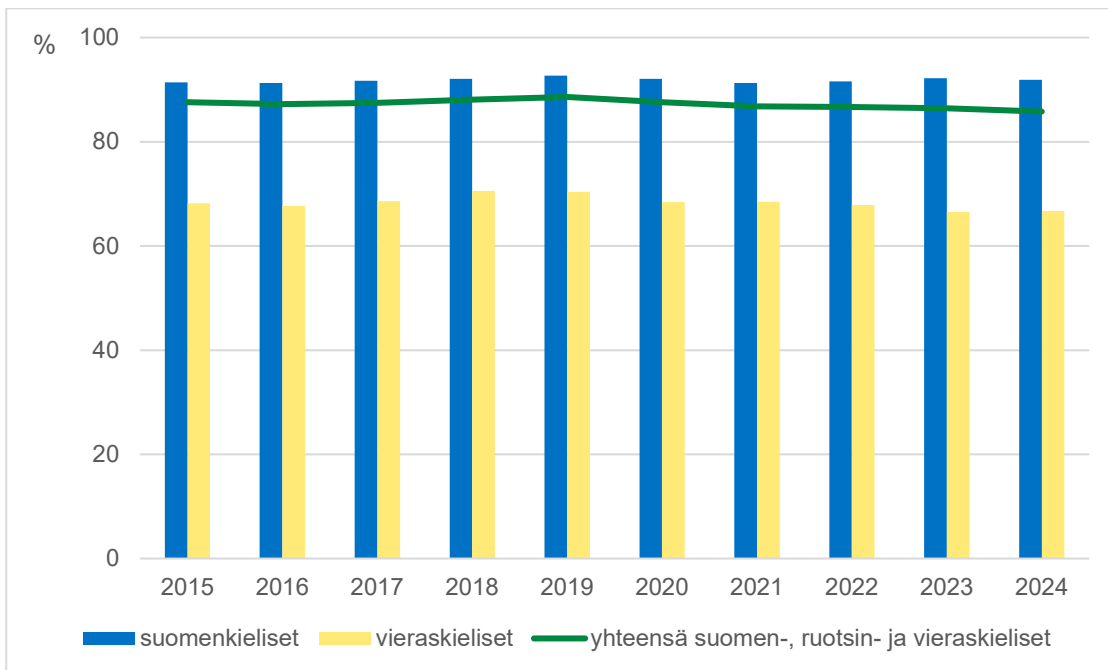
Äidinkieltäin tarkasteltuna 16–18-vuotiaiden osallistuminen toisen asteen koulutukseen on muuttunut vain vähän vuosina 2015–2024. Suurempi osuus suomenkielisistä osallistuu toisen asteen koulutukseen kuin vieraskielisistä. Vuonna 2024 16–18-vuotiaista suomenkielisistä 92 prosenttia ja vieraskielisistä 67 prosenttia osallistui toisen asteen koulutukseen. Vuonna 2015 osuudet olivat käytännössä samat. Osallistumisaste toisen asteen koulutukseen on ollut korkeimmillaan suomenkielisillä 16–18-vuotiailla vuonna 2019 (93 %) ja vieraskielisillä vuonna 2018 (71 %) (Kuvio 6).⁵²

---

⁵⁰ Tilastokeskus, Kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 6.11.2025.

⁵¹ Tilastokeskus, Kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 6.11.2025.

⁵² Tilastokeskus, Kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 6.11.2025.

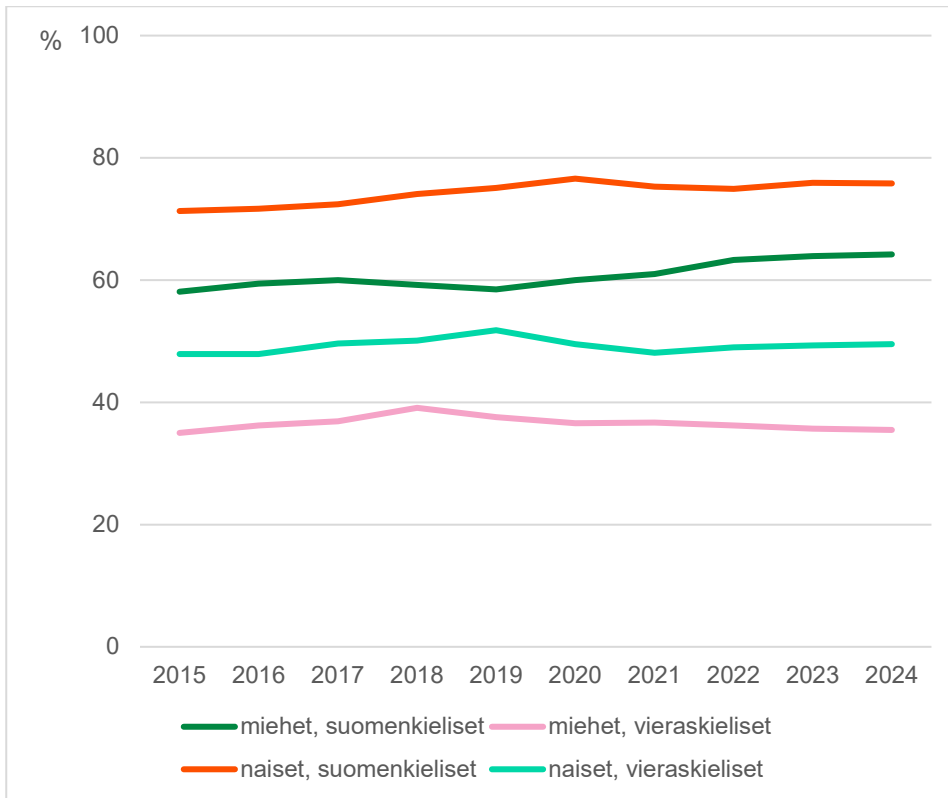

Kuvio 6. Helsinkiläisten suomen-, ruotsin ja vieraskielisten 16–18-vuotiaiden osallistuminen toisen asteen koulutukseen, 2015–2024, %⁵³

Ajanjaksolla 2015–2024 lukiokoulutus on ollut yleisintä suomenkielisillä 16–18-vuotiailla naisilla. Lisäksi suomenkielisten naisten osallistumisaste nousi 71 prosentista 76 prosenttiin ajanjaksolla. Myös samanikäisten suomenkielisten miesten osallistumisaste lukiokoulutukseen kasvoi 58 prosentista 64 prosenttiin tarkastelujaksolla. Vieraskielisten 16–18-vuotiaiden naisten ja miesten osallistumisasteet lukiokoulutukseen eivät juurikaan ole muuttuneet (Kuvio 7).⁵⁴

⁵³ Sisältää tietoja toisen asteen koulutuksessa olevien 16–18-vuotiaiden kotikunnaltaan helsinkiläisten osuudesta kaikista 16–18-vuotiaista helsinkiläisistä. Opiskelijoiden määrä on poikkileikkaus ajankohdasta 20.9. Väestömäärä on poikkileikkaus ajankohdasta 31.12. Lähde: Tilastokeskus, Kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 6.11.2025.

⁵⁴ Tilastokeskus, Kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 6.11.2025.

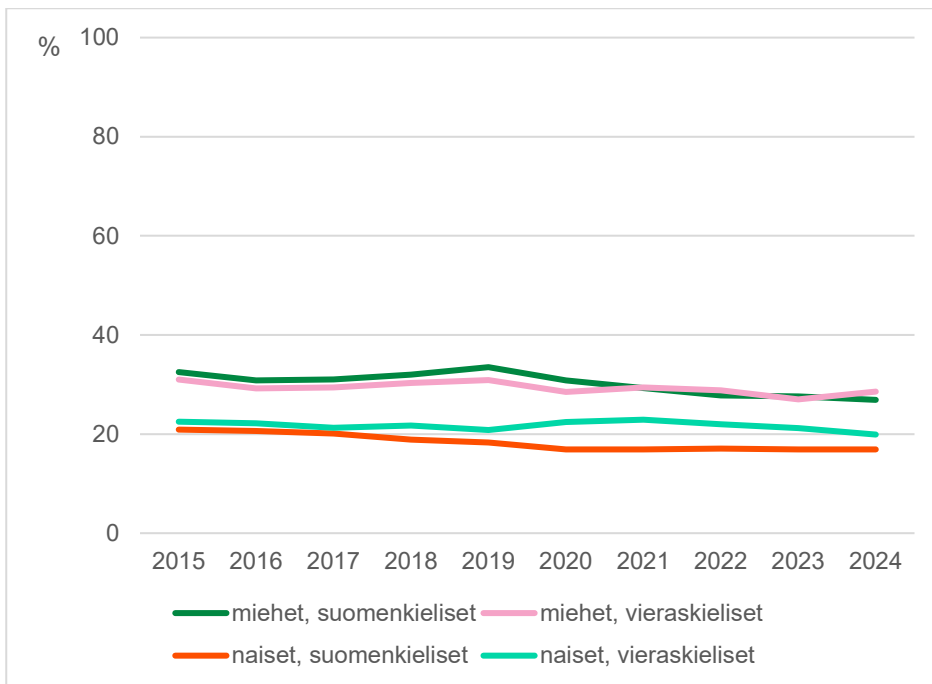

Kuvio 7. Helsinkiläisten suomen- ja vieraskielisten 16–18-vuotiaiden naisten ja miesten osallistuminen lukiokoulutukseen, 2015–2024, %⁵⁵

Ammatilliseen koulutukseen osallistuminen on ollut yleisempää 16–18-vuotiaiden miesten kuin samanikäisten naisten keskuudessa vuosina 2015–2024. Suomenkielisten miesten osallistumisaste ammatilliseen koulutukseen on laskenut ajanjaksolla 33 prosentista 27 prosenttiin. Vieraskielisten miesten osallistumisaste on laskenut selkeästi vähemmän, 31 prosentista 29 prosenttiin. Vieraskielisten naisten osallistuminen laski 23 prosentista 20 prosenttiin, ja suomenkielisten naisten 21 prosentista 17 prosenttiin samalla ajanjaksolla (Kuvio 8).⁵⁶

⁵⁵ Sisältää tietoja toisen asteen koulutuksessa olevien 16–18-vuotiaiden kotikunnaltaan helsinkiläisten osuudesta kaikista 16–18-vuotiaista helsinkiläisistä. Opiskelijoiden määrä on poikkileikkaus ajankohdasta 20.9. Väestömäärä on poikkileikkaus ajankohdasta 31.12. Lähde: Tilastokeskus, Kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 6.11.2025.

⁵⁶ Tilastokeskus, Kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 6.11.2025.

Kuvio 8. Helsinkiläisten suomen- ja vieraskielisten 16–18-vuotiaiden naisten ja miesten osallistuminen ammatilliseen koulutukseen, 2015–2024, %.⁵⁷

Edellä on tarkasteltu 16–18-vuotiaiden helsinkiläisten osallistumista lukio- ja ammatilliseen koulutukseen ja ikäryhmän osallistumisen toisen asteen koulutukseen todettiin pysyneen lähes samalla tasolla vuosina 2015–2024.⁵⁸ Tarkastellessa vain peruskoulun päättävän ikäluokan osallistumista toisen asteen koulutukseen päättövuo­den syksynä on osallistuminen laskenut. Vuonna 2019 peruskoulun Helsingissä päättäneestä ikäluokasta 88 prosenttia jatkoi lukio- tai ammatilliseen koulutukseen päättövuonna, kun vuonna 2025 osuus oli laskenut 79 prosenttiin. Samalla ajanjaksolla näyttää perusasteen ja toisen asteen nivelvaihekoulutuksiin osallistuminen yleistyneen. Syksyllä 2019 peruskoulun päättäneistä kuusi prosenttia jatkoi opintoja peruskoulun lisäopetuksessa tai valmistavassa koulutuksessa. Syksyllä 2025 lähes joka viides (19 %) 16-vuotiaista opiskeli aikuisten perusopetuksessa tai tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa.⁵⁹ Arvioinnissa tehdyn päätelmän mukaan siirtymä peruskoulusta toisen asteen koulutukseen näyttää pidentyneen. Tiedot eivät kuitenkaan ole keskenään täysin vertailukelpoisia, sillä tilastointi perustuu eri lähteisiin ja nivelvaihekoulutusta on uudistettu oppivelvollisuuden laajentamisen myötä.

⁵⁷ Sisältää tietoja toisen asteen koulutuksessa olevien 16–18-vuotiaiden kotikunnaltaan helsinkiläisten osuudesta kaikista 16–18-vuotiaista helsinkiläisistä. Opiskelijoiden määrä on poikkileikkaus ajankohdasta 20.9. Väestömäärä on poikkileikkaus ajankohdasta 31.12. Lähde: Tilastokeskus, Kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 6.11.2025.

⁵⁸ Tilastokeskus, Kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 6.11.2025.

⁵⁹ Vuoden 2025 tietojen lähde: Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.; Vuoden 2019 tietojen lähde:

3.1.4 Vieraskieliset oppivelvolliset ovat useammin toisen asteen koulutuksen ulkopuolella

Helsingissä kaikkiaan 123 16-vuotiaista ja 234 17-vuotiaista ei suorittanut oppivelvollisuutta lokakuussa 2025⁶⁰. Oppivelvollisuutta suorittamattomien 16- ja 17-vuotiaiden määrässä on ollut jonkin verran vaihtelua vuosina 2021–2025, mutta osuus ikäluokasta on pysynyt samana. Kaksi prosenttia 16-vuotiaista helsinkiläisistä ei suorittanut oppivelvollisuutta vuosina 2021–2025. 17-vuotiailla osuus on ollut neljä prosenttia vuosina 2022–2025.⁶¹ Oppivelvollisuuden suorittamisessa on eroja tarkastellessa oppivelvollisten äidinkieltä sekä 16- ja 17-vuotiaiden ikäryhmiä. Vieraskielisistä suurempi osuus kuin kotimaankielisistä on toisen asteen koulutuksen ulkopuolella. Lisäksi suurempi osuus sekä kotimaankielisten että vieraskielisten 17-vuotiaiden ja 16-vuotiaiden ikäryhmästä ei suorita toisen asteen opintoja.

Kotimaankielisistä 16-vuotiaista yksi prosentti (48 henkilöä) ja 17-vuotiaista kolme prosenttia (141 henkilöä) ei suorittanut oppivelvollisuutta Helsingissä lokakuussa 2025. Oppivelvollisuutta suorittamattomien kotimaankielisten 16- ja 17-vuotiaiden määrä ja osuus ikäluokasta on pysynyt lähes samalla tasolla ajanjaksolla 2021–2025. Vuosia 2021 ja 2025 välillä on oppivelvollisuutta suorittamattomien osuus laskenut kotimaankielisillä 17-vuotiailla 0,4 prosenttiyksikköä ja 16-vuotiaiden osuus pysynyt samana (Kuvio 9).⁶²

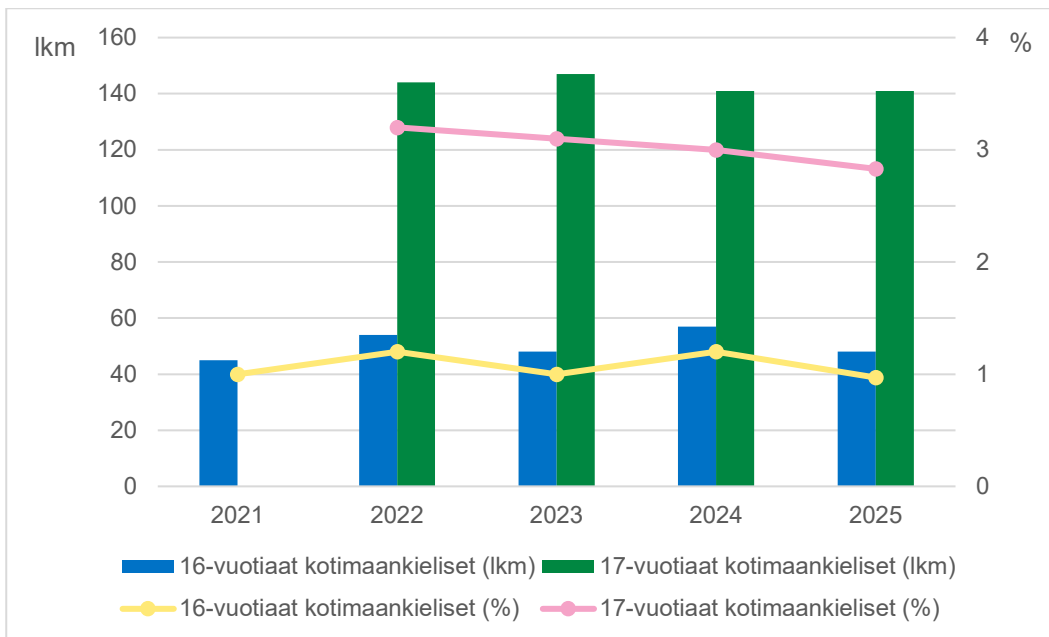

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan sähköpostitse toimittama materiaali 18.2.2026, Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstiluoнокseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

⁶⁰ "Ei suorita oppivelvollisuutta sisältää" oppivelvolliset, joilla on opiskeluoikeus, mutta joille on myönnetty määräaikainen keskeyttäminen sekä oppivelvolliset, joilla ei ole opiskeluoikeutta mihinkään oppilaitokseen eikä myöskään oppivelvollisuuden keskeytystä. Lähde: Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti muistioloнокseen 18.2.2026, Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstiluoнокseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

⁶¹ Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

⁶² Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

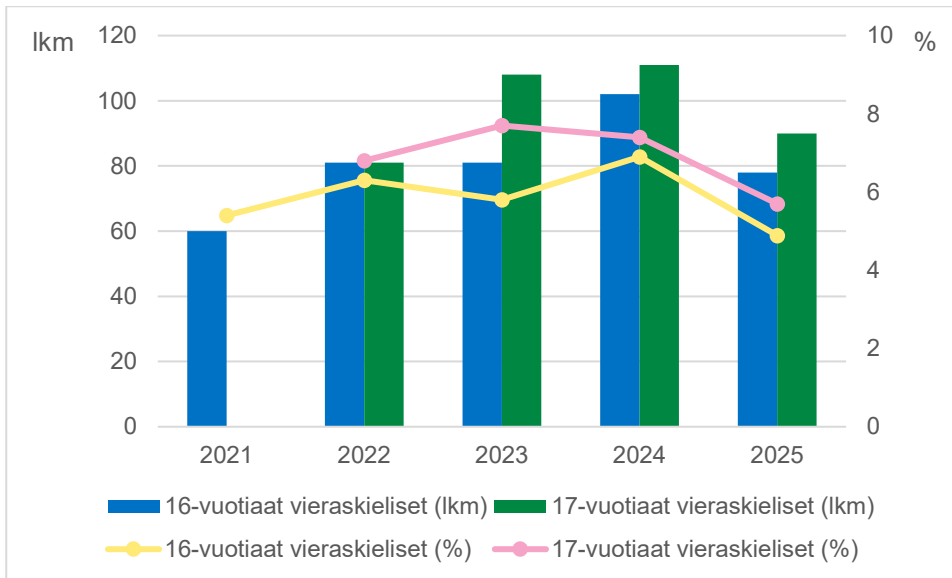

Kuvio 9. 16- ja 17-vuotiaiden kotimaankielisten helsinkiläisten lukumäärä ja osuus, jotka eivät suorita oppivelvollisuutta, 2021–2025.⁶³

Vieraskielisistä 16-vuotiaista viisi prosenttia (78 henkilöä) ja 17-vuotiaista kuusi prosenttia (90 henkilöä) ei suorittanut oppivelvollisuutta Helsingissä lokakuussa 2025. Vieraskielisten oppivelvollisuutta suorittamattomien 16-vuotiaiden määrä ja osuus ikäluokasta kasvoi vuosina 2021–2024, mutta on tämän jälkeen laskenut. Myös 17-vuotiaiden oppivelvollisuutta suorittamattomien vieraskielisten määrä ja osuus kasvoi vuosina 2022–2023, mutta on tämän jälkeen laskenut. Vuonna 2025 oppivelvollisuutta suorittamattomien osuus laskenut vieraskielisillä 16-vuotiailla 0,5 prosenttiyksikköä vuoteen 2021 verrattuna ja 17-vuotiailla 1,1 prosenttiyksikköä vuoteen 2022 verrattuna. (Kuvio 10).⁶⁴

⁶³ Oppivelvollisten toiminta esitetään 1.10.2025 tilanteen mukaan. Tiedot esitetään 16- ja 17-vuotta tilastovuoden aikana täyttävien ikäluokista. Ikä tarkoittaa ikää vuoden lopussa. Lähde: Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

⁶⁴ Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

Kuvio 10. 16- ja 17-vuotiaiden vieraskielisten helsinkiläisten lukumäärä ja osuus, jotka eivät suorita oppivelvollisuutta, 2021–2025⁶⁵

Toimiala seuraa peruskoulun jälkeisessä koulutuksessa aloittamista vuosittain elokuussa

Arviointiin saatiin kahdenlaista tietoa peruskoulun jälkeisen koulutuksen ulkopuolella olevien 16-vuotiaiden määrästä ja osuudesta. Edellä kuvatussa opetushallinnon tilastossa oppivelvollisten tilannetta on tarkasteltu vuosittain lokakuussa vuodesta 2021 lähtien, jolloin laajennettu oppivelvollisuus astui voimaan. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala seuraa niiden helsinkiläisten oppivelvollisten osuutta, jotka eivät ole oppivelvollisuuden suorittamisen tarkistuspäivään⁶⁶ mennessä elokuussa aloittaneet peruskoulun jälkeisessä koulutuksessa. Koulutuksessa aloittamattomien määrää verrataan edellisyyksyn ennusteeseen Helsingissä perusopetuksen päättävien määrästä.⁶⁷

⁶⁵ Oppivelvollisten toiminta esitetään 1.10.2025 tilanteen mukaan. Tiedot esitetään 16- ja 17-vuotta tilastovuoden aikana täyttävien ikäluokista. Ikä tarkoittaa ikää vuoden lopussa. Lähde: Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

⁶⁶ Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää vuosittain ajankohdan, johon mennessä perusopetuksen ja nivelvaiheen koulutuksen järjestäjän tulee selvittää, ovatko kevätlukukauden päätteeksi opintonsa päättäneet oppivelvolliset aloittaneet perusopetuksen jälkeisessä oppivelvollisuuskoulutuksessa tarkistuspäivään mennessä. Lähde: <https://wiki.eduuni.fi/spaces/ophPPK/pages/197666912/Valpas-palvelu>. Luettu 26.1.2026.

⁶⁷ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla 12.12.2025.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan sähköpostitse toimittamat tiedot 12.12.2025, Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstiluoennokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Toimialalla tehtiin seurantaa myös ennen oppivelvollisuuden laajentumista vuonna 2021, mutta uudistuksen myötä tilastointitapa muuttui ja tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia.⁶⁸ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynnillä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla saatujen tietojen mukaan noin 99 prosenttia perusopetuksen päättävien ikäluokasta aloittaa toisen asteen tai nivelvaiheen koulutuksessa perusopetuksen päättövuoden aikana. Vain yksi prosentti heistä jää koulutuksen ulkopuolelle. Toimialan mukaan aiemmin 3–5 prosenttia ikäluokasta ei jatkanut toiselle asteelle perusopetuksen päättövuoden aikana.⁶⁹

Taulukko 1 on esitetty toimialan seurantatiedot vuosilta 2021–2025. Näin tarkasteltuna peruskoulun jälkeisen koulutuksen ulkopuolella olevien peruskoulun päättävien määrä on vähentynyt 84 nuoresta 48 nuoreen ja 1,6 prosentista 0,8 prosenttiin ikäluokasta verrattaessa vuosia 2021 ja 2025. Koulutuksen ulkopuolella olevien perusopetuksen päättäneiden määrä ja prosentuaalinen osuus on laajennetun oppivelvollisuuden voimaan astumisen jälkeen puolittunut vuosina 2021–2022 ja tämän jälkeen prosentuaalinen osuus on pysynyt samana 2023–2025. Kaiken kaikkiaan 98–99 prosenttia ikäluokasta on vuosittain elokuussa aloittanut perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa ajanjaksolla 2021–2025 tämän seurannan mukaan. (Taulukko 1).⁷⁰

Arvioinnissa tehdyn päätelmän mukaan merkittävin vähennys perusopetuksen jälkeisen koulutuksen ulkopuolella olevien 16-vuotiaiden osuudessa on tapahtunut vuosien 2019–2021 välillä, jolloin oppivelvollisuuden laajentumisen uudistusta valmisteltiin. Laajennetun oppivelvollisuuden astuttua voimaan vuonna 2021 osuus on pysynyt 1–2 prosentissa. Toimialalta saadun tiedon mukaan oppivelvollisuuden laajentumista valmistellessa uudistuksesta ja siihen sisältyvästä hakeutumisvelvoitteesta viestittiin peruskouluissa. Samalla luotiin ohjaukseen ja valvontaan lain edellyttämiä prosesseja sekä perusopetukseen että toiselle asteelle.⁷¹

---

⁶⁸ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan sähköpostitse toimittamat tiedot 18.2.2026.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstiluoнокseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan sähköposti 2.3.2026.

⁶⁹ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla 12.12.2025.

⁷⁰ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 23.1.2026.; Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätökset vuosilta 2021–2025. Arvioinnissa hyödynnetyt aloituspaikkatiedot on käsitelty seuraavissa pykälissä: 2021 (64§), 2022 (48–49§), 2023 (48–49§), 2024 (64–65§), 2025 (79–80 ja 96§).; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan sähköpostitse toimittamat tiedot 12.12.2025.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstiluoнокseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

⁷¹ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstiluoнокseen 2.3.2026.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstiluoнокseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Taulukko 1. Helsingin peruskoulun päättävä ikäluokka ja oppivelvolliset, jotka eivät ole aloittaneet peruskoulun jälkeisessä koulutuksessa elokuussa.⁷²

	2021	2022	2023	2024	2025
Edellissyksyn ennuste Helsingissä keväällä peruskoulun päättävästä ikäluokasta (lkm).	5 173	5 396	5 424	5 814	5 969
Helsingin peruskoulujen Oppivelvollisuustiimille elokuussa ilmoittamat perusopetuksen päättäneet oppivelvolliset, jotka eivät ole aloittaneet peruskoulun jälkeisessä koulutuksessa elokuun tarkistuspäivään mennessä (lkm).	84	45	41	48	48
Osuus oppivelvollisista, jotka eivät ole aloittaneet peruskoulun jälkeisessä koulutuksessa elokuun tarkistuspäivään mennessä (%).	1,6	0,8	0,8	0,8	0,8

Lähes 200 nuorta keskeytti oppivelvollisuuden määräaikaisesti kaupungin oppilaitoksissa vuonna 2024

Vuonna 2024 kaupungin toisen asteen oppilaitoksissa oppivelvollisuuden keskeytti määräaikaisesti 135 lukiokoulutuksen opiskelijaa ja 63 ammatillisen koulutuksen opiskelijaa. Vuonna 2021 lukiokoulutuksen keskeytti määräaikaisesti kuusi opiskelijaa ja ammatillisen koulutuksen 12 opiskelijaa.⁷³ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan mukaan määräaikaisen keskeyttämisen kasvua selittää oppivelvollisuuden laajentumisen voimaantulo ikäluokka kerrallaan. Määräaikainen keskeyttäminen on ollut mahdollista oppivelvollisuuslain perusteella syksystä 2021 lähtien, jolloin uudistus astui voimaan, ja ensimmäiset oppivelvolliset aloittivat opintonsa toisella asteella. Lisäksi yleinen syy hakea keskeytystä on vaihto-opiskelu, joka ei ajoitu ensimmäisen opiskeluvuoden syksylle (Taulukko 2).⁷⁴

⁷² Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 23.1.2026.; Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätökset vuosilta 2021–2025. Arvioinnissa hyödynnetyt aloituspaikkatiedot on käsitelty seuraavissa pykälissä: 2021 (64§), 2022 (48–49§), 2023 (48–49§), 2024 (64–65§), 2025 (79–80 ja 96§).; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan sähköpostitse toimittamat tiedot 12.12.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan sähköpostitse toimittamat tiedot, 2.3.2026, tietohallinto.

⁷³ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 31.10.2025.

⁷⁴ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan toimittamat tiedot 25.11.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Taulukko 2. Oppivelvollisuuden Helsingin kaupungin toisen asteen oppilaitoksissa määräaikaisesti keskeyttäneet opiskelijat, lukumäärä, 2021–2024

	2021	2022	2023	2024
Ammatillinen koulutus	12	42	51	63
Lukiokoulutus	6	84	135	135

Toisen asteen oppilaitoksista eronneiden ja koulutusta vaihtaneiden oppivelvollisten osuuksissa vain vähän muutoksia

Määräaikaisen keskeyttämisen lisäksi opiskelijoita eroaa toisen asteen oppilaitoksista joko kokonaan tai siten, että opinnot jatkuvat muussa toisen asteen koulutuksessa. Vuonna 2024 yhteensä 39 alle 18-vuotiasta ammatillisen koulutuksen opiskelijaa erosi kaupungin järjestämästä ammatillisesta koulutuksesta eikä jatkanut toisen asteen opintojaan.⁷⁵

Eronneiden määrä vastaa kahta prosenttia ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2024 aloittaneen ikäryhmän opiskelijoista. Ammatillisesta koulutuksesta eronneiden osuus on vähentynyt vuodesta 2020, jolloin lähes neljä prosenttia päätti opintonsa. Lisäksi 204 alle 18-vuotiasta ammatillisessa koulutuksessa aloittaneista vaihtoi johonkin muuhun toisen asteen koulutukseen vuonna 2024. Osuus vastaa 11 prosenttia ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2024 aloittaneiden ikäryhmästä. Toisen asteen koulutusta vaihtaneiden oppivelvollisten määrä kasvoi vuosina 2020–2023 ammatillisessa koulutuksessa, mutta on tämän jälkeen laskenut. (Taulukko 3).⁷⁶

---

⁷⁵ Tarkasteluajankohta on 1.10. Eronneiden määrä on laskettu vertaamalla alle 18-vuotiaiden ammatillisesta koulutuksesta eronneiden määrää ammatillisessa koulutuksessa aloittaneiden alle 18-vuotiaiden kokonaismäärään. Oppivelvollisen tilannetta on tarkasteltu 3 kuukautta eronneeksi katsomisen jälkeen. Mikäli oppivelvollisella on jokin toinen opiskeluoikeus toisella asteella kolmen kuukauden sisällä ja opiskelija on merkitty läsnäolevaksi, on oppivelvollisen tulkittu jatkavan kyseisessä koulutuksessa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 31.10.2025; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan sähköposti 14.11.2025.

⁷⁶ Tarkasteluajankohta on 1.10. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 31.10.2025; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan sähköposti 14.11.2025.

Taulukko 3. Helsingin kaupungin ammatillisesta koulutuksesta eronneet alle 18-vuotiaat oppivelvolliset, lukumäärä ja osuus ikäryhmästä, prosenttia 2020–2024.⁷⁷

	Eronneet ja toisen asteen koulutuksessa jatkaneet alle 18-vuotiaat		Eronneet alle 18-vuotiaat, jotka eivät olet jatkaneet toisen asteen koulutuksessa	
	lkm	%	lkm	%
2020	153	9,1	63	3,8
2021	180	10,5	60	3,5
2022	222	11,7	27	1,4
2023	234	12	36	1,8
2024	204	10,7	39	2

Kaupungin suomen- ja ruotsinkielisestä lukiokoulutuksesta erosi lukuvuonna 2023–2024 36 alle 18-vuotiasta opiskelijaa, jotka eivät jatkaneet opintojaan muussa toisen asteen koulutuksessa. Lukiokoulutuksesta eronneiden määrä vastasi 0,6 prosenttia lukuvuonna 2023–2024 lukiokoulutuksessa aloittaneista alle 18-vuotiaista opiskelijoista. Kaikkiaan 159 alle 18-vuotiasta lukio-opiskelijaa vaihtoi toisen asteen koulutusta lukuvuonna 2023–2024. Määrä vastaa kolmea prosenttia lukiokoulutuksessa kyseisinä lukuvuonna aloittaneiden ikäryhmästä. Lukuvuosien 2019–2020 ja 2023–2024 aikana lukiokoulutuksesta eronneiden alle 18-vuotiaiden määrä on vaihdellut 24–36 nuoren välillä, mutta osuus ikäryhmästä on pysynyt samalla tasolla. Koulutusta vaihtaneiden oppivelvollisten määrä kasvoi lukiokoulutuksessa lukuvuosina 2019–2020 ja 2022–2023, mutta on tämän jälkeen vähentynyt. (Taulukko 4).⁷⁸

⁷⁷ Tarkasteluajankohta on 1.10. Eronneiden määrä on laskettu vertaamalla alle 18-vuotiaiden ammatillisesta koulutuksesta eronneiden määrää ammatillisessa koulutuksessa aloittaneiden alle 18-vuotiaiden kokonaismäärään. Oppivelvollisen tilannetta on tarkasteltu 3 kuukautta eronneeksi katsomisen jälkeen. Mikäli oppivelvollisella on jokin toinen opiskeluoikeus toisella asteella kolmen kuukauden sisällä ja opiskelija on merkitty läsnäolevaksi, on oppivelvollisen tulkittu jatkavan kyseisessä koulutuksessa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 31.10.2025; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan sähköposti 14.11.2025.

⁷⁸ Tarkasteluajankohta on 1.10. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 31.10.2025; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan sähköposti 14.11.2025.

Taulukko 4. Helsingin kaupungin lukiokoulutuksesta eronneet alle 18-vuotiaat oppivelvolliset, lukumäärä ja osuus ikäryhmästä 2020–2024.⁷⁹ Sisältää sekä suomenkielisen että ruotsinkielisen lukiokoulutuksen.⁸⁰

	Eronneet ja toisen asteen koulutuksessa jatkaneet alle 18-vuotiaat		Eronneet alle 18-vuotiaat, jotka eivät olet jatkaneet toisen asteen koulutuksessa	
	lkm	%	lkm	%
2019/2020	120	2,3	33	0,6
2020/2021	144	2,7	27	0,5
2021/2022	180	3,1	33	0,6
2022/2023	213	3,5	24	0,4
2023/2024	159	2,5	36	0,6

3.1.5 Lukiokoulutuksen aloituspaikkamäärä on noussut ikäluokan kasvaessa

Perusopetuksen päättävä ikäluokka on kasvanut Helsingissä 1 300 nuorella vuosien 2015–2024 aikana. Kun vuoden 2015 lopussa 15-vuotiaita helsinkiläisiä oli 5 146, oli ikäluokka kasvanut 6 445 nuoreen vuoden 2024 lopussa. Väestöennusteen mukaan Helsingissä olisi noin 7 000 15-vuotiasta vuonna 2030.⁸¹ Kaupungin toisen asteen oppilaitoksissa ikäluokan kasvu on näkynyt ennen kaikkea lukio-opiskelijoiden määrän kasvuna. Helsingin kaupungin talousarvion 2026 tietojen mukaan suomenkielisen lukiokoulutuksen opiskelijamäärä oli 8 086 vuonna 2021 ja 9 685 vuonna 2025.⁸² Kaupungin toisen asteen oppilaitoksissa opiskelee myös vieraskuntalaisia. Vastaavasti osa helsinkiläisistä oppivelvollisista suorittaa toisen asteen opintojaan muualla kuin Helsingissä sijaitsevassa oppilaitoksessa.⁸³

⁷⁹ Tarkasteluajankohta on 1.10. Eronneiden määrä on laskettu vertaamalla alle 18-vuotiaiden lukiokoulutuksesta eronneiden määrää lukiokoulutuksessa aloittaneiden alle 18-vuotiaiden kokonaismäärään. Oppivelvollisen tilannetta on tarkasteltu 3 kuukautta eronneeksi katsomisen jälkeen. Mikäli oppivelvollisella on jokin toinen opiskeluoikeus toisella asteella kolmen kuukauden sisällä ja opiskelija on merkitty läsnäolevaksi, on oppivelvollisen tulkittu jatkavan kyseisessä koulutuksessa. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 31.10.2025; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan sähköposti 14.11.2025; Kasvatuksen ja koulutuksen erityissuunnittelijan toimittamat tiedot 25.11.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

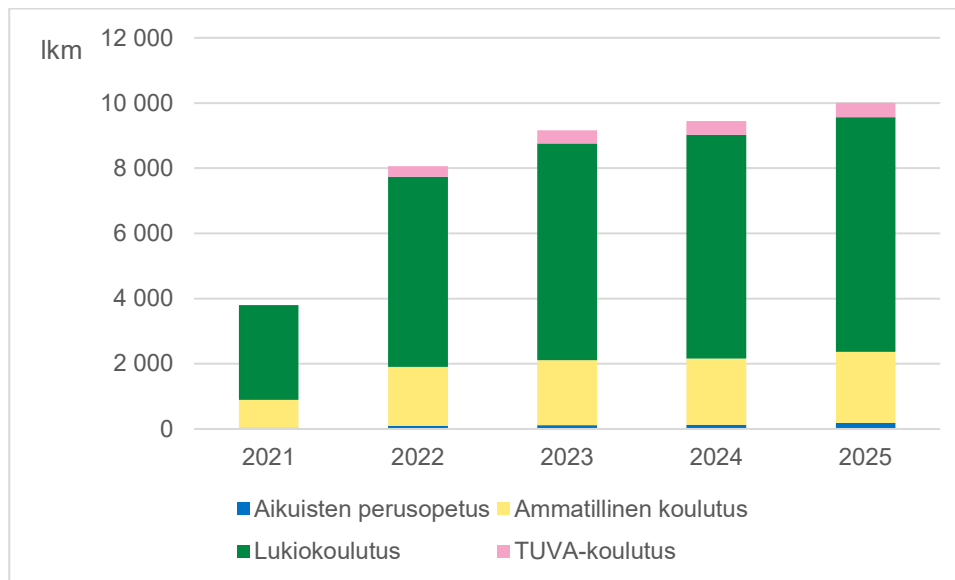
⁸⁰ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti muistioloonnokseen 7.1.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

⁸¹ Tarkasteluajankohta 31.12. Helsingin seudun avoimet tilastotietokannat. Aluesarjat, väestö, väestöennuste, Helsingin väestörakenne 1991- ja väestöennuste 2019 osa-alueen, iän ja äidinkielen mukaan. <https://stat.hel.fi/>. Tiedot noudettu 23.1.2026.

⁸² Helsingin kaupungin talousarvio 2026, s. 139.

⁸³ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan alkuhaastattelu 20.5.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti muistioloonnokseen 13.2.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Kaupungin toisen asteen oppilaitoksissa oli lokakuussa 2025 yhteensä 10 005 alle 18-vuotiaista opiskelijaa. (Kuvio 11). Heistä 72 prosenttia opiskeli kaupungin suomen- tai ruotsinkielisessä lukiokoulutuksessa.⁸⁴ Kuviota tarkastellessa tulee huomioida, että laajennettu oppivelvollisuus tuli voimaan ikäluokka kerrallaan. Näin ollen syksyllä 2021 toisen asteen oppilaitoksissa oli vain yksi laajennetun oppivelvollisuuden piirissä oleva ikäluokka. Vuosi 2023 oli ensimmäinen vuosi, jolloin kaikki alle 18-vuotiaat opiskelijat olivat laajennetun oppivelvollisuuden piirissä.⁸⁵

Kuvio 11. Oppivelvollisuutta suorittavat alle 18-vuotiaat Helsingin kaupungin toisen asteen oppilaitoksissa, 2021–2025, lukumäärä. Tarkasteluajankohta 1.10.⁸⁶

⁸⁴ Tilasto sisältää kaikki äidinkielet. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 31.10.2025.

⁸⁵ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden kommentit muistiolounnokseen 7.1.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

⁸⁶ Tilasto sisältää kaikki äidinkielet. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 31.10.2025.

Aloituspaikkamäärä kasvanut kaupungin suomenkielisissä lukioissa

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielinen jaosto hyväksyy vuosittain syksyllä seuraavan vuoden aloituspaikat kaupungin suomenkielisissä lukioissa sekä yhteishakuun laitettavat aloituspaikat Stadin ammattiopiston ammatillisessa koulutuksessa ja TUVA-koulutuksessa. Vuosina 2022–2023 vähintään 60 prosentille helsinkiläisistä peruskoulunsa päättävistä nuorista on pyritty takaamaan aloituspaikka Helsingissä sijaitsevassa lukiossa. Vuonna 2024 osuus nostettiin 63,9 prosenttiin ja vuonna 2025 se määritettiin 62,8 prosenttiin. Linjaus perustuu Helsingin kaupunginvaltuuston päätökseen 26.1.1994 (§ 30), jonka mukaan vähintään 60 prosentille peruskoulun päättävistä helsinkiläisistä mahdollistetaan lukio-opinnot.⁸⁷

Jaoston päätösten perusteella kaupungin ammatilliseen koulutukseen ja TUVA-koulutukseen on pyritty varaamaan aloituspaikkoja vähintään 40 prosentille Helsingissä peruskoulunsa päättävistä nuorista vuosina 2022–2023. Vuonna 2024 osuus nostettiin 43 prosenttiin ikäluokasta ja vuonna 2025 45 prosenttiin. Vuoden 2025 aloituspaikkoja koskevaan päätökseen on kirjattu, että paikkamäärä nousevat-tarveharkintaisesti ylöspäin, jotta kaikki oppivelvolliset ja alle 18-vuotiaat saavat opiskelupaikan.⁸⁸

Kaupungin suomenkielisten lukioden aloituspaikkamäärä on noussut 2 786 paikasta 3 074 paikkaan vuosina 2022–2025. Kokonaisuudessaan Helsingissä sijaitsevien lukioden aloituspaikat ovat nousseet noin 500 paikalla samalla ajanjaksolla (3 238 ja 3 748 aloituspaikkaa). Kaupungin suomenkielisten lukioden aloituspaikkamäärää ennakoivassa laskelmassa huomioidaan yksityisten ja valtion lukioden aloituspaikat, vieraskuntalaiset opiskelijat, nivelvaiheen opinnoista siirtyvät opiskelijat sekä muualle lukioon menevät helsinkiläiset.⁸⁹ Helsinkiläisten opiskelijoiden osuus kaupungin suomen- ja ruotsinkielisessä lukiokoulutuksessa oli 68 prosenttia syksyllä 2025. Osuus on vaihdellut 64–69 prosentin välillä vuosina 2019–2025.⁹⁰

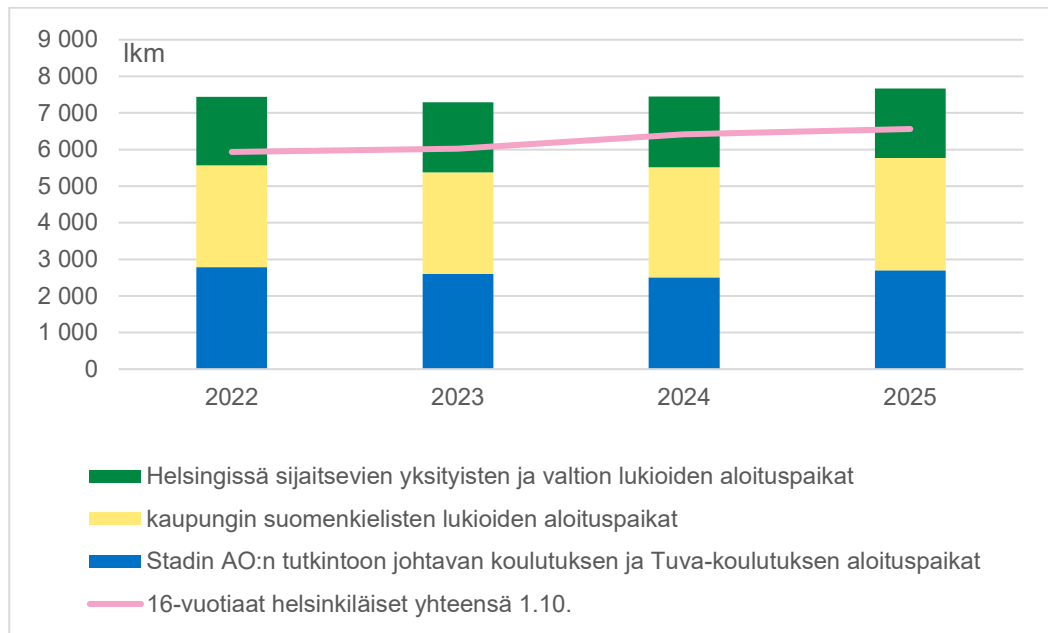
⁸⁷ Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätökset vuosilta 2021–2025. Arvioinnissa hyödynnetyt aloituspaikkatiedot on käsitelty seuraavissa pykälissä: 2021 (64§), 2022 (48–49§), 2023 (48–49§), 2024 (64–65§), 2025 (79–80 ja 96§).

⁸⁸ Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätökset vuosilta 2021–2025. Arvioinnissa hyödynnetyt aloituspaikkatiedot on käsitelty seuraavissa pykälissä: 2021 (64§), 2022 (48–49§), 2023 (48–49§), 2024 (64–65§), 2025 (79–80 ja 96§).

⁸⁹ Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätökset vuosilta 2021–2025. Arvioinnissa hyödynnetyt aloituspaikkatiedot on käsitelty seuraavissa pykälissä: 2021 (64§), 2022 (48–49§), 2023 (48–49§), 2024 (64–65§), 2025 (79–80 ja 96§).

⁹⁰ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan sähköpostitse toimittamat tiedot 27.2.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Vuonna 2025 Stadin AO:n tutkintoon johtavassa koulutuksessa varauduttiin 2 216 aloituspaikkaan. Vuonna 2022 aloituspaikkoja varattiin noin 100 enemmän (2 306). TUVA-koulutuksen aloituspaikkamäärä on ollut 480 vuosina 2022–2025. Ammatillisen- ja TUVA-koulutuksen aloituspaikkojen ennakoinnissa huomioidaan muualla kuin kaupungin koulutuksessa aloittavat peruskoulun päättävät nuoret, opiskelijavaihdot sekä opintojen aloittaminen muussa kuin ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa. Lisäksi laskelmassa on varauduttu tarjoamaan aloituspaikkoja muille ilman toisen asteen tutkintoa oleville helsinkiläisille sekä Helsingin ulkopuolelta tuleville hakijoille (Kuvio 12).⁹¹

Kuvio 12. 16-vuotiaiden helsinkiläisten määrä 1.10 sekä aloituspaikkamäärät kaupungin suomenkielisissä lukioissa, Helsingissä sijaitsevilla yksityisillä ja valtion lukioissa ja Stadin AO:n tutkintoon johtavassa- ja TUVA-koulutuksessa, 2022-2025, lukumäärä.⁹²

⁹¹ Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätökset vuosilta 2021–2025. Arvioinnissa hyödynnetyt aloituspaikkatiedot on käsitelty seuraavissa pykälissä: 2021 (64§), 2022 (48–49§), 2023 (48–49§), 2024 (64–65§), 2025 (79–80 ja 96§).

⁹² Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätökset vuosilta 2021–2025. Arvioinnissa hyödynnetyt aloituspaikkatiedot on käsitelty seuraavissa pykälissä: 2021 (64§), 2022 (48–49§), 2023 (48–49§), 2024 (64–65§), 2025 (79–80 ja 96§).; Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan mukaan aloituspaikkoja määrittäessä pyrkimyksenä on taata paikkojen riittävyys koko ikäluokalle.⁹³ Helsingissä sijaitsevan lukiokoulutuksen, Stadin AO:n tutkintoon johtavan koulutuksen ja TUVA-koulutuksen yhteenlaskettu aloituspaikkamäärä on tässä arvioinnissa tehdyn päätelmän mukaan ollut riittävä suhteessa 16-vuotiaiden helsinkiläisten määrään vuosina 2022–2025. Kuvion 12 tulkinnaassa tulee huomioida, että helsinkiläiset 16-vuotiaat suorittavat oppivelvollisuutta kaupungin suomenkielisen toisen asteen koulutuksen ohella myös ruotsinkielisissä, yksityisissä ja valtion toisen asteen oppilaitoksissa sekä aikuisten perusopetuksessa. Lisäksi osa ikäluokasta suorittaa oppivelvollisuuttaan Helsingin ulkopuolella sijaitsevassa oppilaitoksessa. Osa ei suorita lainkaan oppivelvollisuutta.⁹⁴ Tarkastelussa ei huomioida vieraskuntalaisille menneiden aloituspaikkojen osuutta.

3.1.6 Toisen asteen tuen ja ohjauksen henkilöstöresurssit ovat hieman lisääntyneet

Kuvio 13 ja Kuvio 14 on esitetty kaupungin lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opinto-ohjaajien ja erityisopettajien henkilöstömäärän (vakanssien) kehittyminen vuosien 2021–2025 aikana. Opinto-ohjaajien ja erityisopettajien yhteenlaskettu vakanssimäärä on kyseisenä aikana kasvanut yhteensä 30 vakanssilla kaupungin ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa. Ammatillisessa koulutuksessa opinto-ohjaajien ja erityisopettajien määrä on kasvanut seitsemällä vakanssilla vuosien 2021–2025 aikana, joten ammatillisessa koulutuksessa ei ole tapahtunut suurta muutosta. Sen sijaan lukiokoulutuksessa opinto-ohjaajien ja erityisopettajien määrä on kasvanut 23 vakanssilla. Muutos koskee erityisesti erityisopettajia, joiden määrä lukiokoulutuksessa on lähes kaksinkertaistunut oppivelvollisuuden uudistuksen jälkeen. Vakanssimäärän kasvua voi selittää perusopetuksen päättävien ikäluokan kasvu. Kuten luvussa 3.1.5 todettiin, Helsingissä peruskoulun päättävä ikäluokka on kasvanut 1 300 nuorella vuosien 2015–2024 aikana.⁹⁵ Kaupungin toisen asteen oppilaitoksissa ikäluokan kasvu on näkynyt ennen kaikkea lukio-opiskelijoiden määrän kasvuna.⁹⁶

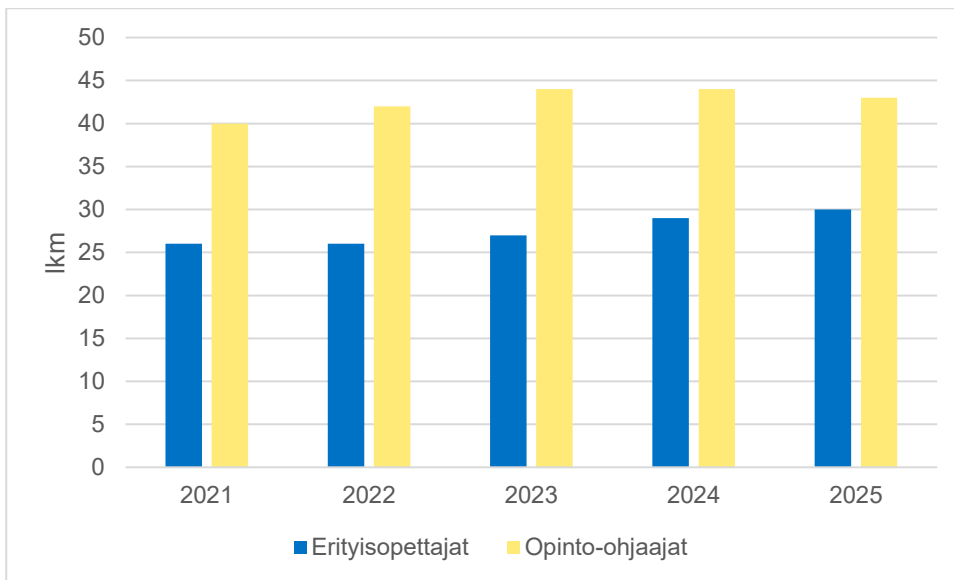
---

⁹³ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden kommentit muistiluonnokseen 7.1.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

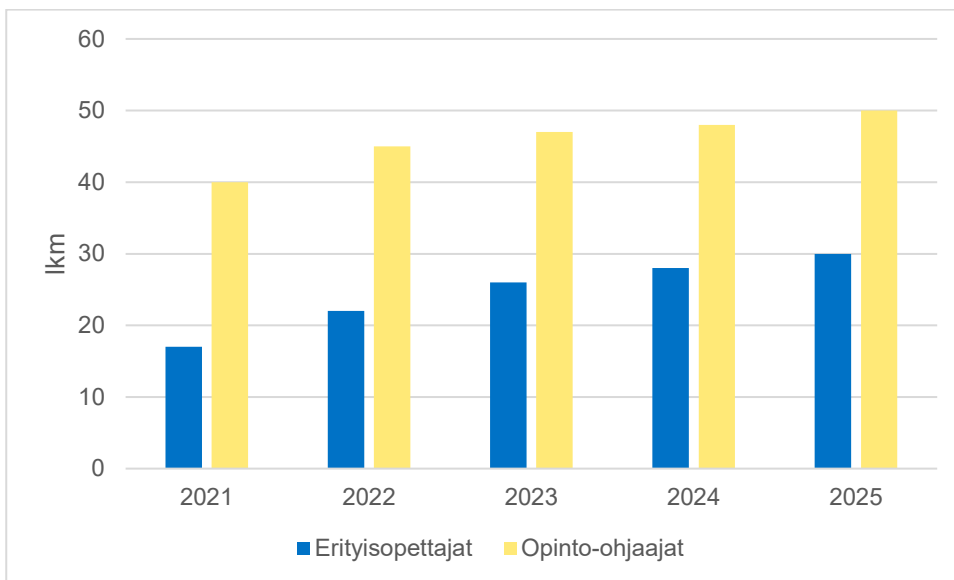
⁹⁴ Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätökset vuosilta 2021–2025. Arvioinnissa hyödynnetyt aloituspaikkatiedot on käsitelty seuraavissa pykälissä: 2021 (64§), 2022 (48–49§), 2023 (48–49§), 2024 (64–65§), 2025 (79–80 ja 96§).; Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 3.11.2025.

⁹⁵ Tarkasteluajankohta 31.12. Helsingin seudun avoimet tilastotietokannat. Aluesarjat, väestö, väestöennuste, Helsingin väestörakenne 1991- ja väestöennuste 2019 osa-alueen, iän ja äidinkielen mukaan. <https://stat.hel.fi/>. Tiedot noudettu 23.1.2026.

⁹⁶ Tarkasteluajankohta 31.12. Helsingin seudun avoimet tilastotietokannat. Aluesarjat, väestö, väestöennuste, Helsingin väestörakenne 1991- ja väestöennuste 2019 osa-alueen, iän ja äidinkielen mukaan. <https://stat.hel.fi/>. Tiedot noudettu 23.1.2026.

Kuvio 13. Ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien henkilöstömäärät vuosina 2021–2025.⁹⁷

Kuvio 14. Kaupungin lukkioiden erityisopettajien ja opinto-ohjaajien henkilöstömäärät 2021–2025.⁹⁸

⁹⁷ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijalta sähköpostitse toimittamat tiedot 17.10.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö. Toimiala on kerännyt kuvion tiedot syksyllä 2025 ammatillisen koulutuksen kampusrehtoreilta.

⁹⁸ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijalta sähköpostitse toimittamat tiedot 17.10.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

3.2 Oppivelvollisten ohjaus ja oppivelvollisuuden suorittamisen valvonta

3.2.1 Oppivelvollisuuden seurantamenettelyt koetaan onnistuneeksi

Arvioinnin yhteydessä suoritettiin kaksi ryhmähaastattelua kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan lukiokoulutuksen ja Stadin ammattiopiston (StadinAO) erityisopettajille ja opinto-ohjaajille. Haastatteluihin osallistui yhteensä neljä erityisopettajaa ja neljä opinto-ohjaajaa eri oppilaitoksista. Haastattelurungot olivat pieniä koulutuskohtaisia eroja lukuun ottamatta samanlaiset. Vaikka haastateltavia oli vain kahdeksan ja vaikka oppilaitoskohtaiset tilanteet voivat vaihdella, on arvioinnissa katsottu, että haastatelluilla on työkokemuksensa ja eri alueilla sijaitsevien työpisteidensä vuoksi laaja näkemys aiheesta.

Uudistuksen vaikutukset oppilaitoksissa

Haastateltujen toisen asteen opinto-ohjaajien ja erityisopettajien näkemyksen mukaan oppivelvollisuuden laajentuminen ei ole aiheuttanut merkittäviä muutoksia oppivelvollisuuden valvonnan prosesseihin oppilaitoksissa. Kaupungilla on jo aiemmin ollut käytössä seurantamenettelyt opiskelijoiden valvontaa varten molemmissa oppilaitoksissa. Lakimuutoksen jälkeen valvontaprosessien toimintatapoja on vain-vahvistettu vastaamaan muutokseen kaupungin oppilaitoksissa. Positiivisena muutoksena haastateltavat nostivat esille oppimateriaalien muuttumisen maksuttomiksi. Haastateltavien mukaan suurimmat oppivelvollisuuden laajentumisesta aiheutuneet haasteet oppilaitoksille koskevat tiedonsiirtoa ja sen synnyttämiä moninaisia ongelmia.⁹⁹

Haastateltujen opinto-ohjaajien ja erityisopettajien kokemuksen mukaan monialainen yhteistyö eri tahojen kanssa on ollut toimivaa tiedonsiirto-ongelmia lukuun ottamatta. Yhteistyöpalaverien koetaan kuitenkin lisääntyneen uudistuksen jälkeen, mikä puolestaan vie aikaa muilta tuen ja ohjaamisen tehtäviltä. Haastateltavat ovat kokeneet yhteistyön huoltajien kanssa pääosin toimivaksi, vaikka osalla huoltajista on ajoittain epärealistisia toiveita ja odotuksia, ja myös kulttuurieroja esiintyy.¹⁰⁰

---

⁹⁹ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kaksi ryhmähaastattelua (8 henkilöä) 3.-4.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁰⁰ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kaksi ryhmähaastattelua (8 henkilöä) 3.-4.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala. Haastatteluihin osallistui yhteensä neljä erityisopettajaa ja neljä opinto-ohjaajaa.

Haastateltavien mukaan perusopetuksen ja toisen asteen välisissä tiedonsiirroissa on ilmennyt merkittäviä sisällöllisiä puutteita, viiveitä tietojen hyödyntämisessä sekä muita epäkohtia järjestelmien toimivuudessa. Tiedonsiirto-ongelmat korostuvat erityisesti tilanteissa, joissa oppilas siirtyy ulkopaikkakunnalta kaupungin oppilaitokseen. Tiedonsiirto-ongelmat ovat lisänneet erityisesti erityisopettajien ja opinto-ohjaajien työkuormaa, sillä monesti tietoja joudutaan puutteiden takia ”lukemaan rivien välistä”. Monissa tapauksissa esimerkiksi virallisia kirjauksia ei ole tehty, koska opiskelija tai huoltaja ei ole tätä halunnut. Syksyllä 2025 erityisopettajilla ei ollut myöskään käytössään suojattua sähköpostia, mikä hidastaa tiedonsiirtoa merkittävästi. Lisäksi haasteena on, että kuraattorit ja psykologit eivät näe poissaolomerkintöjä suoraan, vaan joutuvat pyytämään tiedot oppilailta erikseen.¹⁰¹

Uudistuksen tavoitteet eivät ole kaikilta osin toteutuneet

Molemmat haastatteluryhmät nostivat esille, että oppivelvollisuuden laajentamiselle asetetut tavoitteet eivät ole kaikilta osin toteutuneet. Haastateltavien näkemyksen mukaan opiskelijoille ei ole tällä hetkellä riittävästi erilaisia koulutusvaihtoehtoja. Opiskelijat voivat joutua hakeutumaan vähemmän mieluisaan koulutukseen, koska oppivelvollisuuden suorittamiseksi täytyy ottaa jokin opiskelupaikka vastaan.¹⁰²

Molemmissa ryhmähaastatteluissa tuotiin esiin, että opiskelijoiden valmiudet ja osaaminen eivät ole uudistuksen myötä lisääntyneet, ja oppilaitoksissa kaivattaisiin enemmän resursseja oppilaiden tuen tarpeiden täyttämiseksi. Haastateltavat liittivät opintuvalmiuksien heikentymiseen myös puutteet nuorten opiskelumotivaatiossa, sillä oppivelvollisuuden vuoksi opintoja on jatkettava, vaikka mielekästä opiskelupaikkaa ei olisi tarjolla. Lisäksi opintuvalmiuksissa näkyvät haastateltujen opinto-ohjaajien ja erityisopettajien mukaan opetuskielen hallinnan puutteet sekä heikot perustaidot. Haastatellut lukioden opinto-ohjaajat ja erityisopettajat nostivat esiin, että osassa lukioita tämä on heijastunut erityisesti aineenopettajien jaksamiseen sekä opiskelijoiden vaikeuksiin kiinnittyä opintoihin.¹⁰³

---

¹⁰¹ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kaksi ryhmähaastattelua (8 henkilöä) 3.-4.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala. Haastatteluihin osallistui yhteensä neljä erityisopettajaa ja neljä opinto-ohjaajaa.

¹⁰² Lukio- ja ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kaksi ryhmähaastattelua (8 henkilöä) 3.-4.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁰³ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kaksi ryhmähaastattelua (8 henkilöä) 3.-4.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Opiskelijoiden tuen tarpeet ovat kasvaneet

Ryhmähaastatteluiden perusteella opinto-ohjaajien ja erityisopettajien resurssit koetaan oppilaitoksissa niukoiksi. Haastateltavien mukaan opiskelijoiden tuen tarpeet ovat kasvaneet ja opiskelijoiden perustaidot yleisesti heikentyneet. Opiskelijoiden puutteelliset opiskeluvalmiudet työllistävät erityisopettajia ja opinto-ohjaajia sekä ammatillisessa että lukiokoulutuksessa. Haastateltujen mukaan myös oppilaiden tietoteknisissä taidoissa on esiintynyt puutteita. Toisessa haastatteluryhmässä nostettiin esille myös ohjausprosessien hitaus ja toisessa opintojen seuraamisen kuormitus. Erityisesti lukiokoulutuksen osalta on kuitenkin huomioitava, että oppilaitokset ovat keskenään erilaisia, eivätkä tilanteet ole samanlaiset kaikkialla. Esimerkiksi oppilaitoksissa ja aloilla, joihin on paljon hakijoita ja vaikea päästä sisään, opiskelijat ovat lähtökohtaisesti motivoituneita opiskeluun ja ongelmat näyttävät erilaisina kuin sellaisissa oppilaitoksissa, joihin opiskelijat kokevat joutuneensa.¹⁰⁴

Ryhmähaastatteluun osallistuneet ammatillisen koulutuksen opinto-ohjaajat ja erityisopettajat kokivat, että perusopetuksen opetussuunnitelman¹⁰⁵ muutos on voinut olla yksi vaikuttava tekijä perustaitojen heikkenemisessä. Kaikki eivät ole saavuttaneet vaadittavia taitotasoja. Haastateltujen lukioiden opinto-ohjaajien ja erityisopettajien kokemuksen mukaan perusopetuksen arvosanat eivät vastaa aina lukioiden osaamistasoja. Haastateltavat toivat esiin valtakunnallisten perusopetuksen päätöskokeiden käyttöönoton yhtenä ratkaisuna, jolla opiskelijoiden osaamistaso voitaisiin varmistaa yhtenäisesti.¹⁰⁶

Haastateltavat nostivat niin ikään molempien oppilaitoksien osalta esille opiskelijoiden terveydellisten tilanteen heikkenemisen. Tämä on haastateltavien kokemuksen näkynyt muun muassa oppilaiden lisääntyneinä eroamisina ja keskeytyksinä molemmissa oppilaitoksissa. Haastatellut lukioiden opinto-ohjaajat ja erityisopettajat kertoivat toivoneensa, että uudistuksen yhteydessä Helsinkiin olisi perustettu sairaalakoulu myös toisen asteen opiskelijoille. Toistaiseksi sairaalakoulu on tarjolla kuitenkin vain perusopetusikäisille Helsingissä. Haastateltavien mukaan osassa tapauksia nuoren kognitiiviset taidot mahdollistaisivat lukio-opiskelun, mutta mielenterveysongelmat eivät.¹⁰⁷

---

¹⁰⁴ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kaksi ryhmähaastattelua (8 henkilöä) 3.-4.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

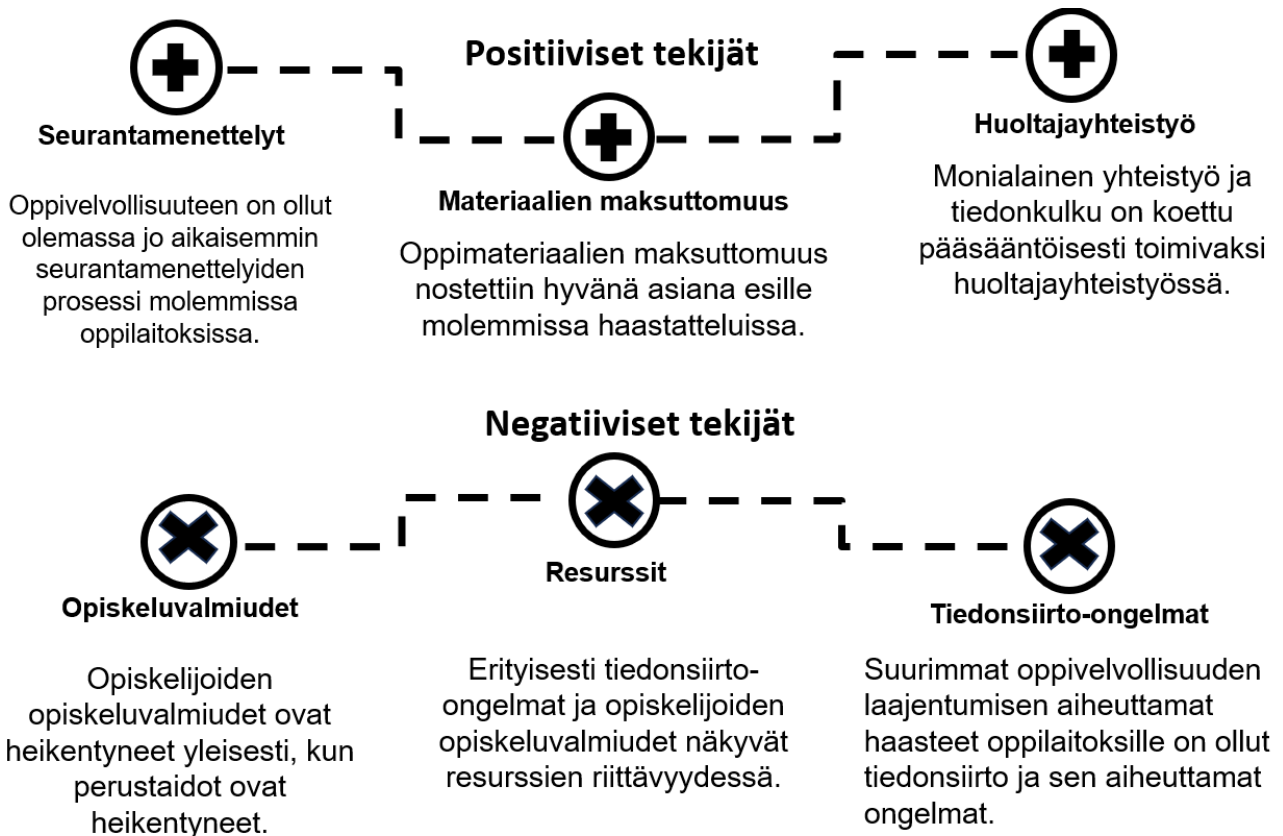
¹⁰⁵ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muuttaminen, lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muuttaminen, 24.4.2017.

¹⁰⁶ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kaksi ryhmähaastattelua (8 henkilöä) 3.-4.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁰⁷ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kaksi ryhmähaastattelua (8 henkilöä) 3.-4.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Yhteenveto oppilaitoksien ryhmähaastatteluista

Oppilaitosten näkökulmasta oppivelvollisuuden laajentumisen tavoitteiden ei voida sanoa toteutuneen kaikilta osin. Molemmissa ryhmähaastattelussa negatiiviksi tekijöiksi nähtiin erityisesti tiedonsiirto-ongelmat, opiskelijoiden opiskeluvalmiudet sekä resurssien niukkuus. Opinto-ohjaajien ja erityisopettajien resurssien kehittymistä on tarkasteltu tarkemmin aikaisemmassa luvussa 3.1.6. Positiivisiksi tekijöiksi molemmissa haastatteluissa nousivat kaupungin valvontaprosessin toimivuus, opiskelumateriaalien maksuttomuus sekä huoltajayhteistyön toimivuus.¹⁰⁸ Kuvio 15 on esitetty tiivistetty yhteenveto ryhmähaastatteluiden tuloksista.

Kuvio 15. Erityisopettajien ja opinto-ohjaajien ryhmähaastatteluiden yhteenveto tiivistetysti.¹⁰⁹

¹⁰⁸ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kaksi ryhmähaastattelua (8 henkilöä) 3.-4.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁰⁹ Kuvion tiedot koottu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityisopettajien ja opinto-ohjaajien ryhmähaastattelut 3.-4.11.2025 tietojen pohjalta. Haastatteluihin osallistui yhteensä neljä erityisopettajaa ja neljä opinto-ohjaajaa. Haastatteluaineistolle tehtiin sisällönanalyysi, jonka pohjalta toistuvimmat nostettiin esille yhteenvetoon.

3.2.2 Oppivelvollisuuden valvontaprosessia toteutetaan systemaattisesti

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden valvonnan keskeinen tehtävä on seurata oppivelvollisuuden toteutumista Helsingissä ja selvittää niiden oppivelvollisten tilanne, jotka näyttävät olevan ilman koulupaikkaa. Oppivelvollisuuden valvonnalle on luotu omat prosessit niin perusopetuksessa kuin toisella asteella.¹¹⁰

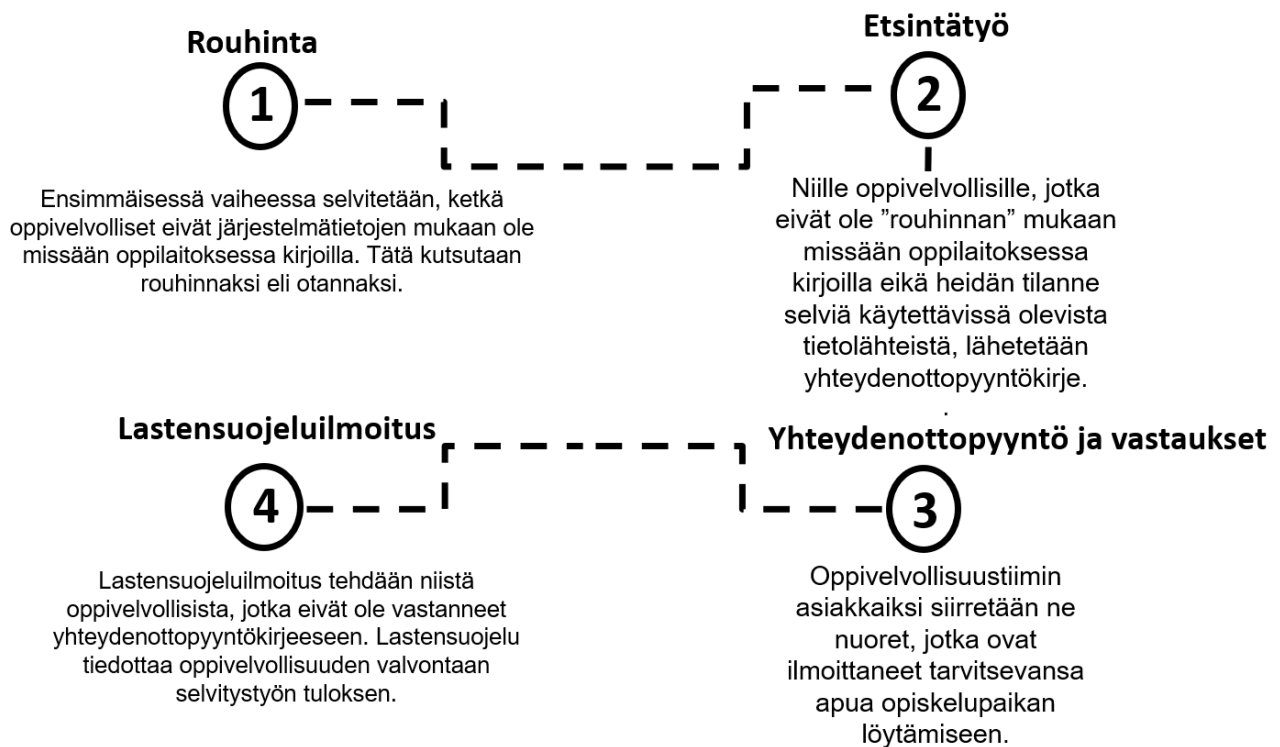
Kaupungin oppivelvollisuuden valvontaprosessi vastaa lakimuutosta

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden mukaan toimialan toteuttama oppivelvollisuuden suorittamisen valvonta vastaa oppivelvollisuuden lainsäädännöllisiä vaatimuksia ja sen koetaan toimivan hyvin. Valvontaprosessia pidetään läpinäkyvänä, ja prosessia on myös jatkuvasti kehitetty systemaattisemmaksi. Valvontaprosessin keskeisenä tehtävänä on tuottaa tietoa oppivelvollisuuden toteutumisesta Helsingissä ja selvittää niiden oppivelvollisten tilanne, jotka näyttävät olevan ilman opiskelupaikkaa. Tuloksista raportoidaan säännöllisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialan johdolle. Helsingissä oppivelvollisuuden valvontaprosessi toimii hyvin samankaltaisesti sekä perusopetuksessa että toisella asteella.¹¹¹ Kuvio 16 on esitetty tiivistetysti prosessikuvaus kaupungin toisen asteen oppivelvollisuuden valvontaprosesseista.

---

¹¹⁰ <https://helsinginkaupunki.sharepoint.com/sites/Kasko-Perusopetus/SitePages/Oppivelvollisuus.aspx>
Luettu 14.4.2025.

¹¹¹ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden haastattelu (2 henkilöä) 5.11.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

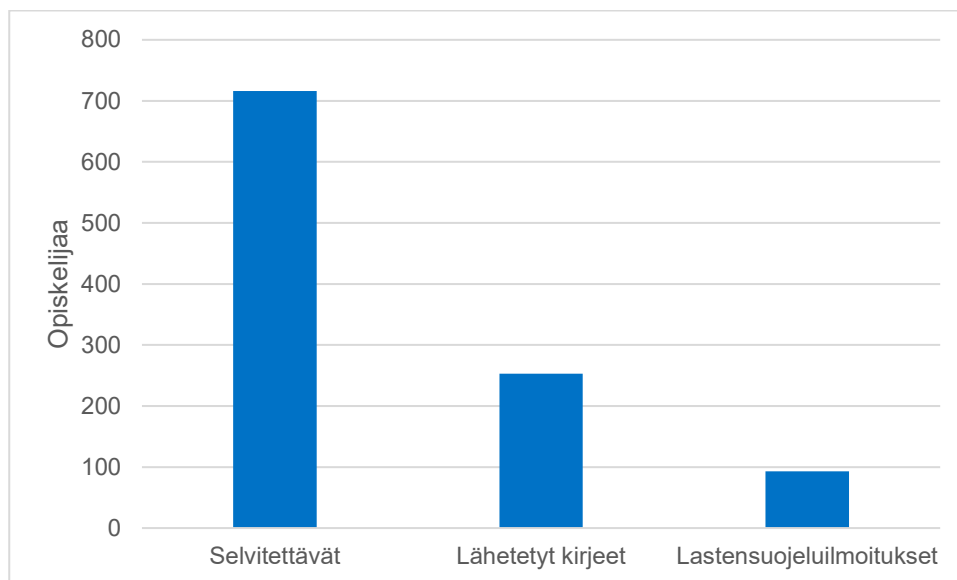

Kuvio 16. Tiivistetty prosessikuvaus kaupungin toisen asteen oppivelvollisuuden valvontaprosessista.¹¹²

Valvontaprosessin näkökulmasta oppivelvollisuuden laajennuksen konkreettisin muutos on ollut se, että aiemmin valvonnan järjestäminen toisen asteen koulutuksessa ei ollut pakollista. Oppivelvollisuuden valvontaprosessissa selvitetään niiden oppivelvollisten tilannetta, jotka järjestelmätietojen perusteella ovat vailla opiskelupaikkaa eli eivät ole missään oppilaitoksessa kirjoilla. Tätä valvonnan tekemää selvitystyötä kutsutaan rouhinnaksi. Rouhinta tehdään kahden kuukauden välein (loka-, joul-, helmi-, ja huhtikuu) alkaen lukuvuoden lokakuusta. Rouhinta suoritetaan ikäluokka kerrallaan kaikille perusopetusiän ylittäneille henkilöille lukuvuoden huhtikuuhun asti. Niin sanottujen rouhintakierrosten tulokset esitellään lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johdolle ja vastuuasiantuntijoille.

¹¹² Kuvion tiedot on koottu seuraavista lähteistä: Toisen asteen oppivelvollisuuden valvontaan Helsingin kaupungilla liittyvä materiaali. Saatu sähköpostitse kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijalta 15.8.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Toisen asteen oppivelvollisuuden valvontaan liittyvä materiaali. Saatu kasvatuksen ja koulutuksen suunnittelijalta 9.9.2025, tietohallinto.

Rouhintakierroksen jälkeen käydään läpi rouhinnassa esiin nousseet oppivelvolliset ja tietoja tarkastetaan muun muassa opiskelijatietojärjestelmä Primuksesta sekä käytössä olevista asiakaslistauksista. Mikäli ilmenee, että oppivelvollinen on jo asuinkunnan ohjauksen asiakas, ei yhteydenottopyyntöä lähetetä.¹¹³ Jos oppivelvollisen tilanteesta ei löydy tietoa, lähetetään yhteydenottopyyntökirje oppivelvollisen kotiosoitteeseen. Kirjeistä on olemassa useita kieliversioita. Mikäli kirjeillä ei tavoiteta oppivelvollisia tai huoltajia, tehdään seuraavassa vaiheessa lastensuojeluilmoitus.¹¹⁴

Kuvio 17. Toisen asteen valvontaprosessissa olleiden oppivelvollisten lukumäärä lukuvuotena 2024–2025.¹¹⁵

Kuvio 17 on esitetty toisen asteen valvontaprosessissa olleiden oppivelvollisten lukumäärä lukuvuotena 2024–2025. Kuvioista selviää, että lukuvuotena 2024–2025 tehtyjen viiden¹¹⁶ rouhintakierroksen tuloksena selvitettävien listalle tulivat yhteensä noin 700 opiskelijan tiedot. Valvontaprosessin perusteella yhteydenottopyyntökirje lähetettiin noin 250 tapauksessa. Valtaosaan kirjeistä saatiin tarvittavat vastaukset ja lastensuojeluilmoituksia tehtiin noin 90 kappaletta.

¹¹³ Toisen asteen oppivelvollisuuden valvonnan prosessikuvaus ja ohjeistus suunnittelijalle 2025; Materiaalia toisen asteen oppivelvollisuuden valvontaan liittyen Helsingin kaupungilla, saatu 15.8.2025.

¹¹⁴ Toisen asteen oppivelvollisuuden valvonnan prosessikuvaus ja ohjeistus suunnittelijalle 2025.

¹¹⁵ Toisen asteen oppivelvollisuuden valvontaan liittyviä dokumentteja. Saatu kasvatuksen ja koulutuksen suunnittelijalta 9.9.2025.

¹¹⁶ Rouhintaprosessi uudistui syksystä 2025 alkaen niin, että tarkastuspisteitä on neljä (loka-, joul-, helmi- ja huhtikuu).

Vaikka valvontaprosessia on pidetty toimivana, yhteistyötä lastensuojelun kanssa tulisi kasvatuksen ja koulutuksen toimialan näkemyksen mukaan kehittää. Kaikissa tapauksissa lastensuojelusta ei aina välity viimeisin tieto valvonnasta vastaaville henkilöille kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle. Lastensuojelun tulisi aina ilmoittaa oppivelvollisuuden valvontaan selvitystyön lopputulos. Tämä on erityisen tärkeää silloin, mikäli oppivelvollinen asuu Helsingissä ja on siten yhä kaupungin vastuulla. Nykyinen prosessi osapuolien välillä perustuu luottamukseen siihen, että tarvittavat yhteydenotot tehdään.¹¹⁷

Opiskelijoiden valvonta- ja seurantavastuu on pääsääntöisesti koulutuksen järjestäjillä

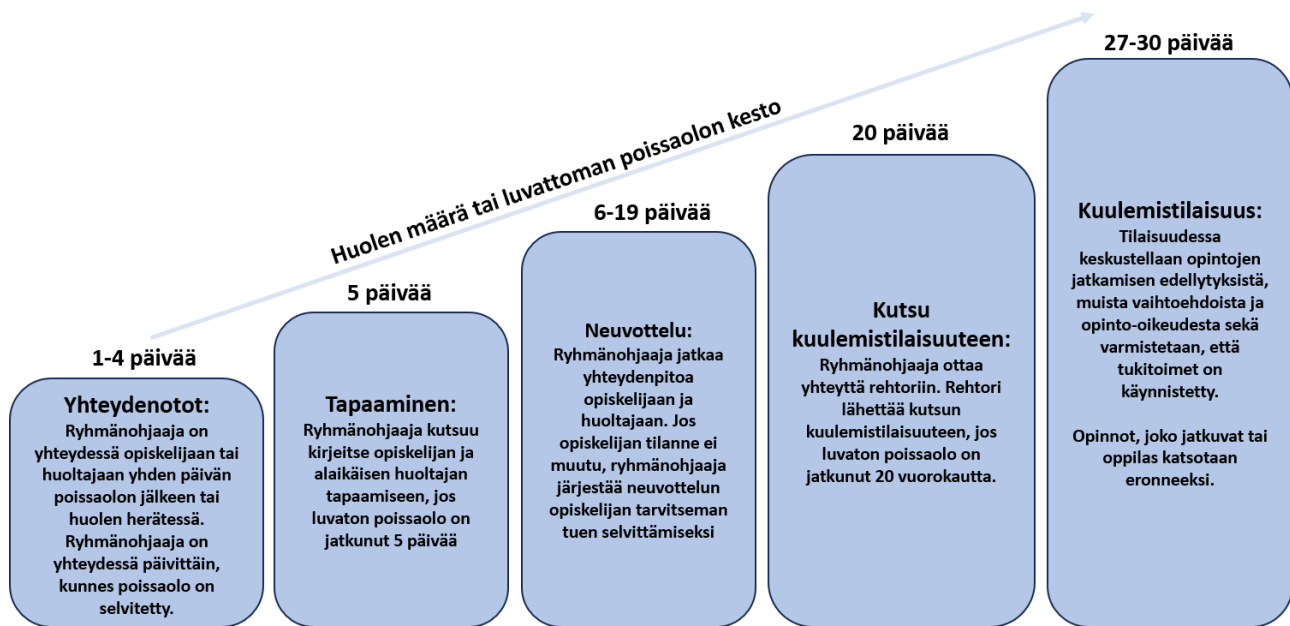
Oppivelvollisuuden valvontavastuu siirtyy koulutuksen järjestäjälle silloin, kun opiskelija on tosiasiallisesti aloittanut opinnot. Valvontavastuu katsotaan siirtyneeksi, kun opiskelija on osallistunut opetukseen uudessa oppilaitoksessa yhden päivän ajan. Pelkkä opiskelupaikan vastaanottaminen ei vielä merkitse valvontavastuun siirtymistä.¹¹⁸

Lukiolain 30 §:n mukaan opiskelijoilla on velvollisuus osallistua opetukseen, ellei poissaoloon ole perusteltua syytä. Helsingin kaupungin lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa sovelletaan poissaoloihin puuttumisen portaita eli niin sanottuja opiskelijoiden ”tuen portaita”. Kuvio 18 on esitetty kaupungin lukioiden poissaoloihin puuttumisen prosessi. Kuviosta havaitaan, että eri tilanteisiin on erilaisia tukitoimia, mikäli huoli opiskelijan poissaoloista tai opintojen etenemistä herää.

---

¹¹⁷ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan haastattelu 9.9.2025, tietohallintopalvelut.

¹¹⁸ Kysymyksiä ja vastauksia oppivelvollisuudesta. <https://okm.fi/kysymyksia-ja-vastauksia-oppivelvollisuudesta>. luettu 27.1.2025.

Kuvio 18. Poissaoloihin puuttumisen prosessi kaupungin lukioissa.¹¹⁹

Poissaoloihin puuttumisen prosessi sisältää viisi eri vaihetta. Yhteydenotot, tapaaminen, neuvottelu, kutsu kuulemistilaisuuteen ja kuulemistilaisuus. Ensimmäisessä vaiheessa ryhmänohjaaja on yhteydessä joko opiskelijaan tai huoltajaan, jos poissaoloja on yhdenkin päivän verran. Toisessa vaiheessa ryhmänohjaaja kutsuu kirjeitse opiskelijan ja alaikäisen huoltajan tapaamiseen, jos luvaton poissaolo on jatkunut yli viisi päivää. Neuvotteluvaiheessa ryhmänohjaaja jatkaa yhteydenpitoa opiskelijaan ja huoltajaan. Mikäli asiassa ei tapahdu muutosta järjestää ryhmänohjaaja neuvottelun opiskelijan tuen selvittämiseksi. Seuraavassa vaiheessa ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä rehtoriin, joka lähettää kutsun tarvittaessa kuulemistilaisuuteen. Tässä vaiheessa luvaton poissaolo on jatkunut 20 päivää. Kuulemistilaisuudessa keskustellaan opintojen jatkamisen edellytyksistä ja tarvittavista tukitoimista.¹²⁰

Opiskelijan opintoihin sitoutumisesta sekä opintojen etenemisen vahvistavasta toiminnasta vastaavat ryhmänohjaajat, aineenopettajat ja koko lukioyhteisö yhdessä. Ryhmänohjaajalla on kokonaisvastuu vastuu opiskelijan opiskelusuunnitelmasta. Opiskelijan opintojen seuraamisesta vastaavat aineopettajat ja ryhmänohjaajat yhdessä yhteistyönä.¹²¹

¹¹⁹ <https://www.thinglink.com/card/1436666755194814467>. Luettu 22.1.2026.

¹²⁰ <https://www.thinglink.com/card/1436666755194814467>. Luettu 22.1.2026.

¹²¹ <https://www.thinglink.com/card/1436666755194814467>. Luettu 22.1.2026.

Opiskelijoille annetaan tarvittaessa tukea monialaisena yhteistyönä. Ryhmänohjaaja konsultoi tarvittaessa opiskelijan tilanteesta myös erityisopettajaa, opinto-ohjaajaa tai opiskeluhuoltoa. Yksilökohtaisen opiskelijahuollon tukitoimena voidaan myös perustaa monialainen asiantuntijaryhmä, jonka työskentelyyn osallistuvat opiskelijan tilanteen kannalta olennaisimmat opiskelijahuollon toimijat ja lukion pedagogiset asiantuntijat. Asiantuntijaryhmän perustaminen edellyttää aina opiskelijan suostumusta. Mikäli opiskelijaa ei ole tavoitettu, voidaan opiskelijan kannalta olennaiset toimijat kartoittaa moniammatillisesti ilman opiskelijan läsnäoloa. Opiskelijaa on kuitenkin tiedotettava asiasta.¹²²

Kaupungin StadinAO:ssa sovelletaan niin ikään opiskelijoille ”tuen portaita”. Seurantaprosessi ammatillisessa koulutuksessa on hyvin samankaltainen kuin kaupungin lukiokoulutuksessa ja sisältää viisi eri vaihetta, jotka on esitetty Kuvio 19.

Kuvio 19. StadinAO:n ”tuen portaat”.¹²³

Omaopettajan tehtävänä on kirjata opiskelijan opetukseen osallistuminen, opintojen eteneminen, yhteydenotot ja tukitoimet. Ohjaustapaamisessa ja kuulemistilaisuudessa pyritään järjestämään tukea opiskelijan tilanteeseen. Mikäli opiskelijan opinnot eivät edisty eikä hän osallistu tapaamisiin, voi hän menettää lopulta opiskeluoikeuden. Erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kokemuksia toiseen asteen ohjauksesta ja tuesta on käsitelty aikaisemmin luvussa 3.2.1.¹²⁴

¹²² Materiaalia toisen asteen oppivelvollisuuden valvontaan liittyen Helsingin kaupungilla, saatu 15.8.2025.

¹²³ Materiaalia toisen asteen oppivelvollisuuden valvontaan liittyen Helsingin kaupungilla, saatu 15.8.2025.

¹²⁴ Materiaalia toisen asteen oppivelvollisuuden valvontaan liittyen Helsingin kaupungilla, saatu 15.8.2025.

Opiskelijan opintojen pysähtyminen tai keskeytyminen

Mikäli nuoren opinnot eivät etene suunnitellusti tai ovat vaarassa keskeytyä hyödynnetään ensin oppilaitoksien omia ohjaus- ja tukitoimintoja sekä aikaisemmin esiteltyjä ”tuen portaita”. Opiskelija on oppilaitoksen virallinen opiskelija niin kauan kuin opiskelijaa ei katsota eronneeksi. Tällöin opiskelijaa pyritään tukemaan esimerkiksi opiskelijahuollon tai kouluvalmentajien¹²⁵ avulla. Opiskelijalle voidaan tarpeen vaatiessa tarjota mahdollisuus osallistua muun muassa opiskelua tukeviin työpajoihin. Lisäksi opiskelijoille on tarvittaessa tarjolla nuorille suunnattuja kursseja opintojen tueksi.¹²⁶

Oppilaitokset voivat olla ennakoivasti yhteydessä asuinkunnan ohjaukseen, mikäli opiskelijan tilanteen ei koeta parantuvan tukitoimista huolimatta. Asuinkunnan ohjauksesta voidaan saada konsultaatioapua tai voidaan sopia yhteisen ohjauksen aloittamisesta. Tällöin kuitenkin opiskelijan ohjausvastuu säilyy edelleen oppilaitoksella.¹²⁷

Mikäli opiskelijan tilanne ei parane, tehdään ilmoitus asuinkunnan ohjaukseen. Tällöin oppilaitos tekee virallisen ilmoituksen nuoren asuinkunnalle. Ilmoitukseen kirjataan muun muassa lisätietojen antaja ja tarkat yhteystiedot. Ilmoituksen jälkeen oppivelvollisuustiimi ottaa yhteyttä opiskelijaan, huoltajaan sekä lähetyksen tehneeseen oppilaitokseen sekä tarvittaessa muihin tukitahoihin. Valpas-ilmoituksen myötä nuoren ohjaus vastuu siirtyy asuinkunnan oppivelvollisuustiimille.¹²⁸

Tietojen siirto perusopetuksesta toiselle asteelle

Oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijalta saatujen tietojen mukaan perusopetuksesta toiselle asteelle siirretään opiskelun järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot ja oppilaan hyvinvoinnin kannalta olennaiset tiedot. Pedagoginen tiedonsiirto on lakisääteistä ja huoltajia tiedotetaan menettelystä. Opiskeluhuollollinen tiedon siirto edellyttää huoltajan lupaa. Sekä pedagogiset että opiskeluhuollolliset tiedonsiirrot koskevat opintojen nivel- ja siirtymävaiheita, esimerkiksi siirryttäessä perusopetuksesta toiselle asteelle, TUVA-koulutuksesta lukioon tai ammatilliseen koulutukseen tai koulutuksen järjestäjältä toiselle.¹²⁹

---

¹²⁵ Kouluvalmentajan tehtävänä on olla oppilaille kiireetön ja turvallinen aikuinen koulussa. Työllä edistetään oppilaiden hyvinvointia ja tuetaan koulunkäyntiä, ja tapahtuu oppilaitoksen toimintaympäristössä ennen koulupäivää, sen aikana ja jälkeen. Lähde: https://opehuone.edu.hel.fi/wp-content/uploads/Helsingin_Kouluvalmentajatyon_kasikirja-26.6.2023.pdf. Luettu 10.2.2026.

¹²⁶ Ohjeet oppivelvollisen ohjaukseen, dokumentti saatu kasvatuksen ja koulutuksen asiantuntijalta 15.8.2025.

¹²⁷ Ohjeet oppivelvollisen ohjaukseen, dokumentti saatu kasvatuksen ja koulutuksen asiantuntijalta 15.8.2025.

¹²⁸ Ohjeet oppivelvollisen ohjaukseen, dokumentti saatu kasvatuksen ja koulutuksen asiantuntijalta 15.8.2025.

¹²⁹ Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön asiantuntijan sähköpostitse toimittamat tiedot 4.12.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Kaupungin sisällä perusopetuksen tehtävänä on toimittaa opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot opiskelijasta uuteen oppilaitokseen. Keskeistä on huolehtia oppijan tuen jatkumisesta uudessa oppilaitoksessa. Perusopetuksen erityisopettajan tulee kirjata Wilma-järjestelmässä¹³⁰ lomakkeelle opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot opiskelijasta. Lomakkeen tiedot siirtyvät automaattisesti opiskelijan tulevaan oppilaitokseen, jos opiskelija aloittaa opinnot Helsingin kaupungin oppilaitoksessa tai Prakticumissa. Toisen asteen erityisopettaja saa herätteen opiskelijoista, joille perusopetus on tehnyt lomakkeen.¹³¹

Opiskeluhoitopalvelut vastaavat suostumuksen pyytämisestä opiskeluhoollolisten tietojen luovuttamiseen ja kirjaamisesta asiakastietojärjestelmään. Jos alaikäinen opiskelija ei anna lupaa tiedonsiirtoon, arvioidaan, tuleeko huoltajiin olla yhteydessä. Lisäksi arvioidaan, täytyykö lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus.¹³²

3.2.3 Oppivelvollisuuden tuen palvelut vastaavat asuinkunnan ohjauksesta

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden tuen palvelut perustettiin elokuussa 2024. Yksikkö vastaa asuinkunnan ohjauksen tehtävistä ja tähän liittyvästä koordinoinnista Helsingissä. Lisäksi yksikkö seuraa oppivelvollisuuden suorittamista ja raportoi tilanteesta toimialan johdolle kvartaaleittain. Yksikön oppivelvollisuustiimissä työskentelee asiantuntijoita kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta, kulttuurin ja vapaa-ajan palvelujen toimialalta sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta.¹³³

---

¹³⁰ Wilma on koulujen käyttämä viestintä- ja tietojärjestelmä. Lähde: <https://www.wilma.fi/mika-on-wilma-jarjestelma/>. Luettu 8.12.2025.

¹³¹ Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön asiantuntijan sähköpostitse toimittamat tiedot 4.12.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹³² Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön asiantuntijan sähköpostitse toimittamat tiedot 4.12.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹³³ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Monialaista ja verkostotyötä tehdään paljon

Haastateltujen oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijoiden mukaan oppivelvollisuustiimin yhteistyö ja tiedonvaihto nivelvaiheen toimijoiden, palvelujen ja oppilaitosten kanssa on tiivistä. Yhteistyöllä pyritään varmistamaan opinpolun jatkuvuus toiselle asteelle sekä ennaltaehkäisemään opiskelijoiden opiskelun keskeyttämistä ja syrjäytymistä. Esimerkiksi perusopetuksen kanssa pyritään varmistamaan, että kehitysvammaluokilta toiselle asteelle jatkavien nuorten määrä tiedetään jo keväällä. Lisäksi yksikön asiantuntijat tekevät nuorten palveluista vastaavien tahojen kanssa säännöllisesti yhteistyötä. Esimerkiksi yhdessä lastensuojelun kanssa on kehitetty oppivelvollisuuden valvonnasta oppivelvolliselle lähetettävän kirjepohjan sisältöä asiakasystävällisemmäksi. Lisäksi oppivelvollisuustiimissä työskentelevä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan työntekijä vierailee lastensuojelutiimeissä esittelemässä tiimin työtä ja toimintakäytäntöjä oppivelvollisten poissaolotilanteissa.¹³⁴

Haastateltujen asiantuntijoiden mukaan oppivelvollisuuden tuen palvelut on pyrkinyt edistämään perusopetuksen ja toisen asteen välistä yhteistyötä ja tiedonsiirtoa. Tavoitteena on tavoittaa ammattilaisryhmät, jotka ohjaavat oppilaita perusopetuksessa sekä edistää pedagogisen ja opiskeluhuollollisen tiedon siirtymistä, sillä nuoren nähdään siirtyvän kokonaisuutena opintoasteelta toiselle. Perusopetuksen erityisopettajille, opinto-ohjaajille, opiskeluhuollon henkilöstölle ja valmistavan opetuksen opettajille on järjestetty esimerkiksi pop up-tilaisuuksia tiedon siirrosta¹³⁵

Pedagogisten tietojen siirto perusopetuksesta toiselle asteelle on syksystä 2025 alkaen toteutettu Primus-tietojärjestelmässä. Valtakunnallista järjestelmää tiedonsiirrolle ei ole, joten Helsingin kaupunki kehitti siirtojärjestelmän itse. Seuraava kehityskohde koskee haastateltujen mukaan opiskeluhuollollisen, esimerkiksi nuoren poissaoloja tai kotioloja koskevan tiedon siirtämistä koulutusasteiden välillä. Huoltajia pyritään sitouttamaan jo perusopetuksessa tiedonsiirtoon, sillä opiskeluhuollollisia tietoja ei voida siirtää toiselle asteelle ilman lupaa.¹³⁶

Kaupungissa toimi lukuvuoden 2025–2026 ajan oppivelvollisuuden seurantaryhmä, johon kuului edustajia muun muassa vammaispalveluista, maahanmuuttajien erityispalveluita ja etsivästä nuorisotyöstä. Oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijoiden kokemuksen mukaan seurantaryhmä on ollut hyödyllinen muiden toimialojen sitouttamisessa yhteiseen työhön oppivelvollisista huolehtimiseksi.¹³⁷

---

¹³⁴ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹³⁵ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹³⁶ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹³⁷ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Vuosittain 60 oppivelvollista on ilman opiskelupaikkaa elokuussa

Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön päällikön ja asiantuntijan mukaan asiakkaat asuinkunnan ohjaukseen tulevat pääsääntöisesti Valpas-ilmoituksen¹³⁸ kautta. Nuoret, jotka eivät peruskoulun jälkeen ole yhteishaussa tai kesän jatkuvassa haussa saaneet opiskelupaikkaa, ilmoitetaan elokuun viimeisenä perjantaina asuinkunnan ohjaukseen Valpas-ilmoituksella. Tähän niin kutsuttuun Valpas-perjantaihin saakka perusopetuksella on ohjausvastuu ja perusopetuksen opinto-ohjaajat yrittävät löytää nuorille opiskelupaikat.¹³⁹ Lisäksi Valpas-ilmoituksia tehdään läpi vuoden niiden osalta, joilla opinnot keskeytyvät. Valpas-ilmoituksen tekemisestä vastaa ensisijaisesti koulu tai oppilaitos, jossa opiskelija on viimeksi ollut kirjoilla.¹⁴⁰

Oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijoiden mukaan Valpas-ilmoitus on tehty vuosittain elokuussa noin 60–70 nuoresta Helsingissä vuosina 2021–2025. Haastateltujen näkemyksen mukaan tämä on Helsingin kokoisessa kaupungissa pieni määrä. Vuoden elokuussa 2025 Valpas-ilmoituksia tehtiin kaikkiaan 58 nuoresta Helsingissä, mutta luku ei ole täysin kattava. Aikuisten perusopetuksen opinnot käynnistyvät syyskuussa, jonka jälkeen varmistuvat aikuisten perusopetuksen aloittavat nuoret ja onko heillä tarvetta asuinkunnan ohjaukselle. Lisäksi osa oppivelvollisista keskeyttää myöhemmin vuoden aikana toisen asteen opintonsa. Koko vuoden 2025 aikana Valpas-ilmoituksia tehtiin 71 nuoresta Helsingissä. Kun oppivelvollinen katsotaan eronneeksi oppilaitoksesta, tulee samanaikaisesti tehdä Valpas-ilmoitus.¹⁴¹

Valpas-ilmoitukset tulevat Valpas-järjestelmään oppivelvollisuustiimin asiantuntijoille. Tiimi kokoontuu viikoittain sopimaan, miten kunkin nuoren kohdalla edetään. Nuoria tavataan monialaisesti ja työntekijät työskentelevät työpareina. Työ keskittyy opintoihin ohjaukseen, mutta myös muuta tukea ja ohjausta annetaan tarvittaessa. Esimerkiksi tiimin nuorisotyöntekijät voivat toimia ”rinnalla kulkijoina” nuorille ja muun muassa saattaa terveystarkastuksiin. Osalle nuorista on vaikeaa poistua kotoa, ja heitä käydään tapaamassa kotona. Oppivelvollisuustiimin terveydenhoitaja tekee kaikille tiimin asiakkaille terveystarkastukset.¹⁴²

---

¹³⁸ Oppivelvollisuuden seuranta- ja valvontapalvelu Valpas on Opetushallituksen ylläpitämä palvelu, jonka avulla oppivelvollisuutta valvovat opetuksen ja koulutuksen järjestäjät sekä asuinkuntien virkailijat voivat seurata oppivelvollisen oppijan oppivelvollisuuden suorittamista koko oppivelvollisuusiän ajan. Lähde: <https://www.oph.fi/fi/kansainvalisyys/oppivelvollisuuden-seuranta-ja-valvontapalvelu-valpas>. Luettu 28.1.2026.

¹³⁹ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁴⁰ Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön asiantuntijan kommentit muistiolounnokseen 24.2.202, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁴¹ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön asiantuntijan kommentit muistiolounnokseen 24.2.202, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁴² Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Asuinkunnan ohjauksen asiakaskunnassa korostuvat opiskelukyvyltään huonokuntoiset nuoret

Oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijoiden mukaan oppivelvollisen nuoren tilanne tulee lakisääteisesti selvittää kahden kuukauden sisällä asuinkunnan ohjauksen alkamisesta. Nuori voi hakea opintoihin tai opiskelupaikka voidaan osoittaa. Haastateltujen asiantuntijoiden kokemukseen mukaan nuoret, jotka eivät suorita oppivelvollisuutta, ovat usein huonokuntoisia. Monen nuoren kohdalla joudutaan arvioimaan opiskelukuntoa ja harkitsemaan oppivelvollisuuden määräaikaista keskeyttämistä¹⁴³. Kaikkien oppivelvollisten kohdalla pyrkimyksenä on kuitenkin, että nuori kykenee opiskelemaan ja löytämään sopivan opiskelupaikan.¹⁴⁴

Syyskuussa 2025 asuinkunnan ohjauksen tiedossa oli, että opiskelupaikan osoittaminen tehtiin 20–30 tapauksessa. Käytännössä opiskelupaikan osoittaminen, kuten myös muu oppivelvollisuustiimin tekemä ohjaus, etenee siten, että tiimi tapaa nuoren ja huoltajan keskustellakseen, mikä perheen mielestä olisi sopiva opiskelupaikka. Oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijoiden mukaan perheen odotukset eivät aina ole realistiset, vaan tarvitaan eri vaihtoehtojen, ratkaisujen ja tukimuotojen kartoittamista. Myös opiskelukyvyn kartoittaminen voi tulla kyseeseen ja kaikkien prosessi voi viedä viikkoja. Osoittaminen voidaan tehdä vain TUVA- ja TELMA-koulutuksiin. Käytännössä valtaosa oppivelvollisista osoitetaan Helsingissä toimivien yksityisten erityisammattioppilaitosten vaativan erityisen tuen TUVA- ja TELMA-koulutuksiin¹⁴⁵, sillä kaupungilla ei ole vaativan erityisen tuen eikä TELMA-koulutuksen järjestämislupaa. Tämän jälkeen tiimi on yhteydessä oppilaitokseen ja sovitaan, mihin toimipaikkaan nuori sijoittuu. Päätöksen osoitettavasta opiskelupaikasta valmistelee oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntija ja päätöksen tekee lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtaja suomenkielisen koulutuksen osalta. Ruotsinkielisen vapaan sivistystyön ja lukiokoulutuksen päällikkö tekee päätöksen ruotsinkielisen koulutuksen osalta. Kun osoittamispäätös on tehty, on oppilaitoksenotettava nuori otettava opiskelijaksi riippumatta oppilaitoksen resurssitilanteesta.¹⁴⁶

---

¹⁴³ Oppivelvollisuuden määräaikainen keskeyttäminen kuvattu tarkemmin luvussa 2.1 ja asiaan liittyvät tilastotiedot luvussa 3.1.1.

¹⁴⁴ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁴⁵ Vaativa erityisen tuen TUVA- ja TELMA-koulutukset on tarkoitettu nuorille, jotka tarvitsevat laaja-alaista ja monipuolista erityistä tukea vaikeiden oppimisvaikeuksien, vaikean vamman tai sairauden takia. Opiskelijan tarvitsemat tukimuodot suunnitellaan yhteistyössä kuntoutustahojen kanssa. Opetus järjestetään ammatillisissa erityisoppilaitoksissa tai muissa ammatillisissa oppilaitoksissa, joilla on vaativan erityisen tuen rajattu tehtävä. Lähde: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskelijan-tuki-ammattillisessa-koulutuksessa>. Luettu 2.3.2026.

¹⁴⁶ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön asiantuntijan kommentit muistiolounnokseen 24.2.202, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti muistiolounnokseen 18.2.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijat näkivät oppimateriaalien maksuttomuuden olleen iso panostus ja merkittävä muutos segregaaation vähentämisen näkökulmasta. Lisäksi haastateltavat nostivat uudistuksen saavutukseksi opin polku -ajattelun¹⁵¹ ja ohjausprosessien kehittymisen oppilaitoksissa, perusopetuksen tehostetun opinto-ohjauksen, TUVA-koulutuksen koordinoitun opinto-ohjauksen sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen lisäohjauksen ja tuen. Myönteisiä vaikutuksia ovat olleet myös oppivelvollisuustiimin perustaminen, monialaisen yhteistyön, hallintojen välisen yhteistyön ja huoltajayhteistyön vahvistuminen.¹⁵² Oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijoiden mukaan näyttäisi myös siltä, että tehostetulla opinto-ohjauksella on pystytty ennaltaehkäisemään koulupudokkuutta, ja nuoria on saatu ohjattua eteenpäin. Uudistuksen lisäresurssit kohdennettiin Helsingissä perusopetuksen tehostettuun opinto-ohjaukseen.¹⁵³

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhtenä toiminnan tavoitteena vuonna 2026 on, että Helsingin ohjaus- ja valvontavastuulle ilmoitettujen oppivelvollisten määrä vähenee.¹⁵⁴ Oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijat näkivät tavoitteen mahdollisuudeksi vahvistaa tukirakennetta oppilaitoksissa ja oppivelvollisten kiinnittymistä toiselle asteelle sekä yhteen toimimista oppimisen tuessa, tehostetussa opinto-ohjauksessa ja opiskeluhollossa.¹⁵⁵

---

¹⁵¹ Opinpolku kattaa lapsen ja nuoren opinnot varhaiskasvatuksesta perusopetuksen kautta toiselle asteelle. Lähde: Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön asiantuntijan kommentit muistioluonnokseen 24.2.202, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁵² Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁵³ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁵⁴ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynti kaskon toimialalla 12.12.2025.

¹⁵⁵ Oppivelvollisuuden tuen palvelujen ohjaamo päällikön ja asiantuntijan haastattelu 10.9.2025.

Yksilöllistetty peruskoulu ja sairaalakoulu ovat jääneet uudistuksessa katveeseen

Oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijoiden näkemyksen mukaan oppivelvollisuuden uudistus tehtiin kiireisellä aikataululla ja esiin on tullut asioita, joita uudistuksen valmistelussa ja lainsäädännössä ei ole huomioitu. Esimerkiksi sairaalakoulu on perusopetuksessa lakisääteinen, mutta toisella asteella ei. Käytännössä tämä tarkoittaa, että esimerkiksi psykiatrisella osastolla olevan, toista astetta käyvän nuoren oppivelvollisuus joudutaan keskeyttämään sairaalahoidon ajaksi. Usein opiskelu voisi kuitenkin myös edistää kuntoutumista haastateltujen kokemuksen mukaan. Lisäksi osalla nuorista oppivelvollisuuden nosto on siirtänyt haastekohtaa eteenpäin ja selkeämmän jälkiohjauksen kehittämiseksi 18-vuotta täyttäneille olisi tarvetta. Kuntaliitto on aloittamassa keväällä 2026 selvitystyön kuntouttavasta opetuksesta ammatillisessa koulutuksessa. Kuntaliiton selvitystyön tavoitteena on löytää ratkaisuja tilanteisiin, joissa nuoren toimintakyky ei riitä opintojen suorittamiseen.¹⁵⁶

Oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijat toivat esiin yksilöllistetyn peruskoulun arvosanoihin liittyvät ongelmat uudistetun lainsäädännön näkökulmasta. Mikäli oppilas on arvioitu niin kutsutuilla tähtinumeroilla, oppilas ei ole pystynyt saavuttamaan yleisen oppimäärän mukaisia tavoitteita edes tuen avulla, joten tavoitteet on yksilöity vastaamaan hänen omia edellytyksiään. Tämä tarkoittaa, että vaikka oppilaalla on jatko-opintokelpoisuus, on osaamisessa puutteita. Ennen uudistusta näissä tilanteissa olevat nuoret ovat todennäköisesti päättäneet opintonsa peruskouluun. Laajennetussa oppivelvollisuudessa opintoja tulisi kuitenkin jatkaa. Jos perusopetus on jäänyt kesken, tulisi yli 17-vuotiaiden suorittaa se loppuun aikuisten perusopetuksessa. Aikuisten perusopetuksessa ei kuitenkaan tunnisteta yksilöllistettyjä arvosanoja ja perusopetus pitäisi suorittaa kokonaan. Haastateltavien näkemyksen mukaan on epärealistista odottaa, että nuori, joka ei ole yhdeksän vuoden aikana kyennyt suorittamaan peruskoulua tavallisilla arvosanoilla, kykenisi siihen yhtäkkisesti aikuisten perusopetuksessa. Käytännössä näitä henkilöitä on vuosittain noin viisi Helsingissä, ja he menevät erityisammattioppilaitosten TUV- tai TELMA-koulutuksiin.¹⁵⁷

---

¹⁵⁶ Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön päällikön ja asiantuntijan haastattelu 10.9.2025; [Kuntaliitto käynnistää selvitystyön kuntouttavasta opetuksesta ammatillisessa koulutuksessa | Suomen Kuntaliitto / Finlands Kommunförbund](#). Luettu 2.2.2026.

¹⁵⁷ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön asiantuntijan kommentit muistioluonnokseen 24.2.202, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Huoltajien tuki ja sitoutuminen keskeistä oppivelvollisuutta suorittaville

Oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijat korostivat huoltajayhteistyön ja huoltajien sitoutumisen merkitystä oppivelvollisuuden suorittamisessa. Helsingissä vieraskielisten suuri määrä leimaa oppilaitosten ja oppivelvollisuuden toimintakenttää eri tavalla kuin valtakunnallisesti, ja myös haasteet ovat erilaiset.¹⁵⁸ Esimerkiksi vieraskielisten huoltajien tavoittaminen ja viestinnän kohdentaminen on haastavaa. Kaikille huoltajille ei myöskään ole selvää mitä oppivelvollisuus tarkoittaa ja että oppivelvollinen ei voi esimerkiksi lähteä kesken lukuvuoden pitkäksi ajaksi toiseen maahan.¹⁵⁹

Vieraskielisten perheiden kohdalla korostuvat yksilöllinen työote ja kohdennetut toimenpiteet, mikä vie paljon aikaa ja henkilöresurssia. Haastateltavien mukaan tilannetta on pyritty ratkomaan muun muassa alueellisilla huoltajatapaamisilla ja lukiolehtorien tapaamisilla, joihin kutsutaan muutamia perheitä kerrallaan. Myös oppilaitoksissa työskentelevät monikieliset ohjaajat¹⁶⁰ kannustavat huoltajia osallistumaan tapaamisiin. Tavoitteena on, että perheiden luottamus oppilaitoksiin kasvaisi ja kynnys yhteydenpitoon madaltuisi. Lisäksi perheet on yhdessä nuoren kanssa jo joidenkin vuosien ajan pyydetty oppilaitokseen paikan päälle vastaanottamaan nuorelle myönnetty opiskelupaikka. Näin perheet pääsevät tapaamaan omaopettajan tai ryhmänohjaajan ja muuta oppilaitoksen henkilöstöä jo ennen opintojen alkamista. Vieraskielisissä perheissä on usein eri ikäisiä lapsia, jolloin tiivis yhteistyö perusopetuksen kanssa ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palvelujen kanssa on keskeistä.¹⁶¹

Haastateltavien mukaan vieraskieliset eivät korostu asuinkunnan ohjauksen asiakkaissa. Ohjauksen asiakkaiksi tulevat vieraskieliset ovat pääsääntöisesti myöhään maahan tulleita alaikäisiä nuoria. Lakisääteisesti ilman kotikuntaa olevat alaikäiset nuoret eivät ole asuinkunnan ohjauksen vastuulla, mutta ryhmään kuuluvia on otettu ohjattavaksi, koska heidän ei nähdä saavan muualtakaan tarvitsemaansa ohjausta.¹⁶²

---

¹⁵⁸ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁵⁹ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁶⁰ Monikieliset ohjaajat ohjaavat, neuvovat ja tukevat ulkomaalaistaustaisia perheitä. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla monikielisiä ohjaajia työskentelee varhaiskasvatuksessa, leikkipuistoissa, perusopetuksessa, toisella asteella ja työväenopistoissa. <https://www.hel.fi/fi/uutiset/tarkein-tavoite-on-se-etta-perheet-kotoutuvat-monikieliset-ohjaajat-aloittivat-tyonsa>. Luettu 10.2.2026.

¹⁶¹ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁶² Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Kehittämistarpeina oppivelvollisuuden tuen palvelujen asiantuntijat nostivat esiin vahvemman varhaisen tuen perheille varhaiskasvatuksesta lähtien ja yhteistyössä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kanssa. TUVU-koulutuksessa on ilmennyt kehittämistarpeita, mutta niihin on jo tartuttu valtakunnallisesti. Kehittämistä tehdään myös ohjauksen asiakastietojärjestelmän raportoinnin parantamiseksi, sillä tietoja joudutaan kokoamaan manuaalisesti. Lisäksi peruskoulun kotiopetuksessa suorittaneet ovat erityinen ryhmä, jolla saattaa olla vaikeuksia kiinnittyä toisen asteen opintoihin. Esimerkiksi ammatillista koulutusta ei voi suorittaa kotiopetuksena ja jatko-opintojen valikoima vähenee.¹⁶³

3.2.4 Opintoihin kiinnittyminen on ollut vahvinta tutkintokoulutuksessa

Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynnillä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla keskeisiksi uudistuksen tuomiksi muutoksiksi nostettiin nivelvaiheen koulutusten¹⁶⁴ uudistaminen, oppivelvollisten hakeutumisvelvollisuus, ohjaus- ja valvontaprosessin kehittäminen sekä oppimateriaalihankinnat ja niiden maksuttomuus. Uudistuksen myönteisinä vaikutuksina nähtiin oppivelvollisten kiinnittyminen perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen, tiedonsiirron rakenteiden kehittäminen sekä erityisryhmien opinpolkujen vahvistaminen. Oppivelvollisuuden laajentuminen on myös vakiintunut osaksi koulujen ja oppilaitosten perustoimintaa.¹⁶⁵

Toimikuntakäynnillä saatujen tietojen mukaan Helsingissä on panostettu oppivelvollisten opintoihin kiinnittymistä tukeviin käytänteisiin ja opintojen etenemisen seurantaan. Opintoihin kiinnittyminen on ollut vahvinta tutkintokoulutuksessa ja haastavinta TUVU-koulutuksessa. Palveluiden piiriin on uudistuksen jälkeen saatu myös ne nuoret, joiden opinnot päättyivät aiemmin perusopetukseen. Oppivelvollinen ei myöskään voi omalla ilmoituksellaan erota toisen asteen koulutuksesta, ellei aloita uusia opintoja. Lisäksi asuinkunnan uutena tehtävänä on ohjata ja valvoa ilman opiskelupaikkaa olevia oppivelvollisia.¹⁶⁶

---

¹⁶³ Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁶⁴ TUVU-koulutus ja aikuisten perusopetus

¹⁶⁵ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle 12.12.2025.

¹⁶⁶ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle 12.12.2025.

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan mukaan keskeisimmät muutokset koulutuksen järjestäjän näkökulmasta koskevat oppivelvollisten toiminnan seurantaan sekä toimenpiteitä tilanteissa, joissa oppivelvollinen ei suorita koulutusta tai opinnot eivät etene suunnitellusti. Lukiokoulutuksen päällikön ja ammatillisen koulutuksen päällikön mukaan opiskelijoiden koulutukseen kiinnittymistä ja poissaoloja seurataan aiempaa systemaattisemmin oppilaitoksissa. Ammatillisen koulutuksen päällikön nosti lisäksi esiin tukiverkon rakentamisen opiskelijoille ja oppilaitosten yhteistyön oppivelvollisuustiimin kanssa.¹⁶⁷ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden mukaan Helsingissä on myös rakennettu tiivistä yhteistyötä yksityisten toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa.¹⁶⁸

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden mukaan koulutukseen kiinnittymistä pyritään vahvistamaan opintojen alusta lähtien. Perusopetuksessa on panostettu tehostettuun henkilökohtaiseen ohjaukseen. Lisäksi perusopetuksen ja toisen asteen välille on yhteistyömalleja. Toisella asteella käytössä on ryhmänohjaajien tietotyöpöytä¹⁶⁹, josta opettajat pystyvät seuraamaan muun muassa opiskelijoiden poissaolojen ja arvosanojen kehitystä. Toimialalla on kehitteillä yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa tekoälyyn pohjautuva, varhaisia merkkejä, tunnistava työkalu, jolla opintojen keskeyttämistä pystyttäisiin tunnistamaan entistä varhaisemmassa vaiheessa.¹⁷⁰

---

¹⁶⁷ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁶⁸ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden (2 henkilöä) haastattelu 5.11.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁶⁹ Tietotyöpöytä on digitaalinen työkalu, joka kokoaa dataa eri lähteistä visuaaliseen, helposti ymmärrettävään muotoon päätöksenteon tueksi. Lähde: <https://oahanke.fi/glossary/tietotyopoyta/>. Luettu 4.2.2026.

¹⁷⁰ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden (2 henkilöä) haastattelu 5.11.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Uudistuksen tavoitteet on suurelta osin saavutettu

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan näkemyksen mukaan uudistuksen tavoitteet on kokonaisuutta tarkastellen saavutettu: aiempaa pienempi osuus peruskoulun päättävästä ikäluokasta jää ilman toisen asteen opiskelupaikkaa, ilman opiskelupaikkaa olevat tavoitetaan seurannalla, heidät saadaan asuinkunnan ohjaukseen ja heille osoitetaan opiskelupaikka.¹⁷¹ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan mukaan vuonna 2025 noin 99 prosenttia ikäluokasta aloitti toisen asteen tai nivelvaiheen koulutuksessa Helsingissä, kun aiemmin 3–5 prosenttia ikäluokasta ei jatkanut toiselle asteelle perusopetuksen päättövuoden aikana.¹⁷² Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden ja luvussa 3.1.5 esitetyn mukaan Helsingissä on myös lisätty opiskelupaikkoja toisen asteen ikäluokkien kasvaessa.¹⁷³

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan näkemyksen mukaan myös TUVA-koulutuksen rakentamisessa on suurelta osin onnistuttu Helsingissä. Työ on kuitenkin vielä kesken, sillä valmisteluvaiheessa ei kaikkia tarpeellisia seikkoja kyetty huomioidaan. Kehittämistarpeet on tunnistettu valtakunnallisestikin ja ministeriössä on käynnissä TUVA-koulutuksen kehittämistyö.¹⁷⁴

Opiskelijoiden hyvinvointipäällikön kokemuksen mukaan kasvatuksen ja koulutuksen toimiala ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala tekevät uudistuksen myötä enemmän yhteistyötä. Aiemmin esimerkiksi nuorten palveluissa asetetut ikäraajat vaihtelivat. Nyt yhteinen ymmärrys toimialoilla on, että alle 18-vuotiaille tulee rakentaa yhtenäiset palvelupolut.¹⁷⁵

---

¹⁷¹ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁷² Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.; Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle 12.12.2025.

¹⁷³ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden (2 henkilöä) haastattelu 5.11.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁷⁴ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁷⁵ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Osa oppivelvollisista ei kiinnity toisen asteen koulutukseen

Oppivelvollisuuden laajentamisen kehittämiskohteeksi lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtaja nimesi opiskelijat, jotka eivät kiinnity opintoihin. Kyse on määrällisesti pienestä, mutta haastavasta ryhmästä. Vaikka oppivelvollinen ohjataan opintoihin tai opiskelupaikka osoitetaan, saattaa sama henkilö palata jonkin ajan kuluttua asuinkunnan ohjaukseen. Vaikeudet koskevat erityisesti sellaisia vieraskielisiä, jotka eivät osaa riittävästi suomen tai ruotsin kieltä. Erityisryhmille on vaikea löytää sopivaa toisen asteen koulutusta, ja TUVA-koulutusta käytetään vaihtoehtojen puuttuessa ratkaisuna moniin tilanteisiin. Lisäksi esimerkiksi vankilaopetus ja myöhään maahan muuttaneiden nuorten opetus on vaikeasti toteutettavaa.¹⁷⁶ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynnillä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla Helsingin haasteiksi nostettiin eri ryhmien moninaisuus, erilaisten tarpeiden kirjo sekä asiakkaiden määrä eri asiakasryhmissä.¹⁷⁷

Lukiokoulutuksen päällikön mukaan Helsingissä on havaittu, että kasvava joukko 17-vuotiaita ei saa perusopetuksesta päättötodistusta, jolloin keskeneräisiä opintoja jatketaan aikuisten perusopetuksessa. Lukiokoulutuksen päällikön mukaan ryhmään tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Nuoret ovat vaarassa pudota koulutuksen ulkopuolelle ja tarvitsevat vahvemman sillan opintojen väliin, jotta pääsisivät perusopinnoista eteenpäin. Lukiokoulutuksen päällikön käsityksen mukaan ilmiö liittyy vieraskielisten opiskelijoiden kasvaneeseen määrään. Ammatillisen koulutuksen päällikön mukaan myös TUVA-koulutuksen suosio on kasvanut ja aiempaa useampi siirtyy sen kautta toiselle asteelle.¹⁷⁸ Toisen asteen koulutuksessa näkyy päälliköiden mukaan, että kaikki opiskelijat eivät ole perusopetuksen aikana saavuttaneet riittäviä perustaitoja. Myös perusopetuksen päättöarvioinnin epäyhtenäisyys näkyy toisella asteella.¹⁷⁹

---

¹⁷⁶ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁷⁷ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle 12.12.2025.

¹⁷⁸ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁷⁹ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Opiskelijoiden hyvinvointipäällikön mukaan perusopetuksen tehostettu opinto-ohjaus oli toimintona ainoa, johon osoitettiin lisäresursseja uudistuksen yhteydessä Helsingissä. Sen sijaan esimerkiksi koulutuksen järjestäjän hyvinvointityölle ei ole osoitettu rahoitusta lainsäädännössä, vaikka oppilaitosten vastuulla on huolehtia opiskelijoiden hyvinvoinnista. Opiskelijoiden hyvinvointipäällikkö arvioi, että resurssien kohdentaminen perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheeseen voisi olla kustannustehokas tapa vahvistaa kiinnittymistä toiselle asteelle. Lukiokoulutuksen päällikkö huomautti, että segregatio tapahtuu nivelvaiheissa ja siirtymät ovat merkityksellisiä.¹⁸⁰ Ammatillisen koulutuksen päällikön mukaan oppilaitoksilla ei käytännössä ole keinoja saada oppivelvollista opintojen piiriin, jos opiskelija ei tule oppilaitokseen eivätkä huoltajat puutu asiaan. Haasteellisten tilanteiden määrä on myös lisääntynyt ammatillisessa koulutuksessa ja vartiointia on jouduttu lisäämään toimipisteissä.¹⁸¹

Oppimateriaalien maksuttomuus lisännyt hallinnollista työtä

Uudistuksen myötä maksuttomien oppimateriaalien arvioidaan vähentäneen perheiden kokemaa taloudellista painetta tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynnillä saadun tiedon mukaan.¹⁸² Oppimateriaalien maksuttomuus on kuitenkin tuonut oppilaitoksien opettajille ja muulle henkilöstölle uusia tehtäviä, joita ei ole huomioitu resursoinnissa.¹⁸³ Lukiokoulutuksen päällikön mukaan tietokoneisiin ja niiden jakamiseen liittyy lukuisia tehtäviä ja selvittelyjä, jos välineet ovat esimerkiksi rikkoutuneet. Lisäksi ammatillisen koulutuksen päällikkö huomautti, että ammatillisen koulutuksen opiskeluryhmissä on oppivelvollisten lisäksi myös muun ikäisiä opiskelijoita, joita välineiden maksuttomuus ei koske. Tämä tuottaa vaikeuksia muun muassa ravintola-alan opetuksessa, jossa opetusvälineitä käytetään lähtökohtaisesti yhteisesti.¹⁸⁴ Sekä opetusmateriaalien maksuttomuudesta että opiskelupaikan osoituksista tehtävät hallintopäätökset ovat lisänneet myös hallinnollista työtä.¹⁸⁵

---

¹⁸⁰ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁸¹ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁸² Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle 12.12.2025.

¹⁸³ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön haastattelu 12.11.2025; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden (2 henkilöä) haastattelu 5.11.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁸⁴ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁸⁵ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden (2 henkilöä) haastattelu 5.11.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Tiedonkulussa on vielä kehitettävää

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on kehittänyt ja systematisoinut tiedonsiirtoa. Aiemmin tiedot siirrettiin postitse tai suojatulla sähköpostilla eikä tietojen siirtäminen ollut systemaattista.¹⁸⁶ Toimialalla tunnistetaan, että tiedonkulun sujuvuudessa on kuitenkin edelleen kehitettävää. Erilaiset järjestelmät vaikeuttavat tiedonsiirtoa eri koulutusten järjestäjien välillä ja vaikka parannusta entiseen on myös tapahtunut. Kaupungin sisällä pedagogiset tiedot siirretään sähköisesti Primus-järjestelmässä perusopetuksesta toiselle asteelle ja näiltä osin tiedonsiirto toimii lukiokoulutuksen päällikön mukaan sujuvasti. Sen sijaan yksityisten oppilaitosten ja ulkopaikkakuntalaisten opiskelijoiden kohdalla tiedonsiirrossa on haasteita, erityisesti, jos oppilaitos ei käytä Primusta. Helsinki on pyrkinyt edistämään valtakunnallista tietojärjestelmää, mutta toistaiseksi sellaista ei ole saatu käyttöön.¹⁸⁷

Opiskelijoiden hyvinvointipäällikön mukaan opiskeluhuollollisen tiedon siirtoon liittyy edelleen haasteita. Lainsäädännön mukaan koulutuksen järjestäjällä on oikeus saada välttämättömät tiedot opiskelijasta, mutta käytännössä tätä tulkitaan vain pedagogisesta näkökulmasta. Opiskelijan siirtyessä oppilaitoksesta toiseen tulisi opiskelija nähdä kokonaisuutena ja opiskeluhuollollinen näkökulma huomioida tiedonsiirroissa. Tämä nähdään tärkeäksi myös oppilaitosten turvallisuuden näkökulmasta.¹⁸⁸

3.3 Toisen asteen koulutuksen vaikuttavuus

3.3.1 Opiskelijoiden kokemus ohjauksesta hyvällä tasolla

Kaupungin vuoden 2025 talousarviossa todetaan, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisiä riskejä ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin heikkeneminen sekä hyvinvoinnin tuen riittämätön saavutettavuus. Näiden katsotaan muodostavan merkittäviä uhkia kasvatuksen ja opetuksen järjestämiselle. Riskitekijöinä mainitaan muun muassa nuorten mielenterveysongelmien lisääntyminen, opiskelijoiden työkyvyn heikkeneminen sekä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrän kasvu.¹⁸⁹

---

¹⁸⁶ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle 12.12.2025.

¹⁸⁷ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön haastattelu 12.11.2025; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden (2 henkilöä) haastattelu 5.11.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

¹⁸⁸ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁸⁹ Helsingin kaupungin talousarvio 2025.

Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla nostettiin esiin, että uudistuksen vaikutusta oppivelvollisten hyvinvointiin on vaikea erottaa muista tekijöistä.¹⁹⁰ Opiskelijoiden hyvinvoinnin kehittymistä on tarkasteltu tässä arvioinnissa valtakunnallisen kouluterveyskyselyn avulla, jonka Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) toteuttaa joka toinen vuosi. Kysely on kohdennettu muun muassa lukio-opiskelijoiden ja ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoille. Kouluterveyskyselyssä eivät ole mukana osatutkinto-opiskelijat sekä kokonaan tai valtaosin verkossa tai oppisopimuksella opintoja tekevät opiskelijat. Kouluterveyskyselyyn vastasi vuonna 2025 Helsingistä 7 075 lukiolaista (66 %) ja 1 907 ammatillisen oppilaitoksen opiskelijaa (31 %). Kouluterveyskyselyn tuloksien läpikäynnissä on syytä kuitenkin huomioida se, että vuoden 2021 kysely on toteutettu COVID-19-pandemian kolmannen aallon aikana. Koronapandemia oli tuolloin kestänyt Suomessa yli vuoden ja suurin osa nuorista oli osallistunut etäopetukseen syksyllä 2020 ja keväällä 2021.¹⁹¹

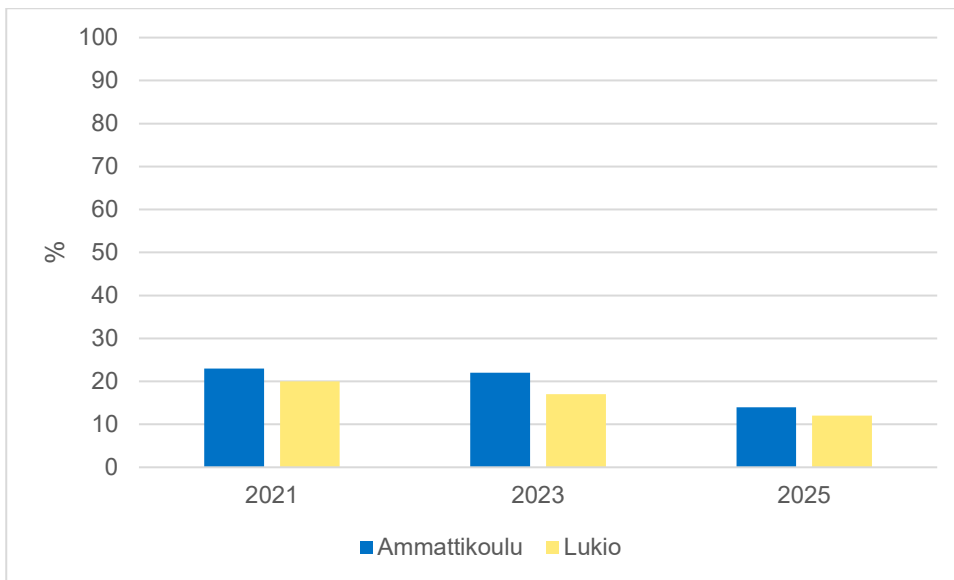
Kuvio 20 on tarkasteltu opiskelijoiden tuntemuksia yksinäisyydestä. Tuloksista huomataan, että opiskelijoiden kokemus yksinäisyydestä on vähentynyt tarkastelujaksolla. Vuonna 2021 molempien koulutusten opiskelijoista noin 20 prosenttia oli kokenut tuntemuksia yksinäisyydestä. Vuonna 2025 molempien oppilaitoksien opiskelijoista hieman yli 10 prosenttia oli tuntenut itsensä yksinäiseksi. Opiskelijoiden kokemus yksinäisyydestä on vähentynyt merkittävästi vuodesta 2021, jolloin lukio-opiskelijoista joka viides (20 %) ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista lähes joka neljäs (23 %) oli kokenut yksinäisyyttä.¹⁹²

---

¹⁹⁰ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle 12.12.2025.

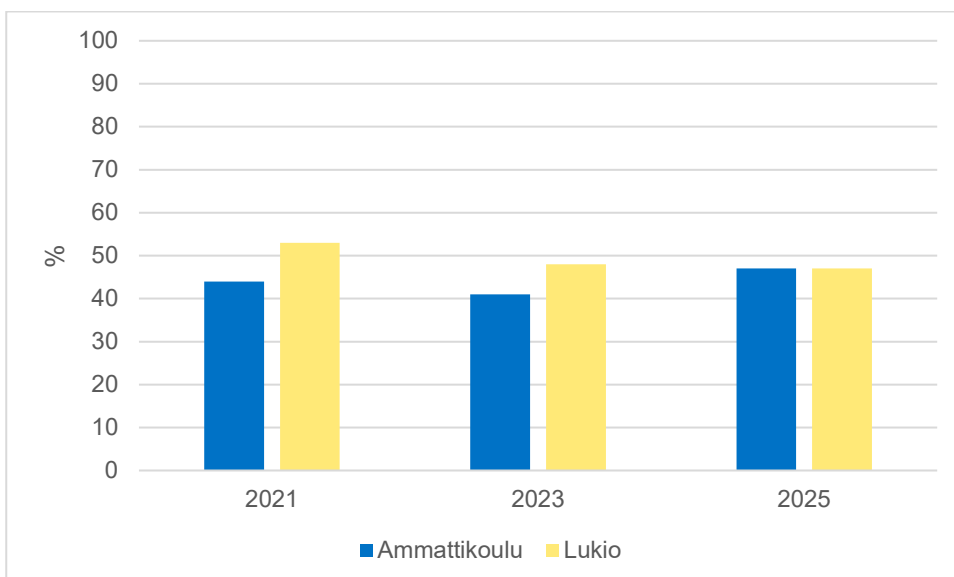
¹⁹¹ <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely>. Luettu 22.12.2025; <https://thl.fi/documents/155392151/190160464/kouluterveyskysely-vastanneet-kunnittain-aol-2025.pdf/6fd8702a-49f5-f2c4-79a7-d9e472175b0e/kouluterveyskysely-vastanneet-kunnittain-aol-2025.pdf?t=1768289931100>. Luettu 24.2.2026.

¹⁹² Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

Kuvio 20. Kuinka monta prosenttia ammattikoululaisista ja lukiolaisista on tuntenut itsensä yksinäiseksi 2021, 2023 ja 2025 kouluterveyskyselyjen mukaan.¹⁹³

Kuvio 21 esitetään, kuinka monta prosenttia opiskelijoista on ollut huolissaan omasta mielialastaan viimeisen 12 kuukauden aikana. Kuviosta havaitaan, että vuonna 2021 ammattikoulun opiskelijoista 44 prosenttia oli ollut huolissaan omasta mielialastaan viimeisen 12 kuukauden aikana. Vastaava tuntemus oli 53 prosentilla lukio-opiskelijoista. Vuonna 2025 lukio-opiskelijoiden tulokset olivat hieman myönteisemmät, sillä 47 prosenttia opiskelijoista oli ollut huolissaan omasta mielialastaan. Ammattikoulun opiskelijoiden tulos on vastaavasti hieman heikentynyt, sillä 47 prosenttia opiskelijoista on ollut huolissaan omasta mielialastaan viimeisen 12 kuukauden aikana.¹⁹⁴

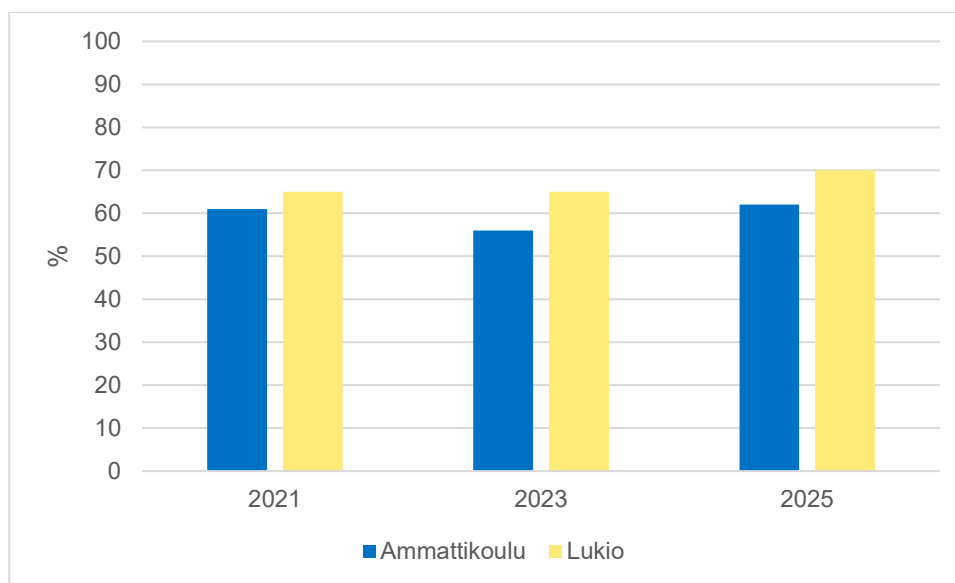

¹⁹³ Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

¹⁹⁴ Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

Kuvio 21. Kuinka monta prosenttia ammattikoulun ja lukion opiskelijoista on ollut huolissaan omasta mielialastaan viimeisen 12 kuukauden aikana kouluterveyskyselyissä 2021, 2023 ja 2025.¹⁹⁵

Kuvio 22 on tarkasteltu opiskelijoiden tyytyväisyyttä elämäänsä. Kuviosta huomataan, että opiskelijoiden tyytyväisyydessä elämäänsä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuosien 2021–2025 välillä. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden tulokset ovat olleet hyvin samalla tasolla eri tarkasteluhetkillä. Aikaisempaa suurempi osuus lukio-opiskelijoista on tyytyväinen elämäänsä. Lukio-opiskelijoista 70 prosenttia oli tyytyväisiä elämäänsä vuonna 2025, kun vastaava luku oli vuonna 2021 65 prosenttia.¹⁹⁶

Kuvio 22. Kuinka monta prosenttia ammattikoulun ja lukion opiskelijoista on ollut tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä 2021, 2023 ja 2025.¹⁹⁷

Opiskelijoiden kokemus tuesta opintoihin pysynyt hyvällä tasolla

Ammatillisen koulutuksen opiskelijapalautteen avulla seurataan opiskelijoiden tyytyväisyyttä koulutuksen järjestämiseen ja sen vaikuttavuuteen. Opetushallituksen suorittama valtakunnallinen kysely suoritetaan kaksi kertaa opiskelijoiden opintojen aikana. Kysely suoritetaan opintojen aloitus- ja päätösvaiheessa. Palautekyselyyn eivät ole vastanneet TUVA-koulutuksen opiskelijat.¹⁹⁸

¹⁹⁵ Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

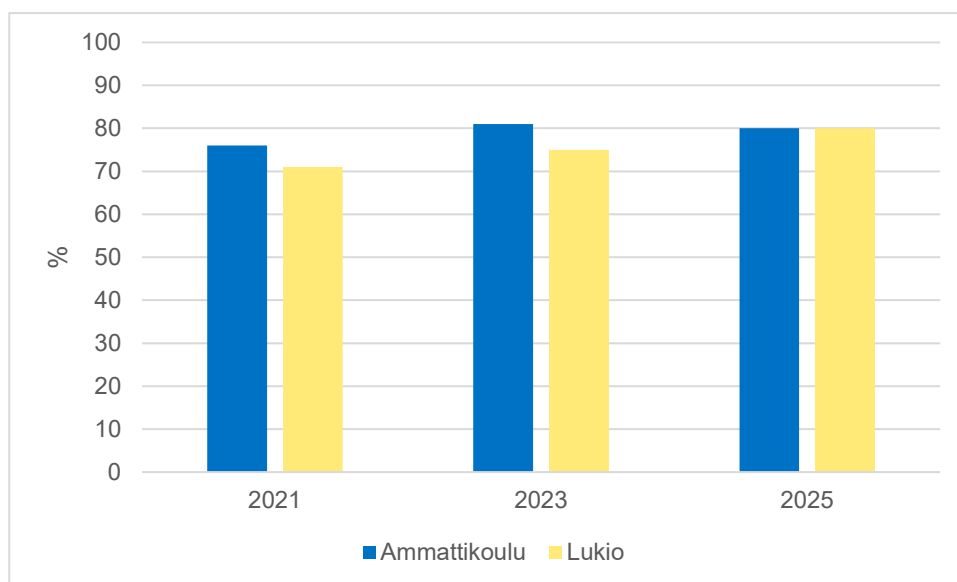
¹⁹⁶ Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

¹⁹⁷ Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

¹⁹⁸ <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/amatillisen-koulutuksen-opiskelijapalaute>. Luettu 31.12.2025.

Helsingin kaupungin ammatillisen koulutuksen opiskelijapalautteissa ei ole tapahtunut suurta muutosta vuosien 2020–2025 välisellä ajanjaksolla. Tässä arvioinnissa tarkasteltiin kahden tuen ja ohjauksen kysymyksen kehittymistä aikaisemmin mainitun ajanjakson aikana. Tarkastellut kysymykset olivat ”Kanssani selvitetiin, tarvitsenko tukea opinnoissani” sekä ”Sain riittävästi ohjausta opintojeni suunnitteluun”. Tulokset ovat pysyneet hyvin samankaltaisina koko tarkasteluajanjakson ajan, sillä molempien vastausten keskiarvo molempiin väittämiin on vaihdellut 4,0–4,3 välillä. Kyselyn arvosteluasteikko oli 1–5¹⁹⁹, joten tuloksia voidaan pitää hyvinä.²⁰⁰

Kuvio 23 on esitetty niiden opiskelijoiden prosenttiosuus, jotka ovat saaneet tarvittaessa apua erityisopettajalta. Kuviosta havaitaan, että opiskelijoiden kokemuksessa avun saannista on tapahtunut merkittävää kehitystä molemmissa oppilaitoksissa verrattaessa vuoden 2025 tuloksia vuoteen 2021. Vuonna 2021 ammatillisessa koulutuksessa apua sai 76 prosenttia oppilaista, kun lukiokoulutuksessa vastaava osuus oli 71 prosenttia. Vuoden 2025 kouluterveyskyselyn mukaan molemmissa oppilaitoksissa 80 prosenttia oppilaista oli saanut tarvittaessa tukea erityisopettajilta. Näin ollen kyselyn tulokset osoittavat molemmissa oppilaitoksissa lievää myönteistä kehitystä.

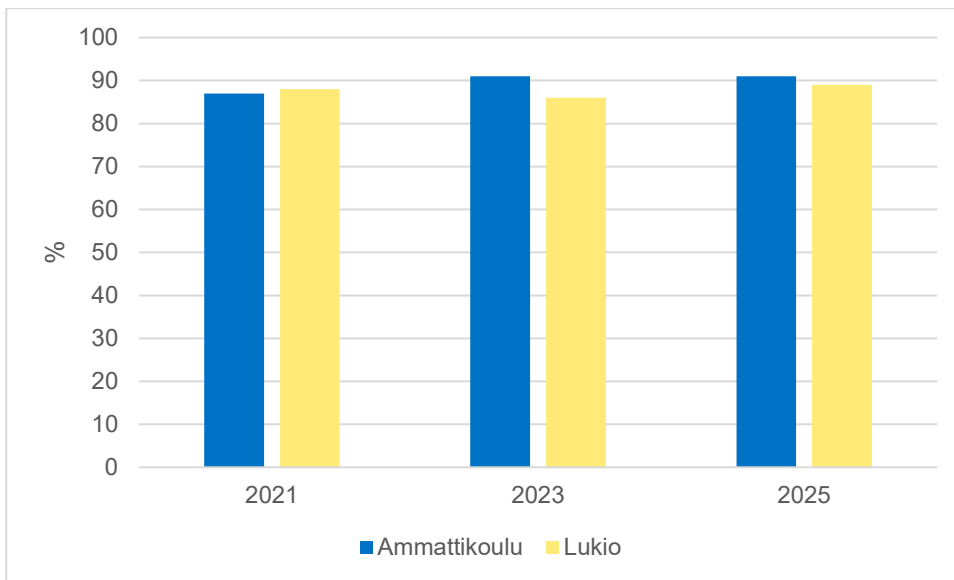
Kuvio 23. Kuinka monta prosenttia ammattikoulun ja lukion opiskelijoista on ollut saanut tarvittaessa apua erityisopettajalta 2021, 2023 ja 2025.²⁰¹

Kuvio 24 on esitetty niiden opiskelijoiden prosenttiosuus, jotka ovat saaneet tarvittaessa apua luokanvalvojalta. Kuviosta huomataan, että tulokset ovat pysyneet lähes muuttumattomina vuosien 2021–2025 välillä. Opiskelijat ovat kokeneet saaneensa hyvin apua luokanvalvojilta tarvittaessa molemmissa oppilaitoksissa.

¹⁹⁹ Kyselyssä yksi oli täysin eri mieltä ja viisi täysin samaa mieltä.

²⁰⁰ Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen opiskelijapalautteet 2020–2025.

²⁰¹ Terveiden hyvinvoinnin laitos (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

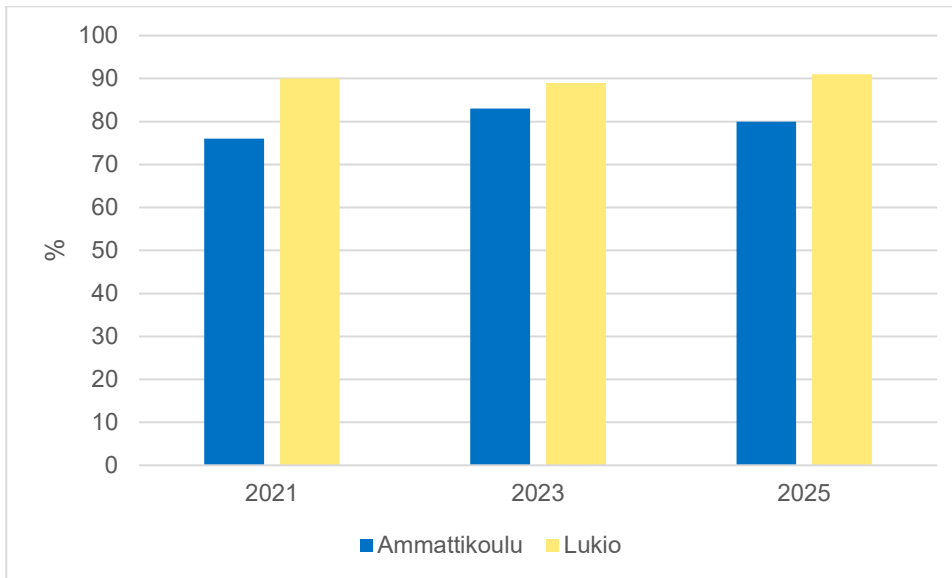

Kuvio 24. Kuinka monta prosenttia ammattikoulun ja lukion opiskelijoista on saanut tukea tarvittaessa luokanvalvojalta 2021, 2023 ja 2025.²⁰²

Kuvio 25 esitetään niiden opiskelijoiden prosenttiosuus, jotka ovat saaneet tarvittaessa tukea opinto-ohjaajalta. Tulokset osoittavat, ettei kummankaan oppilaitoksen tuloksissa ole tapahtunut merkittävää muutosta vuosien 2021–2025 välisellä tarkastelujaksolla. Lukiokoulutuksen tulokset ovat pysyneet koko ajanjakson ajan hyvällä tasolla, sillä noin 90 prosenttia opiskelijoista on kokenut saaneensa tarvittaessa tukea opinto-ohjaajilta. Ammatillisessa koulutuksessa tuloksissa on havaittavissa pientä kehitystä, kun vuonna 2021 76 prosenttia opiskelijoista sai tarvittaessa tukea. Vuonna 2025 osuus oli noussut neljällä prosenttiyksiköllä 80 prosenttiin.²⁰³

²⁰² Terveyden hyvinvoinnin laitos (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

²⁰³ Terveyden hyvinvoinnin laitos (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

Kuvio 25. Kuinka monta prosenttia ammattikoulun ja lukion opiskelijoista on saanut tukea tarvittaessa opinto-ohjaajalta 2021, 2023 ja 2025.²⁰⁴

3.3.2 Toisen asteen koulutuksen vaikuttavuus parantunut osittain

Arvioinnissa tarkasteltiin toisen asteen koulutuksen vaikuttavuuden²⁰⁵ kehittymistä. Arviointihavaintojen perusteella oppivelvollisuuden suorittamisessa ja toisen asteen koulutukseen osallistumisessa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta oppivelvollisuuden laajentamisen jälkeen. Lukiokoulutuksen läpäisyssä on kuitenkin tapahtunut myönteistä kehitystä, ja myös ammatillisesta koulutuksesta eronneiden oppivelvollisten osuus on vähentynyt. Lisäksi toisen asteen opiskelijoiden tuen saannissa ja hyvinvoinnissa on havaittavissa myönteistä kehitystä.²⁰⁶

²⁰⁴ Terveyden hyvinvoinnin laitos (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

²⁰⁵ Vaikuttavuudella tarkoitetaan arvioinnissa sitä, missä määrin toisen asteen koulutuksen osallistumisasteessa ja läpäisyssä, sekä opiskelijoiden ohjauksessa ja hyvinvoinnissa on tapahtunut myönteistä kehitystä oppivelvollisuuden laajentamisen jälkeen. Vaikuttavuutta tarkasteltiin usean toimenpiteen kokonaisuutena.

²⁰⁶ Tilastokeskus, Kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 6.11.2025.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 31.10.2025.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan toimittama aineisto 17.10.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.; Terveyden hyvinvoinnin laitos (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

Arvioinnissa tehdyn päätelmän mukaan toisen asteen koulutuksen vaikuttavuus on parantunut. Oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutusta kehitykseen on kuitenkin vaikea arvioida ja erottaa muista tekijöistä. Arvioinnissa tehdyissä haastatteluissa tuotiin esiin, että oppivelvollisiin ja toisen asteen koulutuksen toimintaympäristöön on vaikuttanut 2020-luvulla oppivelvollisuuden laajentamisen ohella myös muun muassa korkeakoulujen haku-uudistus, koronapandemia sekä nuorten heikentyneet perustaidot ja opiskeluvälit.²⁰⁷

Korkeakoulujen vuonna 2020 tapahtuneen haku-uudistuksen myötä opiskelijavalinnassa on painotettu todistusvalintaa. Uudistuksen on arvosteltu vaikuttaneen negatiivisesti lukiolaisten jaksamiseen, supistaneen ainevalintoja ja lisänneen ylioppilaskokeiden uusimista.²⁰⁸ Koronapandemia lisäsi etäopintoja ja vähensi sosiaalisia suhteita, millä oli kielteisiä vaikutuksia nuorten arkeen ja mielenterveyteen. Muun muassa opiskeluvaikeudet ja ahdistuneisuus lisääntyivät sekä peruskoulussa että toisella asteella.²⁰⁹ Haastateltujen lukio- ja ammatillisen koulutuksen päälliköiden sekä opinto-ohjaajien ja erityisopettajien mukaan toisella asteella näkyy, että kaikki opiskelijat eivät ole perusopetuksen aikana saavuttaneet riittäviä perustaitoja ja opiskeluvälit.²¹⁰

Oppivelvollisuuden suorittamisessa ja toisen asteen koulutuksen osallistumisessa ei merkittäviä muutoksia

Valtaosa helsinkiläisistä 16–18-vuotiaista suorittaa oppivelvollisuutta ja toisen asteen koulutusta eikä osallistumisessa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia oppivelvollisuuden laajentamisen jälkeen. Sekä vuonna 2021 että vuonna 2025 oppivelvollisuutta suoritti 16-vuotiaista 98 prosenttia ja 17-vuotiaista 96 prosenttia. Myös pidemmällä aikavälillä 2015–2024 tarkasteltuna osallistuminen toisen asteen koulutukseen on pysynyt samalla tasolla 16–18-vuotiaiden ikäryhmässä (86–88 %). Äidinkielistä tarkasteltuna osallistumisessa näkyy eroja, mutta erot näyttävät melko pysyviltä eikä uudistus ole muuttanut tilannetta. Suomenkielisistä 16–18-vuotiaista 91–93 prosenttia ja vieraskielisistä 67–71 prosenttia osallistui toisen asteen koulutukseen ajanjaksolla 2015–2024.²¹¹

---

²⁰⁷ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kaksi ryhmähaastattelua (8 henkilöä) 3.-4.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.; Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

²⁰⁸ <https://yle.fi/a/3-12413574>. Luettu 26.1.2026.

²⁰⁹ <https://thl.fi/-/nuorten-kokema-lahisuhdevakivalta-ja-seksuaalinen-hairinta-ovat-lisaantyneet-korona-aikana-myos-ahdistus-ja-koulu-uupumus-ovat-yleistyneet>. Luettu 27.1.2026.

²¹⁰ Lukio- ja ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kaksi ryhmähaastattelua (8 henkilöä) 3.-4.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.; Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

²¹¹ Tilastokeskus, Kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta 6.11.2025.; Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan toimittama aineisto 17.10.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Lukion läpäisyaste noussut ja ammatillisesta koulutuksesta eronneiden osuus laskenut

Kaupungin suomen- ja ruotsinkielisen lukiokoulutuksen läpäisyasteessa on tapahtunut lievää kasvua sillä vuonna 2022 läpäisyaste oli 83 prosenttia ja vuonna 2024 85 prosenttia.²¹² Kaupungin ammatillisessa koulutuksessa ei ole käytössä vastaavaa koulutuksen läpäisyä mittavaa mittaria.²¹³ Tarkastellessa kaupungin toisen asteen koulutuksesta eronneiden alle 18-vuotiaiden osuutta koulutuksessa aloittaneesta ikäryhmästä, on ammatillisesta koulutuksesta eronneiden osuus lähes puolittunut verrattessa vuosia 2020 (3,8 %) ja 2024 (2 %). Kaupungin suomen- ja ruotsinkielisestä lukiokoulutuksesta eronneiden osuus on pysynyt lähes samalla tasolla (0,6 %) lukuvuosina 2019–2020 ja 2023–2024.²¹⁴

Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden 20–24-vuotiaiden helsinkiläisten osuus samanikäisestä väestöstä oli 81 prosenttia vuonna 2020 ja 78 prosenttia vuonna 2023.²¹⁵ Tätä tuoreempaa tietoa ei ollut arvioinnin laadinnan aikana saatavilla. Lisäksi tulee huomioida, etteivät tilastot sisällä laajennettuun oppivelvollisuuteen kuuluvaa ikäluokkaa, sillä ensimmäinen uudistukseen kuulunut ikäluokka on täyttänyt 20 vuotta vuonna 2025.

Toisen asteen opiskelijoiden kokemus tuesta hyvällä tasolla

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan erityisesti lukio-opiskelijoiden mielen hyvinvoinnissa on tapahtunut myönteistä kehitystä verrattessa vuosia 2021 ja 2025. Lukio-opiskelijoiden huoli omasta mielialasta on vähentynyt ja tyytyväisyys elämään on kasvanut. Ammatillisen opiskelijoiden huoli omasta mielialasta on jonkin verran lisääntynyt ja tyytyväisyys elämään kasvanut vain maltillisesti. Kokemus yksinäisyydestä on lähes puolittunut vuodesta 2021 molemmissa ryhmissä, mutta koronapandemian hiipuminen selittää myönteistä kehitystä.²¹⁶

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista noin 90 prosenttia on kokenut saaneensa tukea luokanvalvojalta vuosina 2021 ja 2025. Lukio-opiskelijoista noin 90 prosenttia on kokenut saaneensa tukea myös opinto-ohjaajalta. Ammatillisessa koulutuksessa kokemus opinto-ohjaajan tuesta on noussut 80 prosenttiin. Molemmissa opiskelijaryhmissä 80 prosenttia koki saaneensa tukea erityisopettajalta vuonna 2025.²¹⁷

---

²¹² Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan sähköpostitse toimittama aineisto 17.10.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

²¹³ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan sähköposti 17.10.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

²¹⁴ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 31.10.2025.

²¹⁵ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Tilastokeskus. Tiedot haettu 26.1.2026.

²¹⁶ Terveiden hyvinvoinnin laitos (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

²¹⁷ Terveiden hyvinvoinnin laitos (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

Lähteet

Arviointikäynti ja haastattelut

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan alkuhaastattelu 20.5.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijoiden haastattelu (2 henkilöä) 5.11.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan haastattelu 9.9.2025, tietohallintopalvelut.

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen erityisopettajien ja opinto-ohjaajien kaksi ryhmähaastattelua (8 henkilöä) 3.-4.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtajan, lukiokoulutuksen päällikön, ammatillisen koulutuksen päällikön ja opiskelijoiden hyvinvointipäällikön (4 henkilöä) haastattelu 12.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Oppivelvollisuuden tuen palveluiden päällikön ja asiantuntijan haastattelu (2 henkilöä) 10.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle 12.12.2025.

Sähköpostitiedustelut

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijan kommentti arviointikertomustekstiluoennokseen 2.3.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kahden erityissuunnittelijan kommentit muistioloennokseen 7.1.2026, 13.2.2026, 18.2.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kahden erityissuunnittelijan sähköpostit ja toimittamat tiedot 15.8.2025, 17.10.2025, 5.11.2025, 25.11.2025, 12.12.2025, 27.2.2026, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan kommentit muistioloennokseen, 11.2.2026, tietohallinto.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan sähköposti 14.11.2025, tietohallinto.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan sähköpostitse toimittamat tiedot, 9.9.2025, tietohallinto.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suunnittelijan sähköpostitse toimittamat tiedot, 2.3.2026, tietohallinto.

Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön asiantuntijan kommentit muistioluonnokseen 24.2.202, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön asiantuntijan sähköpostitse toimittamat tiedot 4.12.2025, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Muut lähteet

Helsingin kaupungin talousarvio 2025.

Helsingin kaupungin talousarvio 2026.

Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025.

Helsingin kaupunkistrategia 2025–2029.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Vipunen, Opetushallitus. Tiedot haettu 31.10.2025.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden seurannan powerbi-koonti. Aineistolähde: Tilastokeskus. Tiedot haettu 26.1.2026.

Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen opiskelijapalautteet 2020–2025.

Oppivelvollisuuslaki 1214/2020.

Terveyden hyvinvoinnin laitos (THL), Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, 2023, 2025.

Tilastokeskus, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta sähköpostitse 6.11.2025.

Vipunen Opetushallinnon tilastopalvelu, kaupunkitietopalvelut, Helsingin kaupunki. Tiedot saatu kaupunkitietopalvelujen tutkijalta sähköpostitse 3.11.2025.

Helsinki

Helsingin kaupunki
Tarkastusvirasto

PL 400, 00099 Helsingin kaupunki
tarkastusvirasto@hel.fi
arviointikertomus.fi